

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

SLOVENECA

Ček račun: Ljubljana št. 10.630 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563; Zagreb št. 39.011; Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Gandhijeva zagovetka

Post do smrti, ki si ga je naložil vodja indijskega naroda Gandhi, je nekaj tako svojevrstnega, da ga evropska miselnost težko uvrsti v red svojih etičnih pojmov. Ta dogodek je vprav instruktiven primer, kakšno brezno loči Zapad od Istoka, kako je od izvestne točke dalje nemogoče Evropeu prodirati v duhovni svet Azije. Nič se ne čudimo, če se je Romain Rolland, ki je napisal po vojni tako navdušeno knjigo o Gandhiju, tako nad njim razočaral, da noče ničesar več slišati o indskem svetu, vzdržniku in mučniku. Je pa ta slovit post v jerojski ječi tolikega političnega pomena, da ga ne morejo prezreti niti oni, katerim je Gandhi »navaden norec«.

Zakaj je Gandhi sklenil, da prostovoljno na tak način žrtvuje svoje življenje? Da zmaga vsekakor vzvišena in moralno vseskozi fundirana ideja osvoboditve Indije od angleškega gospodarstva? Če ima Gandhijev post ta pomen, bi ga bilo mogoče že ne opravičiti pa vsaj razumeti, ako bi vodja Indije ne imel nobenega drugega sredstva na razpolago, da se ta cilj doseže. V tem slučaju bi si mogli njegov čin razlagati tako, da hoče s prostovoljno smrtjo, ki bi v očeh njegovih privržencev veljala kot primer najskrajnejše samopožrtvovalnosti, podžgati indski narod k skrajnemu heroizmu v borbi zoper tujca, katerega ni bilo mogoče dozdaj premagati z nobenim sredstvom. Takih primerov pozna zgodovina Azije več in proslavlja jih tako kronistika kakor mytus in legenda. Toda vse okolnosti govore za to, da Gandhija ni vodil ta namen. Pogajanja, ki jih imajo od 20. t. m. dalje, ko je Gandhi začel svoj post, do danes z njim tako voditelji hindujskih kast kakor zagovorniki »nedotakljivih«, dokazujejo, da gre apostolu Indije, kakor mu pravijo, v resnici le za to vprašanje, namreč za bodočo ureditev odnosov med hindujskimi kastami. Gandhij, ki je sicer zglede največje skromnosti, si lasti pravico, da o teh odnosih razsodi on sam, in ne zahteva samo od Angležev, da sprejmejo njegovo stališče, ampak očividno niti od parijskih samih ni pričakoval, da bodo o svoji lastni usodi hoteli odločiti sami, ampak smatra za zadnjo instanco tudi v tej zadevi sebe. Da je trma voditelja indskih višjih kast naravnost železna, dokazuje fakt, da je danes preteklo že 84 ur, odkar ničesar ne uživa, samo zato, da bi zmagovalo njegovo stališče glede vprašanja parijskega.

Kakšno je to stališče? Angleži hočejo Indcem, ki sami ali niso sposobni, da se o načelih uskavnega življenja med seboj zedinijo, ali pa nočejo sprejeti nobene ustave, s katero bi se sami prostovoljno podredili britanskemu imperiju — ustavo enostavno oktroirati. Toda Angleži so obenem rekli, da takoj vsak svoj tozadevni načrt bodisi v celoti bodisi v posameznih delih takoj umaknejo, kakor hitro se Indci med seboj sporazumejo glede druge oblike ustave — samo da se postavijo na legalno stališče lojalitete napram imperiju. Ker nacionalna stranka o tem slejkoprej noče ničesar slišati, je Macdonald velel ustavo takoj postopoma realizirati po načrtu, ki ga angleška vlada izdeluje sama po razgovorih z raznimi indskimi politikmi, kateri ne sledijo Gandhiju, in posvetovanjih z zastopniki nehindujskih ver in narodov. Ko je na ta način rešila vprašanje zastopstva muslimanov, se je lotila najkočljivejšega vprašanja: kako in v kakšni meri podeliti politične pravice »nedotakljivim«.

Strašen, nečloveški in nedosten je položaj te kaste. Kdor pozna indske razmere iz oči vidstva, ve, da niti najmenj ni pretirana slika, katero je svetu odgrnila o tem Američanka miss Mayo. Tako običajno očitne še nedorasli deklici kakor položaj parijskega sta sramota za vse človeštvo v moralnega, socialnega, higijenskega stališča. Noben indski nacionalist ne more demantirati, da parijske ne smejo skupaj z drugimi Indci na istem kraju moliti, da se ne smejo v hiši drugega Indca prikazati, da ne smejo z njim iz istega vodnjaka piti, da so k najnižjim delom obsojeni. Da je nemogoče podeliti v našem času kakšni deželni ustavi, ki bi tako stanje pustila nedotaknjeno ali ga celo potrdila, bo vsakomur jasno — tem menj je to mogoče, ker je »nedotakljivih« v Indiji najmenj 60 milijonov, torej petina vsega prebivalstva, in ker so se v angleških solah začeli probujevati k človeka vrednim pojmom o življenju. Anglija je sklenila, da jim da dvojno volilno pravico in sicer tako, da bodo volili skupaj s Hinduci v hindujskih volilnih okrajih, potem pa še posebej v svojih lastnih kurijah. To je Anglija storila zategadelj, ker je izven vsakega dvoma, da v hindujskih okrajih čisto noben parijske ne bo izvoljen, potem svojih lastnih kurij pa bodo dosegli vsaj 4¼% vseh sedežev v občinskih in deželnih zborih kakor tudi v osrednjem federalnem parlamentu, kolikor jim je Anglija dovolila — malo, pa vendar boljše ko nič.

Gandhi, ki že skorj eno leto mirno sedi v svoji komfortni ječi v Jerodi, se je naenkrat razburil. To je izključno indska zadeva, stvar hindujske vere in morala, ki je ne smejo reševati Angleži, tako pravi. Parijske, tako še nadalje glasi njegova argumentacija, so neločljivi člen v kastrovskem sestavu hindujskega verskega in narodnega občestva; nihče nima pravice jih od njega ločiti. Parijske morajo biti solidarni z ostalimi kastami v borbi zoper tujko nadvlado.

Gandhi s to svojo argumentacijo gotovo pošteno misli, toda objektivno se njegovo stališče ne da opravičiti. Dovoljeno je celo dvomiti, da-li bi se i njemu ne moralo zasvetiti, da s tem prizadeva velikemu delu svojih sonarodnjakov krivico, ako bi hotel o tem razmišljati globlje in ako bi se potrudil osvoboditi sedeljskega poldneva,

Ob 60letnici 'Slovenca'

Dne 14. oktobra bo preteklo šestdeset let, odkar je začel izhajati naš list. O pomenu tega jubileja bo obširno govorila slavnostna številka »Slovenca«, ki bo izšla v nedeljo, 16. oktobra tega leta. Na to številko »Slovenca« že sedaj opozarjamo tako naročnike, kot tudi inzerente.

Da je mogel »Slovenca« skozi šest desetletij tako odlično vršiti svojo težko nalogo, je potreboval vsestranske opore od strani javnosti in posameznikov. Nedvomno so bili listu najmočnejša opora tisoči in tisoči zvestih naročnikov, ki so s plačevanjem naročnine pa tudi s prijazno besedo pripomogli »Slovencu« do onega ugleda, ki ga danes doma in v inozemstvu ima.

Da se nekoliko oddolžimo svojim zvestim naročnikom, je uprava lista sklenila, da bo za 60 letnico razdelila med svoje naročnike sledeče nagrade:

eno nagrado v znesku Din 6000
šest nagrad po Din 1000
60 nagrad po Din 200
60 nagrad po Din 100

Nagrade bomo potem zreba razdelili med one naše naročnike, ki so bili na dnevnega »Slovenca« naročeni vsaj tri mesece pred zrebanjem in so za te mesece pravočasno plačali mesečno naročnino.

Zrebanje se bo vršilo dne 23. decembra, tako da bo izid zrebanja objavljen v božični številki našega lista.

Opozarjamo, da lahko prejme eno izmed gori navedenih nagrad tudi oni, ki doslej še ni bil naročnik »Slovenca«. Treba je le, da se takoj z oktobrom naroči na »Slovenca« in potem vsak mesec redno plačuje naročnino.

Poleg tega bo zrakoplov, ako Bog da lepo vreme, trosil po celi deželi letake, med katerimi bo tisoč brezplačnih naročilnic za »Slovenca«. Kdor bo tako naročilnico našel, naj jo izpolni in pošlje upravi »Slovenca« v Ljubljani, nakar mu bo ta »Slovenca« pošiljala en mesec brezplačno.

Imena srečnih najditeljev bomo objavili v našem listu.

Uprava »Slovenca«.

68. zasedanje Sveta Zveze narodov pod predsedstvom irskega delegata De Valere

De Valera, predsednik irske vlade.

Zeneva, 23. sept. ž. 68. zasedanje Sveta Zveze Narodov se je pričelo danes dopoldne pod predsedstvom irskega ministrskega predsednika De Valere. Ker so bila na dnevnem redu prve seje le vprašanja druge vrste, kakor poročilo o komisiji za opium, poročilo o duševnem sodelovanju in manj važnih vprašanjih, so glavno zanimanje udeleženci posvetili predsedniku irske republike De Valeri, katerega je kakor znano obsodila na smrt država, katere predstavnik je sedel ob levi strani De Valere, namreč angleški zunanji minister sir John Simon. V angleških krogih so predsedstvo De Valere sprejeli z deljenimi občutki. Svet Zveze narodov je pričel svoje zasedanje najprej s tajno sejo v kateri je glavni tajnik sir Eric Drummond poročal o finančnem položaju uprave Zveze narodov in se pritoževal radi premajhnih dohodkov, ker članice ne pošiljajo dovolj prispevkov. Nato je sledila javna seja, katero je otvoril De Valera ter se uvodoma spomnil umrlega gdanskega komisarja zveze narodov grofa Gravine. Navzoči so poslušali govor steje, a v znak žalosti je bila seja prekinjena za 5 minut. Nato se je Svet Zveze narodov počel med drugim tudi s poročilom nemškega zunanjega ministra Neuratha o zadnjih ukrepih gospodarske-

ki pravzaprav nimajo svojega pravega izvora v hindujski veri in etiki kot taki, ampak v sebičnih socialnih razlogih kaste, ki več tisoč let tlačijo svoje sobrate po veri in krvi. Vendar pa bi Gandhijev rezonmá, da Angleži nameravajo s podelitvijo posebne volilne pravice »nedotakljivim« oslabiti skupno hindujsko nacionalno stvar, imel nekaj podlage, ako bi »nedotakljivih« sami ne zahtevali svojih človeških pravic. Toda fakt je, da imajo »nedotakljivih« po pobudi iz lastne srede, in ne po političnih računih Angležev, že precej let svojo organizacijo, ki jo danes vodi njih član dr. Ahmedkar, ter da so sami formulirali zahtevo po politični enakopravnosti. In kar najbolj govori proti Gandhijevemu stališču, je to, da zahteve parijske gredo veliko delj nego je to, kar jim je priznal Macdonald, ki se je pri svojem načrtu oziral baš na predsojke »višje« kaste in njenega »apostola« Gandhija. Če Gandhi misli, da bi se s podelitvijo politične enakopravnosti pari-

ga odbora. Iz tega poročila je razvidno, da še ni nastopilo nikakršno poboljšanje položaja v mednarodni trgovini. Izven dnevnega reda se je razpravljalo tudi vprašanje spora med Bolivijo in Paragvajem. Dosedanji predsednik Sveta Motos Guatemala je obvestil Svet Zveze narodov o svojem dosedanjem delu v posredovanju ter je omenil tudi poziv 19 ameriških republik, ki so zahtevale, da se spor reši mirnim potom. Prosil je Svet Zveze narodov, da tem državam sporoči, da Zveza narodov podpira njihov apel. Španski član Sveta Zveze narodov Madariaga je zahteval med tem konkretni sklep Zveze narodov in svojo zahtevo utemeljil s čl. 10 in 11 statuta Zveze narodov. On je mnenja, da bi morala Zveza narodov imenovati posebnega poročevalca ali pa bi se moral sestaviti odbor treh članov za to zadevo. — De Valera je obljubil, da se bo vzela njegova želja v poštev, nakar je bila seja odgojena do sobote dopoldne.

Asuncion, 23. sept. AA. Vojno ministrstvo je izdalo komunikacijo, po katerem so paragvajske čete spet zavzele utrbo Falcon.

Z zapada ne bo nič denarja Zveza narodov mora iz rezerve

London, 23. sept. V zvezi s prihodnjim zasedanjem Zveze narodov, ki se prične v ponedeljek, je zbudil članek »Timesa« glede moratorija mednarodnih posojil veliko pozornost v političnih in finančnih krogih. Svet Zveze narodov se bo bavil tudi s finančnimi vprašanji, ki so v zvezi s sedanjo gospodarsko krizo. Članek pozivlja Zvezo narodov, naj stopi iz sedanja rezerve in naj ukrene vse potrebno, da se zopet obnovi mednarodni kredit. Zato je treba rešiti vprašanje moratorijev v konstruktivnem in trgovskem smislu. Moratoriji, ki so jih napovedali dolžniki, posebno moratorij posojil, ki so bila podeljena pod okriljem Zveze narodov (Madjarski, Avstrijski itd.), so prizadeli ugledu Zveze narodov ogromno škodo. Zveza narodov, ki je jamčila upnikom za denar, je dolžna poskrbeti, da se vprašanje moratorijev končno razreši. V državah, ki so si sposodile denar, smatra javno mnenje upnika za zločinca in ne za osebo, s katero bi bilo treba postopati kakor se spodobi. To zanikanje načel elementarne poštenosti in dobre volje bo imelo slab učinek na odnose med upniki in dolžniki in

jam oslabila borba proti Angliji, se objektivno gotovo moti; končna posledica njihove emancipacije bi bila samo ta, da bi borbe za čim večjo svobodo Indije ne vodili več izključno predstavniki višje kaste...

In v tem je rešitev zagovetke Gandhijevoga posta: veliki mož je žal žrtev socialnih predsodkov svoje kaste, ki jo politično zastopa in za katero sprejema nase največje žrtve v imenu celokupnega indijskega naroda. Zasluge Gandhija za Indijo so tako velike, njegova moralna veličina tako občudovanja vredna, njegovo življenje tako čisto, da je treba le hudo obžalovati, da njegovo stališče do »nedotakljivih« tako hudó kvari podobo izrednega moža, ki je sicer zglede največjega idealizma, požrtvovalnosti in poduhovljenosti. Puščajoč v nemar politično stran tega vprašanja in posledice, ki bi jih utegnila smrt Gandhija imeti, smo hoteli opozoriti samo na to senco v sicer tako svetli podobi indijskega vodje.

Nemčija hoče prisostvovati razorož. konferenci

Pariz, 23. sept. tg. »Petit Parisien« izjavlja: Nemški zunanji minister baron Neurath je takoj po svojem prihodu v Zenevo poskušal, da se omogoči vrnitev Nemčije k razpravam. Potom Zveze narodov in predsedstva razorožitvene konference je skušal doseči posredovanje neke izven evropske sile (japonske), ki pa je posredovanje odklonila z ozirom na svoje lastne zunanje-politične težkoče. Paž pa je bil španski delegat Madariaga rad pripravljen posredovati. Svojo obljubo je takoj uresničil in tako omogočil tudi intervencijo Hendersona, ki je sporočil, da bo prihodnji terek vložil spomenico za ublažitev napetosti. — Herriot bo imel v nedeljo velik govor v Gannatu, v katerem bo obravnaval samo zunanje-politična vprašanja.

Sprememba v nemški diplomaciji

Berlin, 23. sept. AA. Predsednik nemške republike Hindenburg je imenoval bivšega pariškega poslanika von Hoescha za poslanika v Londonu, Rolanda Koesterja za poslanika v Parizu in von Hasla za poslanika v Rimu. — Bivši poslanik v Rimu von Schubert je postavljen na razpoloženje.

Pred politično emancipacijo parijske

Bombay, 23. sept. ž. Pričakovani kompromis v vprašanju volilne reforme še ni dosežen. Včeraj je Gandhi sprejel delegate obeh strank, hindujscev in parijske, in se z njimi razgovarjal preko 2 uri. Ta razgovor je bil za Gandhija zelo mučen, ker je vesle 70 urnega gladovanja že zelo oslabil. Danes se bo Gandhi sestal z delegati. Kaže, da bo prisel do končnega sporazuma, ker je Gandhi končno pristal na kompromisno rešitev vprašanja. Včeraj so številni znameniti Indijci poslali brzojavke Mac Donaldu ter ga prosili, da začasno umakne volilni načrt angleške vlade, da tako omogoči Gandhiju, da preneha s gladovno stavko. Večino dneva Gandhi molil ali pa dela pri svojem kolovratu. Rad pa sedi tudi na vrtu v senci košatega drevesa.

Poona, 23. sept. AA. Voditelji »nedotakljivih« so dali Gandhiju pooblastilo, da sme skleniti v njihovem imenu čim ugodnejši sporazum z glavnim voditeljem »nedotakljivih« dr. Ahmed Karjem, ki je za ločena volilna okrožja. Po drugi strani pa je Gandhi izdal komunikacijo, s katerim poziva indijsko prebivalstvo, naj se vzdrži gladovnih stavk, ki so jih nekateri hoteli izvršiti iz simpatije do njega. Dobil je namreč več pisem in brzojavk, v katerih so mu Indijci javljali, da bodo tudi oni po njegovem zgledu stopili v gladovno stavko. Gandhi jih prosi, naj se ne poste, temveč naj rašči vse store, kar je v njihovi moči, da se vprašanje »nedotakljivih« čim pravičneje reši.

Poona, 23. sept. AA. Minilo je 70 ur, kar se Gandhi posti. Na njegovem obrazu se opaža utrujenost, oči so udre, kljub temu pa ima še toliko energije, da narekuje množična pisma in sprejema obiskovalce. Zdravniki so mu svetovali, naj, kar se da, malo govori, da bo dovolj pri močeh za bližajočo se konferenco. Menijo, da se bo sporazum glede »nedotakljivih« dosegel še danes.

(O problemu kot takem glej uvodni članek. — Opomba uredništva.)

bo oviralo gospodarsko obnovo v vsem svetu. Najmanj, kar je mogoče zahtevati od držav dolžnic je, da izvršijo svoje obveze v smislu pogodb, ako to ne ogroža njihovega finančnega stanja. Na vsak način morajo storiti vse, da si pomagajo same. Na drugi strani morajo upniki pokazati potrpljenje. Vprašanje likvidacije številnih dolgov, ki so bili napravljani po vojni, se mora reševati sistematično. Posebno pozornost je treba predvsem posvetiti posojilom, ki so bila izdana pod okriljem Zveze narodov. Države, ki so najela ta posojila, naj se zavedajo, da bi bilo brez teh posojil njihovo gospodarsko življenje danes popolnoma na tleh. Predvsem je potrebno, da države, ki so posele, priznajo državam upnicam izjemen položaj, a prav tako morajo države dolžnice pokazati dobro voljo da izpolnijo obveze po svojih močeh. Šele potem bo mogoče preiti k razpravi o trenutni olajšavi glede plačevanja amortizacijskih obrokov kakor tudi obresti. Dolžnost Sveta Zveze narodov je, da temeljito prouči to vprašanje in da povabi vlade držav dolžnic, da ukrenejo vse potrebno, da bo plačevanje zagotovljeno.

Proces proti prof. dr. Jovanoviću in tovarišem

Belgrad, 23. sept. I. Davi se je nadaljeval proces proti dr. Dragoljubu Jovanoviću in tovarišem. Uvodoma je predsednik senata prečital nekatere spise, ki so se nanašali na službovanje Bolislava Lukiča in dr. Cotiča. Nato je državni pravdnik dr. Džadrov predlagal, da se prečita tudi spis, iz katerega je razvidno, da je sprejela inkriminirani letak tudi neka zadruga v Curugu. Sodišče je predlog sprejelo. Potem je govoril celo uro državni pravdnik in dokazoval krivico obtožencem. Za njim je dobil besedo glavni branilec dr. Dragoljuba Jovanoviča, univerzitetni profesor in podpredsednik belgrajske odvetniške zbornice dr. Dragotin Janković, ki je imel dolgo in lep obrambni govor

Andrew Kobal — New York:

Pri predsedniku Združenih držav

Odlični slovenski rojak, gospod Andrew Kobal, lektor na univerzi Columbia in »research worker« (raziskovalec) na fakulteti za politične vede, je blagovolil za »Slovenec« napisati sledeči spis, ki bo čitatelje brez dvoma jako zanimal. Čitatelje preseneča prijeten, gladek slovenski slog mladega učenjaka, ki gotovo nima mnogo prilike pisati in izražati se v slovensčini. Mr. Kobal je doma iz Cerkana na Goriškem in biva v Ameriki od 1921. Ponovno je prepotoval Države in je dober poznavalec našega priseljenega sveta. Pred vojno je študiral gimnazijo v Gorici, v Ameriki pa je absolviral čikaško univerzo v fakulteti komparativnega slovnstva. Istotako je dovršil ameriško časnikarsko akademijo Northwestern univerze.

Mr. Andrew Kobal

Zdi se mi umestno, da rojakom v domovini vsaj na kratko opišem poset v Beli hiši pri predsedniku Združenih držav, ki me je sprejel v avdicenco dne 31. avgusta 1932. Da je to zelo redek doživljanj, mi gotovo ni treba naglašati, kajti najbrž sem prvi zasebni Slovenec in mogoče tudi prvi Jugoslovian sprejet pri predsedniku Hooverju, vrhovnemu upravitelju te ogromne in svetovno vplivne republike. Pa ne samo za Slovenca, za Amerikanca vobče je to izredna čast. Res, da je družba demokratična in da ustava sama postavlja vse državljane na nekako enakopravno stališče, vendar je Bela hiša v praksi dostopna le neznatnemu številu ljudi z ozirom na 120.000.000 prebivalcev ameriške republike. In ko se spomnim, kako so v privatnem razgovoru v sprejemnem kabinetu predsednika potekale odrejane minute ter kako je gospod predsednik s živim zanimanjem poslušal vsako besedo ter s prijaznostjo odgovarjal ter stavil še osebna vprašanja, si moram šteti ta dogodek le v visoko čast.

Zdi se mi pa umestno, da predvsem malo opišem Washington in moje vtise iz ameriškega stolnega mesta, nato moje posete pri raznih poslancih in senatorjih v kapitolu in končno posete v Beli hiši in razgovore z gospodom predsednikom Herbertom Hooverjem.

V Washingtonu

Dospel sem v Washington po celomesečnem potovanju po južnih državah ter otočju na Atlantičnem. Junija ni najbolj vabljivo tako potovanje, kajti itak tropični kraji se tega meseca skrajno razgrejejo pod navpičnim solncem. Vrnil sem se ogorel od življenja na prostem, po morju in džunglah ter si zaželel zmernega severnega podnebnja.

Toda spoznal sem bolj kot kdaj poprej, da Washington še ni dovolj na severu. Dospel sem na praznik ameriške neodvisnosti, 4. julija, z namenom, da ostanem vse poletne mesece. Toda vročina bi me bila gotovo pregnala, kakor prene iz Washingtona vsaj polovico belopoltega sveta vsako poletje, ako bi letošnje poletje ne bilo nekaka washingtonska sezona. Ne samo, da se dolgo ni hotela izprazniti prestolnica, temveč zastopstva so prav proti zaključku kongresa v avgustu prihajala v Washington od vseh strani Unije. Samo vojnih veteranov, ki so prišli z armadic, se je nabralo 35.000 po številu, dalje zastopniki farmerjev, brezposelnih delavcev, številne delegacije iz posameznih držav itd. Parlament pa, kakor je zboroval nenavadno dolgo, je moral pustiti neresena važna gospodarska in socialna vprašanja.

Sele po zaključku kongresa so meščani in obiskovalci začeli zapuščati Washington. Vladne rezidence so se izpraznile. Uturjeni od vročine so prebivalci odhiteli v gorovje Allegheny, na sever in zapad, na morje, v Evropo.

Ni prijetna ta washingtonska vročina. Lea mesta je nekako na točki kot Sicilija. Podnebje vzhle bližine morja ni povsem morno. Zime so precej hladne, poletja pa vroča kot po vsej osrednji četini Združenih držav. Nižina in močvirne pokrajine neposrednega Chesapeake zaliva z izhlapevanjem vlage napravljajo to vročino še bolj nezno, ob najbolj vročih dneh, ko se Fahrenheit dvigne na 95, 100 in celo 110 stopinj, pa naravnost dušljivo. Mesto je res vse prepreženo s parki in široke ulice same z visokim drevjem naličijo hladnim parkom, toda to ne pomaga dovolj. Drevje šele ohranja vročinsko vlogo.

Pri vsem tem pa je Washington prijetno mesto. Pred 140 leti sta zasnovala načrt prvi predsednik George Washington in inženir L'Enfant iz Pariza. Že takrat je bilo določeno, da vse glavne ceste vodijo iz središča s kapitolom (parlamentom). Skozi stoletje se mesto sicer ni razvijalo povsem po načrtu, toda glavne osnove so ostale, in danes, ko mesto najbolj raste ter se ogromni kompleksni vladni palači dvigajo kar čez noč, se vse drži prvotnega osnutka, ki je lep in praktičen.

Vendar pa kapitol ni povsem na sredini. Ulica

Pennsylvania, ki po načrtu vodi naravnost severno zapadno proti Beli hiši, je glavna žila mesta, kajti tu, na severno zapadni strani, kjer so ob Beli hiši zrastle prve vladne palače in poslanstva, je tudi mesto najbolj rastle. Parlament torej ni center, temveč le eksekutiva.

Lep je Washington, mogoče najlepše in gotovo najčistejše mesto ameriške federacije. Tvorilo tu ni, trgovin pa samo toliko, kolikor je mestu potrebnih. To je mesto vladnih palač in rezidenc. Do vojne je bilo razmeroma malo, po vojni pa je prebivalstvo hitro naraslo. Danes šteje nad pol milijona ljudi, ki živijo večinoma od vladnih služb. Več kot polovica pa je zamorcev. Ti stanujejo večinoma po manj prijetnih četrtih, so služničad, ljudje, ki opravljajo hlapčevska dela. Vzhle izenačenja statusa jih belopoltni še vedno gledajo precej z visokega, dasi tu ni nikakega nepremostljivega prepada, ki se vidi povsod na jugu Združenih držav med superiornim belopoltnikom in inferiornim zamorcem. Smatra pa se Washington vseeno kot južno ameriško mesto, kajti v državljanski vojni za odpravo suženjstva (1861—1865) je bilo na ozemlju južnih, Uniji upornih mest.

Uprava Washingtona z ozirom na razporedbo uprave držav malce naliči stališču Belgrada v razmerju z banovinami. Mesto je »samostojno«, ne pod upravo kakšne države, temveč pod zvezno vlado. Prebivalci nimajo volivne pravice niti za občinsko niti za zvezno zastopstvo. Tu je skupni teritorij Združenih držav in kot takega ga upravlja posebna komisija zvezne vlade. Posebno v času sedanjih visokih davkov se od strani meščanov čisto slišijo pritožbe radi odvzeta vseh volivnih pravic. Toda te pritožbe niso povsem umestne. Mesto uspeva samo kot prestolnica Unije. Da ni to, bi ne imelo veličastnih poslopij in krasnih parkov, za katere prispeva vsa Unija. In domači meščani so tudi zelo redki. Vladni uslužbenci pridejo iz vseh držav, v katere se tudi vrnejo, ko njih službe potečejo.

Nenavadno je življenje v tem uradniškem mestu. Vsakdo je več ali manj tujec med tujci. Toda ne na način kot v New Yorku, kjer so tujci drugih plémen in jezikov. Uradništvo je izbrano po pretežni večini iz »pristnih« Američanov, deloma poklicanih na uradniška mesta kot sposobni šolani ljudje, deloma pa le po svojih političnih zaslugah za stranko, katera zmaga in vodi vlado. Pri tem se tudi deli ameriško vladno uradništvo — v poklicno in politično.

Iz vsega uradništva, bilo poklicno ali ne, napravljajo Washington poseben tip. Dolgoletno sedenje po uradnih in monotonno vsakdanje delo jih ne napravljajo posebno zanimive. Pisatelji jih primerjajo brežutnim strojem, kajti Washington vzhle vsem svojim univerzam, kulturnim ustanovam in katedralam ni kulturni center kot n. pr. New York, ki vedno nudi dovolj razvedrila.

Vendar pa so to prijazni ljudje in bolj družabni kot Newyorčani, ki v babilonskem vrvežu ne morejo misliti skoro na drugo kot na trgovino in zaslužek. Opaža se tu nekaka provincialnost ljudi iz podeželskih krajev. Dobri so in prijazni, prav po ameriško uslužni in zaupni. Razgovora z njimi pa le kmalu zmanjka, ako se ne vrta okoli vladnih in uradniških zadev ali pa o zgodovinskem pomenu kakega novega spomenika in o lepoti nove vladne palače.

O teh je res kaj govoriti. Na kapitolu, kjer zborujejo poslanci in senatorji, tej pompozni klasični stavbi z nešteti spomeniki ljubitelji arhitekture vedno najde kaj novega. Dodatna bloka senatnih in poslanskih uradov sta bolj enostavna, toda na svojih vzvišenih tleh ob kapitolu velikanska kvadrata iz belega marmorja tako mogočno segata v višine, da bi Washingtončan vedno o njih govoril. V sredi parka med njima pa je poleg kapitola lepota vladnih palač, kongresna knjižnica s kupolo. Kakor je velikanska ta bogata, klasična francoska stavba, postaja premajhna s svojimi 4.500.000 knjigami in stotisoči žurnalov in manuskriptov. Vsak kratek opis zunanosti teh ponosnih zgradb mora biti le površne, še bolj nezadosten pa bi bil kratek opis notranjščine. Notranjščina knjižnice, veže, koridorjev in čitalnic je nekaj izrednega — kakor en sam nepopisen mozaik bujno barvanega marmorja in zlata.

Skupini teh štirih poslopij, ki s parkom do malega zavzemajo ves washingtonski kapitolinski grič, dodajajo še novo palačo justičnega ministarstva v elegantnem jonskem stilu tik nasproti baročnega kapitola.

Dejal sem, da se odtod po prvotnem načrtu v direktnih smereh cepijo vse ceste. Široka ulica vodi naravnost na postajo. Druga se razteza na vzhod in lepe parke, kjer se nahaja campus najvažnejše katoliške univerze v Ameriki. Spet druga cesta vodi proti vladnim tiskarnam in nekaterim ministrskim uradom. Glavna pa je Pennsylvania. Skoro paralelno ob nji v ravni črti vodi park vse do reke Potomak, mosta in onostranskega vojnega pokopališča Arlingtona. Ta široka linija parka skozi osrje mesta je najlepše v Washingtonu. Spica kupole, 555 čevljev visoki obelisk Washingtonu, partenonski tempelj v spomin Lincolnu, Arlingtonski most in grob nepoznanemu vojaku v sredini vojnega pokopališča, vse je točno v isti črti. Ogromne dimenzije travnikov, šum in umetnih jezer z obeliski, kupolami in templji iz belega marmorja, vse napravljajo nepozaben vtis, ne ameriškega in ne evropskega, temveč čisto svojevrstnega modernega mesta. Najlepši pa je ta del v zgodnjih večernih urah. Kupola kapitola, obelisk Washingtona in tempelj Lincolnu odsevajo v razprostranih umetnih vodnjakov, ki od žarečega nebo in temnih loz japonskih črešenj dobivajo nenavdno pokojno in vedno se spreminjajočo barvo. Ko pa pade noč, se razsvetljuje marmornata poslopja ter odsevajo iz temnih šum in gladkih lagun.

Kakor je tu pokoj, je ob bližnji Pennsylvania Avenue podnevi in ponoči najživahnější promet. Najživahnější pa je, ko se procesije vladnih uslužbencev sipajo iz ministrstev. Vse od vzhodja kapitolinskega griča pa do starejših vladnih poslopij ministrstva za pošto se gradijo nove palače, osemnadstropne zgradbe iz granita, ki bodo odgovarjale načrtu mesta in se arhitektonsko ujemale z novimi kornaleksi, kot je ministrstvo za trgovino

„Francija je činitelj varnosti“

Zanimive izjave odličnega angleškega državnika

Calais, 23. sept. AA. Bivši zakladni kancelar Churchill, zelo ugledni član konservativne stranke, je dal zastopniku Havasa zanimive izjave o angleškem odgovoru na nemško noto glede enakosti v oboroževanju.

Angleški odgovor je odličen, je rekel Churchill. Ta odgovor bo bolj pomagal pri konsolidaciji miru, kakor karkoli drugo. Posebno odobravam, je naglasil Churchill, tisti pasus v angleškem odgovoru, ki pravi, da izostanek sporazuma o razorožitvi ne daje Nemčiji nikake pravice, da bi se smela na novo oborožiti. To bi bilo treba že davno povedati.

Glede perspektiv razorožitvene konference je Churchill dejal:

Glavni vzrok bojzani je v neizmerni oboroženosti Rusije, ki sama priznava, da je njen namen uničenje sedanje civilizacije. Ob Baltika pa do Črnega morja žive vse na Rusijo meječe države v velikem strahu in vse vidijo v francoski vojski nekaj takega, kar so videli majhni evropski narodi pred vojno v angleškem brodivju. Francija ima zato ta trenutek zelo veliko odgovornost za ohranitev miru v Evropi.

Na vprašanje Havasovega poročevalca, ali nima nekateri Angleži vtisa, da je Francija preveč zavarovana, je Churchill odgovoril:

Mislím, da ta izraz ni točen. Zavarovanje ali prezavarovanje ne moreta preprečiti eventualne katastrofe.

Prava beseda in točna beseda je »varnost«. Francija je, ponavljam, činitelj varnosti! Ta činitelj varnosti bo ohranil zaupanje v bodočnosti in v skupnosti interesov in bo obnovil nekdanje odnošaje med narodi. Sedanja nemška avtokracija pa je še bolj izjavna, kakor je bila pred vojno pod Viljemom II. To je en vzrok več, da smo na vseh straneh čuječi in oprežni.

Churchill je zaključil svojo izjavo s tem, da smatra svetovno gospodarsko konferenco za važen

korak naprej k zopetni dosegli nekdanjega blagostanja. Če bo mogoče ustvariti stalne vrednote za izmenjavo blaga med vsemi narodi in če se nam bo posrečilo spraviti s pota nekatere zapreke, ki so fatalno zavirale mednarodno trgovino, potem se bo svetu kmalu vrnilo blagostanje, tako da bo oboroževanje samo po sebi polagoma ponehalo.

Dvomljiivi nemški zavezniki

Berlin, 23. sept. AA. Posebni dopisnik tista »Taegliche Rundschau« priobčuje iz Zeneve članek, ki je tembolj zanimiv, ker je list na glasu, da je v tesnih stikih z ministrom von Schleicherjem.

Poročevalec naprej navaja, da se v Zenevi vsi izprašujejo, ali se bo Nemčiji posrečilo izbrisati žsi drugi in tako hudi poraz, ki ga je doživela s prisilno opustitvijo carinske unije z Avstrijo 1. 1931. List dalje pravi, da je francosko taktiko lahko pogoditi. Herriot bo skušal zlomiti nemški napad s tem, da bo objavil akte o tako zvanem tajnem oboroževanju Nemčije. Bolj komplicirano pa je za držanje Anglije. Domišljavi ton angleške note je prestrašil vse nemške zagovornike anglosaške orientacije. Pripravljeni moramo biti, da bo skušala Anglija še dolgo igrati posredovalca med Francijo in Nemčijo. — Ostanco nam torej le še trije zavezniki: Rusija, ki je opetovano izjavila, da je za radikalno razorožitev, Italija, ki bi najrajši popolnoma likvidirala DN, in naposed kitajsko-japonski škvirc.

Nemčija mora ostati trdna in izstopiti iz DN, če se ne ustreže njenim zahtevam.

Isti list piše na drugem mestu: Po objavi angleške note so v nemških uradnih krogih izjavili, da Nemčija začasno ne misli še izstopiti iz DN. Mislímo, da smo dobro informirani, če podčrtamo važnost besede »začasno«.

Sovjetski apel na delavstvo

Tiga, 23. sept. AA. Uradni statistični podatki sovjetske vlade ne morejo več prikriti, da petletni načrt ni obrodil tistih sadov, ki jih je vlada pričakovala. Posebno slabo se je obnesla eksploatacija premogov in produkcija težke industrije, ki kaže ne samo nižje številke, kakor jih je predvideval načrt, nego celo nižje od produkcije v letu 1931.

Da vlada nekoliko oživi ugaslo navdušenje ljudstva, nameravajo sovjetski delegati in največje moskovske tovarne s pretezo, da praznike v oktobru obletnico revolucije, izdati plamteč apel na delavstvo, naj podvoji svoje napore.

Sovjetska vlada se zateče k takim apelom vselej, kadar se pojavijo velike težave.

Hitlerjeva stranka se cepi

Berlin, 23. sept. AA. V več nemških krajih so se ustanovile disidentske skupine nacionalno socialistične stranke. Tako je n. pr. v Berlinu nastala nemška delavsko-socialistična stranka, v Hamburgu rasistično socialistično gibanje za osvoboditev velike Nemčije, v Oldenburgu pa nemška opozicijsko-revolucionarna stranka svobode. Kakor poročajo, se podobne stranke ustanavljajo tudi na Bavarskem.

Glede na številčno moč Hitlerjevske stranke ne gre pripisovati tem lokalnim disidentskim tvorbam prevelikega pomena. V nemških političnih krogih vidijo v tem pojavu predvsem simptom trenutnega valovanja javnega mnenja. Ne izključujejo pa možnosti, da bi tako gibanje s časom moglo omajati trdno zgradbo nacionalno socialistične stranke.

V enakem smislu komentirajo tudi izpremembo, ki je do nje prišlo v gospodarskem odseku rasistične stranke. Dr. Wagnerja, ki je doslej užival velik ugled v stranki, je čisto nepričakovano zamenjal Ptunck, ki je znan kot zagovornik protikapitalistične struje.

Cuda morskih globlin

Newyork, 23. sept. tg. Naravoslovec William Beebe, ki ga splošno imenujejo Piccarda globokega morja, je sestavlil poseben potapljaški zvon in je pri Bermudskih otokih z njim dosegel globlino 2200 čevljev. Beebe pripoveduje, da je morje od 1700 čevljev dalje absolutno temno, vendar ga razsvetljuje na tisoče modro-belih ali zeleno-belih lučic, kakor zvezde na nočnem nebu. Pritisk vode je izračunal v tej globlini s 5000 tonami. Napravil je mnogo fotografskih slik.

in ministrstvo za poljedelstvo. Palača ministrstva za trgovino je poslopje, ki zavzema tri cele bloke, približno pol kilometra v dolžini. To je ravno dograjeno. Modernizem je pustil sledi na tem edificiju. Okrasa nič preveč, kakor se navadno vidi na pompozni ameriških zgradbah, temveč nekaka umerjenost in solidnost.

Od palače ministrstva za trgovino se park vzpenja proti višini z Belo hišo, predsednikovo rezidenco sredi parkov. Na vsaki strani stoji palača ministrstev. Blok v ospredju zavzema zakladništvo (fiančno) ministrstvo v grškem slogu. Blok za Belo hišo pa vojno ministrstvo in zunanje zadeve. Zlasti poslednja je zanimiva palača, nekak rokoko iz samih kolon sivga granita.

Bela hiša sredi teh ogromnih palač je neznatna. Na Pennsylvania se izza visokih gabrov beli samo osrednje pročelje priprostega kolonialnega stila. Drugi del palače je viden z južne strani, od obeliska.

Tu se Pennsylvania cepi. Šestnajsta ulica je ena najlepših, ob nji je največ rezidenc poslanstev in ob nji je tudi zelo lepa vila jugoslovanskega poslanstva.

Daleč za šestnajsto ulico in za skoro paralelno Connecticut cesto se začne gričevje proti severozapadu. V gričih, katere zavzemajo v veliki meri parki, najdemo spet najlepša stanovanja. Na najvišjem griču pa stoji nedovršena gotška narodna katedrala, odkoder se nudi najlepši razgled čez ves Washington.

Panorama je nekaj nenavadnega. V dalji se vije široka reka Potomac, mesto med reko in griči pa je zelena ravan, iz katere segajo bele kupole, zvoniki, obeliski in visoki četverokotni ministrstev. Nad vsem pa krajčuje kapitol na svojem griču, kupola s kipom Svobode na vrhu. (Dalje.)

Kongres agronomov

Belgrad, 23. sept. 1. Danes dopoldne se je nadaljeval kongres združenja jugoslovanskih agronomov, na katerem se je predvsem razmotrivalo vprašanje ustanovitve kmetijskih zbornic in vprašanje o razložitvi kmeta. O tem je obširno poročal g. Jagodič, ki zagovarja svojo tezo, da naj se razložitve izvrši v valizacijio obresti. Pri tem naj se nikar ne dela izjeme med velikim in malim posestnikom, ker je treba na vsak način obema priskočiti na pomoč. Vesti posameznih bank, da naš kmet ni prezadolžen je treba povsod pobijati. G. Horvat, ki se v nekaterih točkah ni strinjal z g. Jagodičem, je nato predlagal, naj pride v centralni odbor kmetijskega ministarstva, ki bo razpravljalo o vsem teh vprašanjih, tudi zastopnik agronomov.

Akrobat vrha zvonika

Zagreb, 23. sept. ž. Danes popoldne so Zagrebčani zopet doživeli na Jelačićevem trgu veliko senzacijo. Neki mladenič manjše postave se je zopet povslep na južni zvonik zagrebske katedrale ter v višini 105 m izvršil na horizontalnem drogu križa več akrobacij. Zbralo se je številno občinstvo, tako da je morala policija napraviti kordon. Mladeniča je večkrat pozvala, da se spusti z višine. Ko je prispel na tla, je izjavil, da se piše Vladimir Kovač, star 18 let, po poklicu kleparski pomočnik iz Sarajeva. Nadalje je izjavil, da se je mudil v Zagrebu že od meseca februarja in sve do sedaj iskal brez uspeha službo, kar pa mu ni uspelo. Ker ni vedel, kako bi si pomagal, je skušal na ta način obrniti na sebe pozornost, da pokaže svoje sposobnosti.

Zbrovanje Zveze mest

Zagreb, 23. sept. ž. Toletna glavna skupščina zveze mest se bo vršila v Skoplju. Zasedanje se bo pričelo 30. septembra, ko se bo vršila seja poslovnega odbora, na kateri se bo preselilo razne predloge, vprašanje občinskih trošarin, o prepovedi nočnega delavskega časa v pekarnah itd. Drugi dan, t. j. oktobra bo seja kongresa s pozdravom predsednika, nakar se bo izvolil novi predsednik namesto dr. Srkulja, ki je postal minister. Izročeni bodo razni predlogi posameznih mest o skupni akciji v nekaterih vprašanjih.

Vajeniški dom v Belgradu

Belgrad, 23. sept. 1. V nedeljo bo tukaj velik kongres »Privrednikar«, organizacije slične »Hrvatskemu Radišću«, in blagoslovitev novega modernega vajeniškega doma v Krunski ulici, kjer je prostora za 200 gojencev.

Belgrajske vesti

Belgrad, 23. sept. AA. Danes se je od 10.30 do 13 vršila seja ministrskega sveta pod predsedstvom dr. Milana Srskića.

Belgrad, 23. sept. 1. Pri dravskem ravnateljstvu pošte in brzojava je napredoval za svetnika 5. skupine Tilep Epih. Pri direkciji drž. železnice v Ljubljani je postavljen za kontrolorja v strojnem oddelku Edmund Sila, do sedaj kontrolor iste položajne skupine na postaji Maribor glavni kol. Pri mestni t. l. sekciji v Ljubljani je postavljen za višjega pristava 7. skup. inž. Rafael Eržen.

Belgrad, 23. sept. 1. Za predsednika višjega državnega sodišča je postavljen Ivan Vrančić, apela-cijski sodnik v Ljubljani.

Belgrad, 23. sept. 1. Te dni se je preselil v Zemun v svojo palačo dekanat kmetijske in gozdarske fakultete belgrajskega vseučilišča z vsemi svojimi instituti.

Belgrad, 23. sept. AA. Kraljevski muzej za prirodne znanosti v Soliji nas je naprosil, da tole objavimo:

V svrhu znanstvenih raziskav je uprava tega muzeja opremila z aluminijastimi obročki več ptic selik in nato ptice izustila. Na teh obročkih je napisano »Kraljevski muzej Solija (Bolgarija)« in »Dvor, Solija (Bolgarija)« ter tekoča številka.

Osebe, ki bi našle, ulovile ali ubile katero teh ptic s takim obročkom, se naprošajo, da jih izvolijo poslati upravi kraljevskega muzeja prirodnih znanosti v Soliji.

Dunajska vremenska napoved: Večinoma oblačno, od časa do časa dež, nekoliko hladneje.

Zagrebska vremenska napoved: Najprej toplo z naraščajočo oblačnostjo, nato pa se bo vreme poslabšalo.

Ameriški Slovenci nas vabijo na čikaško razstavo

Prihodnje leto bo v Chicagu svetovni velesejem ali svetovna razstava. Velike priprave se delajo v ta namen. Chicago dobiva dnevno ob bajno lepem Michiganskem jezeru novo lice. Gradijo posebna poslopja, v katerih bodo razstavni sejemski paviljoni. Zastopane bodo vse industrije na svetu. Grand Park, ki je bil že precej razvit ob času evharističnega kongresa, ima sedaj kar drugo lice. Odtedaj se je obala razširila ker so jezera zasuli za skoro pol milje in na tem na novo nastalem prostoru je lepo zaraščen zelen park, ki daje Chicagu krasno obalno lice, tako, da je to tri in pol milijonsko mesto s tem dobilo lep in velik zelen vrt pred svojim pročeljem.

Mesto Chicago je staro komaj 100 let. Od prvih naseljencev ob ustju reke Chicago in ob obali Michiganskega jezera je namreč komaj 100 let. Dan ustanovitve mesta, ko se je mesto uradno inkorporiralo pa je 6. novembra 1833. Vojaške posadke so bile po teh krajih že prej. Chicago bo slavilo 100 letnico svoje ustanovitve mesta torej prihodnje leto. Tudi za te proslave so v teku obsežne priprave.

Govore in zadnje mesece močno razpravljajo o gradnji največjega stolpa na svetu, ki bo 2100 čevljev visok. Eifflov stolp v Parizu meri le okrog 920 čevljev. Čikaški naj bi bil še nad 1100 čevljev višji. Ta stolp naj bi bil slovesno odprt na svetovnem velesejmu prihodnje leto. Prostor v podnožju na zemlji bi zavzemal cel mestni blok. Do 1200 čevljev višine bi vozile štiri električne vzpenjače, dve gori, dve pa ob istem času dol. Od višine 1200 do vrha bi vozilo le dvojce dvigal, eno gori in drugo ob istem času dol. Stolp bi stal na betonskem temelju, ki bi bil zalit v zemljo do 200 čevljev globoko in bi segal do kamene trdne podlage. Pričetniki tega načrta trdijo, da bi se vsi stroški za gradnjo in drugo tekom treh let pokrili s primerno vstopnino, ki bi se računala obiskovalcem stolpa.

Ze parkrat se je čulo, da obišče čikaški svetovni velesejem tudi več naših rojakov iz domovine. Kaj gotovega v tem oziru od domovine same, ali kakih njenih predstavnikov se doslej še ni čulo. Govori se sicer o jugoslovanski udeležbi, toda koliko jih pride iz Slovenije, nam tu ni znano. Na vsak način bi bilo dobro za nas tukaj in za vas v domovini, ako bi se udeležila kaj večja skupina, recimo za en železniški voz, da bi potevali skupaj. Poskušali bi dobiti cenejšo vožnjo in bi na ta način, ko bi se mudili že v Chicagu, obiskali vsaj na osrednjem zapadu in vzhodu nekatero večje slovenske naselbine. Dobili bi na ta način pojma, kako vaši bratje v tej tuji zemlji živijo. Tak obisk bi v veliki meri vplival na okrepitev našega narodnega duha in bi ustvaril nove medsebojne vezi med domovino in ameriško Slovenijo. Odločujoči naj bi o tem malo razmišljali in nato naj pripravijo primerne načrte.

Koristno bi bilo za staro domovino, ako bi njeni gospodarski izvedenci ob tej priliki proučili ameriški trg za kakšne jugoslovanske izdelke. Mnogo bi se dalo izvažati iz stare domovine sem, ko bi bilo mogoče dobiti zato ameriški trg. Naj omenim, da so sedaj ameriške veletrgovine — Department Stores — po vsemem svetu preplavljene z lesnimi izdelki iz Nemčije in Češkoslovaške. In ti izdelki niso nič posebnega. Otroške igrače, pletene košarice, izdelki iz gline itd. Marsikaj takega bi se izdelovalo doma pri nas. Seveda mora biti narejeno tako, da ugaja ameriškim kupcem takih predmetov. Tu bi se morda našlo polje, ki bi uporabilo dober del delovnih moči doma, da bi ne bilo treba misliti vedno na izseljevanje z domače grude.

Svetovni velesejem je sredstvo, na katerem se bodo seznanili kupci in prodajalci vsega sveta. Podpredsednik velesejma Mr. Petterson, ki je pred kratkim obiskal Jugoslavijo je te dni priporočal na nekem jugoslovanskem sestanku, da ima Jugoslavija precej predmetov med svojimi izdelki, ki bi našli ugoden trg med ameriško publiko. Najbolj bi šli predmeti za ceno od 25 centov, ne pa višje kot 5 dolarjev. Glede uvozne carine je izjavil, da bo prosta in carina se bo plačala le od prodanih predmetov. Za vse te nadaljne podrobnosti bi se morali uvozniki seveda obrniti za natančna navodila in pojasnila na ameriške konzularne predstavnike v Jugoslaviji ali na poslaniški urad v Beogradu. Glede določbe, kaj naj bi se poslalo na velesejem, bi bilo najbolje priporočljivo, da to določijo bivši znani ameriški Slovenci, ki so zadnja leta prišli iz Amerike, so dolga leta bivali tukaj in ti naj bi določili, oziroma svetovali in povedali, kaj bi šlo po njihovem mnenju v denar na ameriškem trgu. Odbor petih takih članov bi zadoštal za določitev takih predmetov.

Požari in požigi vseh posod Blizu Kamnika je gorelo

Kamniki, 23. sept.

V teku enega meseca je danes ponoči gasilska tromba že tretjič budila ljudi iz spanja. Ob pol 4 zjutraj je nenadno izbruhnil ogenj na Vrhpoljah pri Kamniku. Gorel je dvojniki (topler) s kozolcem, last Ferdinanda Novaka, župana v Nevljah.

Dvojniki in kozolec sta bila natrpana krme; zgorelo je 12 do 13 tisoč kg sena, 3 do 4 tisoč kg slame in detelje, približno 300 kg fižola in en voz — samec. Kljub temu, da so bili gasilci iz Nevelj takoj na mestu, ni bilo mogoče rešiti drugega kakor voz. Škoda se ceni skupno na približno 75 do 80 tisoč Din, lastnik pa je zavarovan komaj za eno četrtino vrednosti.

Splošno sumijo, da je bil ogenj podtaknjen.

K požaru v Novi vasi

O požaru v Novi vasi pri Ptujtu smo obširno poročali in tudi omenili, da je posestnik Ivan Pernek izgini, predno so prišli sosede gasit. Danes se je javil pri orožniški postaji, ker je slišal, da ga iščejo. Pravi, da je zbežal v bližnji gozd, kjer je ležal dva dni v nezavesti. Na levi roki ima globoko rano in trdi, da si jo je pri zadnjem s sekuro z namenom, da se usmrti. Da bi bil zanetil požar, zanika; pravi, pa, da je sežgal obleko svoje žene v peči in da je v kleti izlil jabolčnik iz sodov. Pernek napravi vtis obupanega in nenormalnega človeka. Spravili so ga v zapore okrajnega sodišča. Njegova žena je že zapustila bolnišnico.

Pred smrtjo poročen

V prijazni naselbini La Salle, Illinois, kjer živi kakih 2000 naših rojakov, se je dogodilo v sredo, 7. septembra t. l. naslednje naključje: 28 letni Frank Blatnik iz bližnjega mesteca Spring Valley in gdč. Elizabeta Papež sta sklenila stopiti v zakon. Poroka bi se imela vršiti v ponedeljek 12. septembra. Ženin je pet dni pred poroko obolel na slepiču in je moral takoj k operaciji. Ženin in nevesta sta se hotela na vsak način poročiti in se je zato na njuno željo izvršila poroka tik pred operacijo v bolnišnici. Takoj po poročni obredih je bil pacient prenešen v operacijsko sobo, kjer je bil operiran, žal pa se operacija ni posrečila in mladi ženin je moral z drugo nevesto, belo smrtjo, v večnost.

Grozen zločin nad slovenskim rudarjem

Dne 1. septembra t. l. so našli slovenskega rudarja Martina Viranta, starega okrog 36 let, doma iz St. Jerneja na Dolenjskem, mrtvega v ječi, v Peorii, Illinois. Mesto Peoria je kakšnih 160 milj južnozapadno od Chicaga in leži na bregovih precej velike reke Illinois. Prebivalcev šteje 76.000.

Konec meseca avgusta je bil umorjen pri nekem pretepu Američan Nelan. Umorjenega Nelana so ubijalci položili na železniški tir, da bi odvrnili sum umora od sebe čes, da je izvršil umorjeni samomor ali pa da se je dogodila nesreča. Virant je bil, kakor poročajo, edina priča tega umora, odločno pa je tajil, da bi imel on kaj opraviti z dotičnim umorom. Najbrže je dogodek videl ali pa je zanj izvedel od morilcev. Ko je stvar povedal drugim, so kmalu prišli serihi ponj, ga aretirali in zaprli v okrajno ječo v Tazewell okraju, ki leži na južnozgodni strani reke Illinois. Med tamonjsnimi prebivalci je za nastalo zaradi umora Nelana veliko ogorčenje in moglo bi se zgoditi, da bi navalili na jetnišnico ogorčeni ljudje, vzeli iz nje našega rojaka Viranta in bi ga linčali. Da so se pred tem zavarovali, so Viranta prepeljali v Peorijsko ječo.

Dne 1. septembra pa najdajo rudarja Viranta mrtvega v peorijski jetnišnici. Na vratu je imel zadrgnjene svoj pas, na katerem pa ni visel. Jetniški pazniki so najprvo poročali, da se je obesil in da je Virant izvršil samomor. Zdravniška preiskava pa je dognala, da Virant ni umrl zaradi zadušitve kot obesenec, temveč radi silnih udarcev po telesu. Te je moral dobiti Virant od šerifa pri izpraševanju in najbrže so uporabili nad njim tako zvanj »Third degree«, to je, da z raznim pretepanjem in deloma mučenjem izsilijo od zločincev izpoved. Zadeva je bila takoj predložena veleporoti in ta je dne 6. septembra obtožila šerifa C. O. Skinnerja umora.

Domneva se, da so Nelana mogli spraviti s poti njegovi politični nasprotniki. Virant je moral po nesreči za zadevo na kak način izvedeti ali jo je videl sam in so se ga bali, da bi jih izdal. Najprej so osumili njega in hoteli na vsak način izsiliti iz njega priznanje. Ker ni bil kriv, ni mogel krivde priznati. Mučili so ga dalje do poškodb, za katerimi je na to v peorijski ječi umrl.

Sodna preiskava je sedaj v teku in ta bo dognala, kaj je na zadevi. Pokojni Martin Virant je bil član SNPJ društva št. 489.

Novi slovenski grobovi v tujini

V Forest City, Pennsylvania, je umrl rojak John Gliha, star 54 let, doma iz Cateža pri Ljuti. — V Red Lodge, Montana, se je ubil med vožnjo z avtomobilom rojak John Kastelic. Na hudem klancu so mu odpovedale zavore, zdrl se navzdol pri čemur se je avto preukucnil in Kastelic je obležal na mestu mrtve. — V Clevelandu, Ohio, je umrl rojak Rudolf Mesojedec, star 39 let, rodom iz Češče vasi, fara Prečna pri Novem mestu. V Ameriko je prišel pred 22 leti. — V Gilbertu, Minnesota, je te dni preminul Alojzij Tanko, star 24 let, rojen v Minnesoti. — V Chisholmu je umrl Frank Pucelj, doma iz Sodražice pri Ribnici. V Ameriki je bival okrog 25 let. — V Pittsburg, Kansas, je ubilo v premoškopu rojaka Franceta Debeljaka, doma iz Podbrezja, star 51 let. — V New Yorku je preminul zadet od kapi Frank Potočnik, star naseljenec. — V Tacomi, Washington, pa je umrla Rozinka Čekada, iz Jelšan v Istri. — Naj sveti vsem v tuji zemlji večna luč!

Iz Slovenskih gor

Sv. Anton. Požar je izbruhnil v Smolincih dne 12. sept. iz nepojasnjenega vzroka. Začelo je gorjeti pri svinjaku. Gasilcem se je posrečilo po napornem gašenju, da so požar omejili. — Jutri v nedeljo dne 25. t. m. proslavi naša župnija 70 letnico smrti A. M. Slomška. Dopoldne bo cerkvena slovesnost, popoldne po večernih v Društvenem domu akademija. Na sporedu je: slavnostni govor, deklaracija, petje Slomškovih pesmi, rajanje otrok in dramatični prizor »Veseli god«. Pri proslavi nastopi društvo starih vojakov z godbo na fanfare. Antonjevcim, počastite spomin velikega mladinojuba in narodnega probuditelja.

Ortopedski kongres v Zagrebu

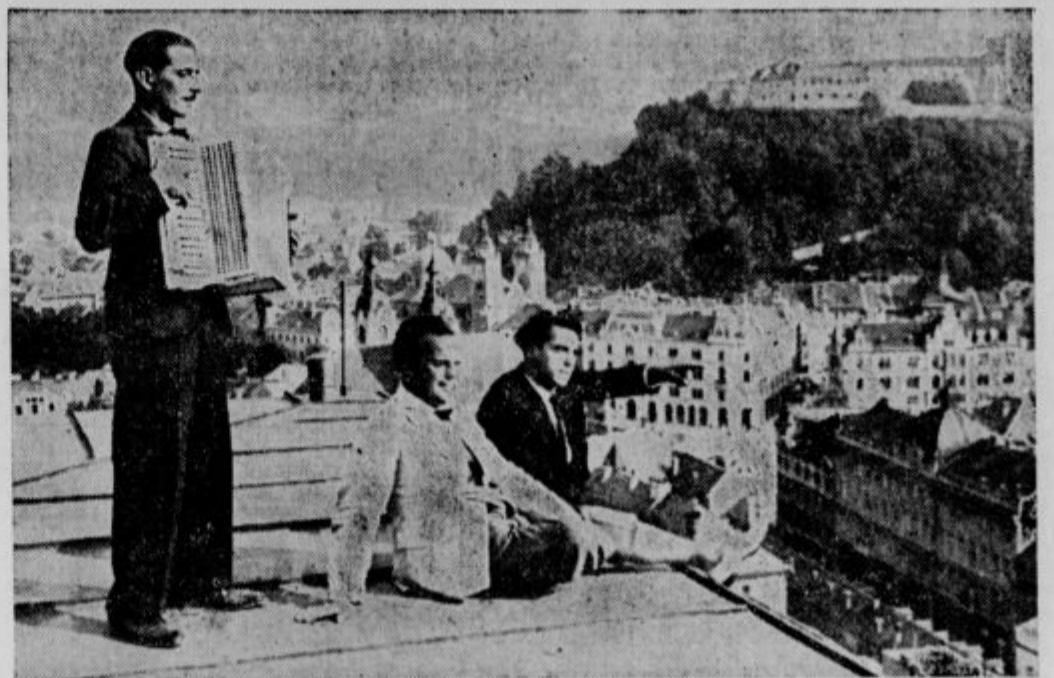
V začetku meseca oktobra bo v Zagrebu skupni kongres češkoslovaških in jugoslovanskih ortopedov. Predsednik jugoslovanskega ortopedskega društva je univ. prof. dr. Božidar Spišič. Kongres bo v glavnem razpravljal o boleznih, ki povzročajo pri otrocih ohromelost, to je o zunanjih tuberkulozi, rahitidi in o otroški paralizi. Prav zadnja bolezen je zadnje tedne pomorila v Zagrebu več otrok in se še vedno širi. Tudi v Beogradu se je že pojavila. V Ljubljani pa k sreči dosedaj ni niti enega primera. Ni pa izključeno, da se bolezen ne pojavi seveda tudi pri nas in zato morajo biti naši zdravstveni činitelji stalno na straži. V Zagrebu graje sedaj ortopedsko in zobno kliniko, kamor bodo bodili tudi bolniki iz Slovenije. Če se ortopedskega kongresa v Zagrebu udeleži tudi kak Slovenec, nam še ni znano.

Ljubljani in domovini

Ljubljana, 23. septembra.

Sredi Ljubljane je zrastel letos nebotičnik. Ves bel je, pa naj ga ožarja solnce letošnje pozne jeseni ali pa naj se dviga v luč reflektorjev v mraku in ponoči, lep je in kolikor ima gledalcev, toliko ima občudovalcev. Kakor okrog Gradu, tako se je Ljubljana strnila tudi okoli njega. Belina njegovih visokih sten se kosa z vsemi barvami in palač, ki ga ne dosega sicer v višini, ven-

ko so čutili vse, kar je potrebno za dobro voljo: bili so sredi zraka, obsijani od solca, vsa vedrost dneva in mladost jim je oplajala njihovo pesem. Bili so to gosp. kapelnik Cvirni, ki zna menda igrati na vse instrumente in seveda tudi na harmoniko, drugi je bil operni pevec Jelačin, ki je pel v najlepših arijah slovenske pesmi, in tretji je bil g. konservatorist Zagar. Bilo je prelepo, da bi hitro minilo, zato so ujeli ta prizor na zvoč-

dar pa so tudi one deležne njegovega bleka. Ljubljana je naš ponos, je naše ljubljeno mesto in višek tega ponosa, najbolj izrazito znamenje slovenske delovne volje, je nebotičnik.

Dober del naše domovine pregledač z vrha nebotičnika. Od Julijskih Alp in Karavank, čez vso Ljubljansko kotlino do Krima, ljubljanskega vrha, tja do Savinjskih planin. Srce se ti širi, ko si ogleduješ to lepo polje, te vrtove in gozdove, vmes pa vasice s cerkvami, — tu je res lepota doma.

Trije prešerni ljubljanski fantje so stopili te dni enkrat na vrh nebotičnika. S seboj so imeli fantovski židano voljo, našo lepo pesem in pa harmoniko. Pa so jo zaigrali, pa so zapeli pesem in pozdrav vsem slovenskim ljudem, vsej domovini, v kolikor jo je in kolikor je ni doseglo oko raz nebotičnik. Zvedavo so gledali ljudje iz bližnjih ulic okrog nebotičnika, odkod godba, odkod petje. Fantje pa so peli navdušeno, in kaj ne bi,

ni film, ki ga pripravljajo podjetje »Svetloton«, in s katerim bo Ljubljana dobila učinkovito propagandno sredstvo.

Pesem Ljubljani in domovini, to je bilo, kar so ti trije hoteli zapeti raz najvišjo stavbo v Ljubljani, in zapeli so jo lepo, iz vsega srca.

»Svetloton«-družba nam sporoča iz Zagreba, da je nadaljnjih 600 m filma prav dobro uspelo. Vsa snemanja so se zelo lepo posrečila; slike so jasne, plastične, zvok pa je čist in razumljiv. Še ta teden bo ves film razvit in kopiran; nato se ves film po prizorih razvrsti, manj uspeša mesta se odstrijejo in zlepijo. Ko je montaža filma gotova, se pošlje film v cenzuro filmske centrale. »Svetloton« je z največjo hitrostjo pri delu in trdno upa, da se bo »Bela Ljubljana« že prihodnji teden predvajala v Ljubljani. Datum krstne predstave prekrasnega, prvega domačega zvočnega filma bomo še javili.

Gagern - Noblov nagrajenec?

Noblove nagrade, ki jih podeljuje vsako leto akademija v Stockholmu in univerza v Oslu najboljšim znanstvenikom in leposlovcem ter politikom miru, se zde, da so kar nekako rezervirane za germanske narode. Do sedaj so dobili Noblovo nagrado skoraj izključno Nemci, Angleži in Američani, le malo Romanov, najmanj pa Slovanov, to se pravi le nekaj Rusov in Poljakov. Noben Čehoslovak in noben Jugoslovian pa še ni dobil Noblove nagrade, čeprav bi mogli tudi ti narodi pokazati na celo vrsto odličnih znanstvenikov, leposlovcev in uspešnih politikov miru.

Zanimivo pa je, da je že en Ljubljančan dobil Noblovo nagrado. Sicer ne Slovenec, pač pa Nemec, ki se je rodil v Ljubljani. Leta 1930 je dobil namreč nagrado za medicino vodja zdravstvenokemičnega inštituta v Gradcu prof. dr. Fritz Pregl, ki se je rodil v Ljubljani. Nagrado je dobil zaradi svojega odkritja o uporabi jodove raztopine v zdravljenju.

Sedaj pa napovedujejo, da bo drug pripadnik nemške manjšine v Sloveniji dobil Noblovo na-

grado. Ta kandidat za Noblovo nagrado je nemški pisatelj Friderik Gagern, grajščak v Mokricah pri Brezicah, pripadnik nekdanje stare nemške plemenitaške rodbine na Slovenskem. — Gagern je dosedaj napisal dva velika romana, ki sta vzbudila veliko pozornost, namreč »Ein Volk«, v katerem obravnava življenje sosedsnega hrvaškega ljudstva v Hrvatskem Zagorju, in pa roman »Die Strasse«. Napisal je v nemške revije in časopise tudi mnogo prav uspešnih novel. Gagern ne zna ne hrvaški, ne slovenski, pač pa v svojih delih sijajno riše motive iz naših dežel, tako življenje ljudstva, lepoto narave, uporablja narodni mitos, šege, opisuje razne svečanosti, kakor ženjanja in pa tudi dogodke, ki so se res pripetili. V obče je do ljudstva objektivni in le malokdaj se spozabi v oholo razmerje Nemca do drugih narodov. Vprašanje je seveda, če bo Gagern nagrado seveda tudi dobil. Če jo pa bo, bo poleg zasluže njegove umetniške duše prispevala k temu svetovnemu uspehu tudi duša naših pokrajin, ki se v Gagernovih delih tako lepo zrcali.

Slov. brusnice v Zagrebu

Iz Zagreba poročajo, da prihaja na tamkašnji trg že dolgo časa vedno več brusnic ki jih nosijo tja kmetice iz Slovenije. Kakor v Ljubljani in drugih slovenskih mestih, tako privablja tudi v Zagrebu ta sadež staro in mlado s svojo vešto in veselo barvo. Brusnice surove sicer niso bogveka dobre, pač pa so najboljši sadež, če so vkuhanne. Otroci pa brusnice jedo radi celo surove, ker jih pač vabi njihova vesela rdeča barva. Medtem ko se je v Ljubljani že davno udomačilo za ta sadež ime, ki ga je naše ljudstvo vedno uporabljalo, pa straše po zagrebškem trgu še vedno »prajzelberjice«, dasi so »brusnice« tudi najbolj splošni hrvaški izraz za ta sadež, ki mu ponekod na Hrvatskem pravijo tudi borovke ali celo borovnice. Borovnice seveda so pri nas na Slovenskem drug sadež. Cene brusnicam na zagrebškem trgu so še kaj primerne in uboge kmetice iz Dolenjske ter Štajerske, ki nosijo tako daleč prodajati ta gozdni sadež, pri tem še zaslužijo nekaj dinarčkov.

Otročiček utonil

Šoštanj, 22. septembra.

Danes okrog pol enih popoldne je družino g. Kozlevčarja, mesarskega mojstra pri Kolodvorski cesti, zadela težka nesreča. Njen 2 letni sinček Andrija je našel žalostno smrt v strugi Pake, ki teče skozi rov pod Vasletovim hotelom na Brišnikov mlin. Nesreča se je zgodila izredno naglo. Po kosilu se je še Andrija živahno kretal po dvorišču. Vesel in zdrav, kakor vedno. Nenkrat pa je izginil; nikjer več ga ni bilo. Ker na klice ni bilo nobenega odziva, so ga začeli iskati. Domači vabljenej je, sluteč nesrečo, stopil pred kolese Brišnikovega mlina, kjer priteče omenjena struga zopet na svetlo. Pred takozvanimi mlinskimi grabljami je res našel — Andrija. Poklicali so takoj zdravnika, ki pa ni mogel več obuditi mladega življenja.

Kje je nesrečni Andrija padel v vodo, ni videl nihče. Najbrž je stekel skozi dvorišče k strugi, ki teče tik za poslopjem. Tam je padel vanjo, nakar ga je voda nesla s seboj skozi rov. Kruto prizadetim naše sožalje!

Mladina v Županovi jami

Grosuplje, 22. septembra.

Prebivalci Dolenjske do Grosuplje so imeli danes zjutraj priliko opazovati izreden osebni vlak, ki je imel dvajset vagonov. Vsa okna teh vagonov so bila polna samih mladih in veselih obrazov in človek je lahko uganil, da mora biti to izletniški vlak. Toda kam in kdo?... V Županovo jamo, v dolensko »Postojnsko jamo«.

Ravnateljstvo II. drž. realne gimnazije v Ljubljani je namreč organiziralo celodnevno ekskurzijo cele šole v Županovo jamo.

Nekako ob pol devetih je prisopihal zgoraj omenjeni izletniški vlak na postajo Grosuplje, kjer se je vsulo iz njega, kakor roj z nad tisoč dijakov in dijakinj, odkoder so jo mahnilo proti Županovi jami. Dasi je bilo vreme zjutraj precej žalostno, se jih je kljub temu zbralo veliko število, skoraj vsi. Kakor reka najrazličnejših barv jih je bilo videti, ko so se pomikali po cesti proti Ponovi vasi. Odtod so hodili še tri četrt ure in že so bili za »male krajcarje« v Županovi jami. Tako veliki udeležbi da namreč Jamsko društvo izredne popust in sicer plača vsaka oseba samo dva dinarja. Vožnja na vlakcu pa je četrtrina, ki stane do Grosuplje 4.50 Din. Torej za 6.50 Din si je v takem slučaju možno ogledati našo »Postojnsko jamo«. Zato pripravimo tudi drugim zavodom, naj dajo dijakom priliko, da si lahko z majhnim denarjem ogledajo do dolensko krasoto. Nazaj grede pa se lahko pri g. Jožetu Permetu, ki je odkupil to jamo, odpočijejo in okrepijo. On ima tudi gostilno in rad poceni gosteže z izvrstnimi jedili in z brezalkoholno pijačo. Seveda, če si pa kdo zaželi vina, ga pa tudi lahko dobi, pa še kako dobrega.

Za prijaznost pa se je treba tudi zahvaliti ljubljanskemu žel. ravnateljstvu, ki je bilo tako naklonjeno, da je dalo kar poseben vlak na razplogo, ki je počakal na postaji Grosuplje do četrta na pet, nakar jih je zopet odpeljal nazaj v Ljubljano. Torej se nudijo vse najboljše ugodnosti, da se lahko obišče Županova jama in zato ne zamudite sedaj, dokler je še odprta. Pa tudi drugi imate ugodne zvezke z vlakci.

Beli zobje: Chlorodont

prijetno osvežujoča zobna pasta s poprovo meto tuba Din 8.— in Din 13.—

Ljubljanske ceste tlakujejo

Zdaj tlakujejo ob enem ceste za Gradom ter Bleiweisovo cesto. Prihodnji teden pa bodo najbrž začeli tlakovati tudi Resljevo cesto. — Cesto za Gradom so ob tej priliki tudi nekoliko razširili. Napravili so tudi nov železobetonski hodnik, ki visi nad Gruberjevim prelivom. Ta cesta, ki doslej hodnika sploh ni imela, bo zdaj dobila docela nov izgled. Hodnik bo seveda asfaltiran. Hodnik visi nad brežino Gruberjevega kanala v vsej svoji širini. Zanimivo je, da kljub temu hodnik nima nobenega opornika, ker so pod cesto vzdani močni železobetonski piloti, ki drže hodnik tesno prklenjen k cesti. Hodnik bo imel tudi železno ograjo, kakor je taka ograja že zdaj bila ob vsej cesti za Gradom. Na drugi strani ceste hodnika ne bo, ker zanj ni prostora. Cesta bo na ustju Strelške ulice nekoliko znižana, Strelško ulico pa bodo na tem koncu za spoznanje zvišali. S tlakovanjem Ceste za Gradom so prav te dni pričeli ter je doslej tlakovan prostor ob Karlovski cesti. V sredini ceste je na delu še parni valjar, dočim dalje proti Strelški ulici cesto šele razkopujejo. — Bleiweisovo cesto so začeli razkopavati v začetku tedna.

Robniki ob hodnikih so položeni že do železniskega prehoda h kolodvorskim skladiščem. Desni hodnik proti Dunajski cesti bo zelo razširjen, zato so morali izkopati celo vrsto lipovih dreves, ki so dolga leta krasila Bleiweisovo cesto. Na drugi strani ceste, ob železnici, bo hodnik tudi razširjen, toda tam bodo lipe zaenkrat še lahko ostale. Zanimivo pa je, da morajo na obeh straneh ceste zopet predstavljati cestne požiralnike, ki so jih komaj lansko jesen vzdali v cesto. Zakaj se že takrat ni točno določila cestna linija, nam pač ni znano. Požiralnike morajo zdaj predstavljati ponekod kar za par metrov. Zanimivo je dalje, da so pri tlakovalnih delih na Bleiweisovi cesti ugotovili, da je kopanje cestne podlage s kompresorji počasnejše in dražje, kakor kopanje s krampi, torej z ročnim delom. Kompresor se je obnesel samo na trših podlagah, pri betonskih ali skalnatih plasteh, na cestah pa ne. Bleiweisova cesta bo menda v dobrih treh tednih vsa tlakovana, ako ne bo preveč nagajalo vreme. Zdaj je na tej cesti zaposlenih okrog 40 delavcev.

Drobna pustolovščina mladeniča

Ljubljana, 23. septembra.

Nekaj časa je ves skršen in potrt taval po najsamotnejših potih tivolskega hriba. Taval je zdaj sem zdaj tja, brez cilja in upanja. Samo nekaj dinarčkov, si je morda krčevito želel v svojem obupu, samo nekaj dinarčkov, da bi imel — in vse bi bilo dobro. Vsaj glad bi si lahko potolažil, če že drugega ne...

In sam Bog ve, kaj bi se bilo zgodilo z njim, ubogim fantom, da ga ni zdajci obšla rešilna misel. Porodila se je v njem ob pogledu na starega, bežečnega berača, ki mu je prišel naproti. V fantu je zaplala nova čudežna moč. Ozrl se je okoli sebe — človek, ki to piše in ki je bil neprosto voljna priča fantovskega prerjenja, se je potajil, kakor da ne vidi in ne sliši nič — in jo ubral z urnimi koraki po poti navzdol.

Na razpotju, kjer se križajo štiri poti: prva na desno stran hriba, druga na levo, tretja navzgor, četrta navzdol, je obstal. Se enkrat je previdno oplazil svojo okolico z očmi — in tedaj se je zgodilo nekaj izredno čudnega z njim: njegove noge, ki so bile še pravkar zdrave in brez najmanjše hibe, so postale — krevljaste. Sepajoč jo je mahnil v najbližnji drevored, ki je posut z dolgo vrsto klopki.

Na prvi klopi sta sedeli dve stari, dobri ženi. Fant je prišel od njih in se jima ponižno odkril: »Prosim vas, lepo vas prosim za majhno podporo! Ze tri dni nisem ničesar jedel. Službe pa ne morem dobiti, ker imam pokvarjene noge...»

Zenici sta se zazrli v njegov bledi, izmognani obraz in pri srcu se jima je nekaj narahlo zgenilo. Segli sta vsaka v svojo torbo — in prva dva drobna, zvenključna dinarčka sta pobožala fantovo dlan.

Na drugi klopi sta sedela dva mlada študenta s knjigami v naročju. To je bila druga postaja

fantove drobne pustolovščine. Proseče ju je pogledal in jima pomolil roko, ki je bila nekoč vsa črna in žuljavna, zdaj pa je od brezdelja že vsa gladka in bela...

Študenta sta se v zadregi spogledala in se jela tipati po žepih. Nazadnje, po skoraj enominutnem molku in iskanju, je eden od študentov reš otipal droben 50 parski novčič sredi starih gumbov in zarjavelih peres v žepu ter ga zmagovalno izročil fantu...

Tako mu je šla pšenica v klasje. Pri vsaki klopi mu je nekaj malega kanilo na dlan. Le tam, na zadnji postaji njegove drobne pustolovščine, pri klopi, ki stoji na koncu drevoreda, je doživel bridko razočaranje. Na tej klopi je sedel mogočen gospod, ki ima v svojem poklicu ogromen hleb kruha v rokah, in ga reže in deli po mili volji. Ta gospod je lanta osorno premeril od nog do glave, mu pihnil širok slap dima pod nos in zarohnel: »Delat pojdi, potepuh! Da te le ni sram takole na javnem prostoru beračiti! Če se mi pri priči ne pobežeš, pokličem policaja! Marš!«

Fant je prebledel. Grožnja je učinkovala nanj kot bomba. Do smrti prestrašen se je ozrl okoli sebe — in ko je nekje daleč res zagledal uniformo, ki je bila podobna policijski, je pozabil na »šepaste« noge, vzel podplate pod pazduho in bežal, bežal, kakor da mu je cel kordon stražnikov za petami...

»Saj sem dejal,« se je samozavestno obrnil gospod z debelo kubo v ustih k dami, ki je poleg njega sedela in si rdecila ustnice, »saj sem dejal — takšna baraba! Ga vidite, kako zdaj gladko teče?! Vislice zasluži, ali pa še kaj več, slepar!«

Človek, ki je vse to videl in slišal, se je zamislil. In je premišljeval dolgo, dolgo. In se je domislil marsikaj — a molči.

Kar Slamič odreže,
obilno zaležel
Kar Slamič nalije,
se sladko povžije!

Na ribjem trgu je bilo včeraj dovolj blaga, pa tudi mnogo živahne kupčije. Največ zanimanja je pač za ščuke, ki so jih pripeljali več velikih košar ter razprodali vse. Ščuke so prodajali po 14 Din kilogram. Klimi iz Save so se dobili celo po 10 Din kilogram. Tunino je prodajalo ribarsko društvo iz Njivice na otoku Krku po 26 Din kilogram. Veliko je bilo tudi zabijih krakov z lžanskega, ki so jih dajali po 2 in 3 za dinar. Raki so bili po 2—3 Din.

V obupu... Čudne misli rojijo ljudem po glavah; o različnih samoumorih in poskusih samoumorov beremo dan za dnem. V četrtek zvečer okrog pol 8 so našli pred žensko bolnišnico mlado žensko, ki se bila zgrudila na hodnik. Ženska je v obupu popila nekaj očetne kisline. Na hodniku ležeča sta jo pobrala dva mimosoidna človeka, ki sta jo odnesla v bližnjo žensko bolnišnico. Od tam so jo prepeljali v splošno bolnišnico, kjer pa so jo že zvečer poslali domov v Moste.

Umetnostno zgodovinsko društvo priredi v sredo, 28. t. m. ob 3 popoldne ogled bogoslovne knjižnice (krasne Quaglieve freske) in stolnice. Vsi prijatelji umetnosti so vabljeni. Vodi msgr. Viktor Sleska, sestane pred semeniščem.

Kulturni obzornik

LJUBLJANSKA DRAMA.

Zločin in kazen

V januarju 1939 so bili poslednji pri nas Hudožestveniki in igrali tudi »Zločin in kazen« s Hmaro kot Razkolnikovic; Pavlov je igral Porfirija Petroviča. Dramatizacija ni bila dobra, proračunjena bolj na film — Hmara je bil prišel od filma — je obsegala 10 krajsih slik od umora Alene Ivanovne do Razkolnikove izpovedi. Poudarjala je glavne dramatične trenutke in izbrala bolj kriminalno stran v romanu Dostojevskega. Učinek je bil porazen, ne pa očividno.

»Zločin in kazen«, ki ga je pripravilo letos naše gledališče v režiji Bratka Krefta, se bistveno razlikuje od hudožestveniške dramatizacije. Odrska prireditev P. F. Krasnopoljskega izbera v 9 slikah vsa dramatično etično stran romana, zato opušča v začetku zločin in celo izpoved na koncu, zakaj zločin je v Razkolnikovicu dozorel že davno prej in se je ob razgovoru z Marmadom le usodno sprožil ob izpovedi Sonji in ob slovesu z materjo in sestro pa nastopil človeško očistitveno. Vse kriminalne zunanjosti bi v tej psihološki tragediji motile. Zato ta dramatizacija tem močneje razvija psihološke in etično-ideološke globine romana in je za gledališče zelo primerna in hvaležna.

Naša uprizoritev je pri premieri dosegla prav lep uspeh. Na viliški sta bila g. Kralj kot Razkolnikovic in g. Lipah kot Porfirij Petrovič — pa tudi druge osebe, zlasti g. Cesar (Marmeladov), ga. V. Juvanova (Sonja), ga. Medvedova (mali Razkolnikovic), Skrbnišek (Ija Petrovič), Sainc (Razkolnikovic). Obširnejše poročilo bomo prinesli po prvi ponovitvi.

Tako tudi tretja letošnja predstava podaja najboljšo upanje za uspešno delo naše drame.

F. K.

Izreden uspeh Toneta Kralja v inozemstvu. Ob zaključku ogromne mednarodne razstave religiozne umetnosti v Padovi je bil naš znani slikar in kipar odlikovan s srebrno medaljo za svojo kolekcijo slik.

DRŽ. RAZREDNA LOTERIJO

SREČKE

HERMES

JELAČICEV TRG 6 - POD ZIDOM 6

VEDNO DOBIVAJO

KOLEKTURA ZAGREB

Zadnja poročila:

Razplet madjarske krize

Budimpešta, 23. sept. tg. Da pospeši rešitev vladne krize, se je Horthy odločil, začeti že danes s sprejemi zaradi sestave novega kabineta na mesto šele v ponedeljek, kakor je prvotno nameraval. Grof Bethlen je imel dopoldne dolge razgovore z grofom Karolyijem, brambnim ministrom Gömbösom in zunanjim ministrom Walkom, popoldne pa je bil skoraj poludru uro pri Horthyju, ki se je vrnil v Budimpešto iz grada Gödöllő. Velika večina enotne vladne stranke stoji na stališču, da mora Bethlen zopet stopiti na čelo vlade. Bethlen pa je slej kot prej iz notranje in zunanje političnih razlogov mnenja, da bi bilo to sedaj že prezgodaj. Tudi je izjavil po avdienci zaslonikom listov, da on ni bil designiran in da tudi ne ve, ali bo še enkrat prišel v avdienco k Horthyju. Če bo Bethlen končno veljavno odklonil sestavo vlade, namerava večinska stran-

ka postaviti na čelo vlade takega moža, ki bi deloval po intencijah Bethlena in užival njegovo zaupanje. Za Bethlenom je sprejel Horthy v avdienci predsednika magnatske in poslanske zbornice. Nadaljnji sprejemi pa bodo sledili v ponedeljek.

Bethlen na vidiku?

Budimpešta, 23. sept. tg. Zvečer je bila zaupna seja vodstva vladne stranke, na kateri je grof Bethlen poročal o dosedanjem poteku vladne krize in o svoji današnji avdienci pri Horthyju. Dočim je Bethlen do sedaj vedno zatrjeval, da smatra svoje poslanstvo za prezgodnje, je izjavil zastopnikom listov na vprašanje, ali ne bi vendar prevzel sestave kabineta, da na to vprašanje do svoje prihodnje avdience pri Horthyju, to je do srede prihodnjega tedna ne more reči niti da, niti ne.

Romuni se bodo vendar pogajali z Rusi

Bukarešt, 23. sept. tg. Romunska vlada se je na prigovarjanje francoske vlade odločila, skleniti z Rusijo pogodbo o nenapadanju, če tudi Titulescu tega ne svetuje. Zdi se celo, da so v besarskem vprašanju našli formulo, katera zadovoljuje tako Romunijo, kakor Rusijo. Titulescu pa vztraja pri svojem stališču, da pogodba o nenapadanju z Rusijo poleg že podpisane Kellovega pakta za Romunijo nima nobenega pomena. Romunski poslanik v Varšavi dr. Cadore je odpotoval na Dunaj, da tam bivajočemu Titulescu poroča o stališču romunske vlade in o drugih aktualnih vprašanjih. Prišlo je že do prvega stika med Litvinovom in odposlanecem Romunije, ki sta se sestala na neki poljski postaji, ko je Litvinov potoval v Zenevo.

Sporazum v Lancashireu

London, 23. sept. tg. V pogajanjih za poravnava konflikta v Lancashireu je prišlo do sporazuma v meznem vprašanju. Podjetniki in strokovna organizacija delavcev so se zedinile na kompromis, da se znižajo meze za 8.33%. Nerešeno je ostalo samo še vprašanje, ali naj se zopet sprejme delavci, ki so bili odpušteni zaradi prejšnjih delnih stavk.

Belgrad, 23. sept. 1. Za dirigenta zagrebške opere je angažiran Lovro Matačić, dirigent drž. opere v Belgradu. G. Matačić je bil delj časa angažiran tudi pri ljubljanski operi.

Pariz, 23. sept. AA. Davi so izvršili smrtno obsodbo nad Abelom Barangerjem, ki je 14. februarja t. l. ubil svojega gospodarja in nato skušal ubiti še njegovo ženo.

Maribor

Na ulici podarjen otrok

Izročila otroka in izginita v množici.

Maribor, 23. sept.

Zgodba, ki se čuje kakor pravljica, se je pripetila včeraj v popoldanskih urah na mariborskih ulicah. Na Glavnem trgu je stala gospa Matilda Markuševa, iz Tezna pri Mariboru ter si ogledovala tržno vrvenje. K njej je pristopila kakih 25 let stara kmečko opravljena močna žena, ki je držala v naročju malega fantička. Žena je naprosila Markuševo, naj ji pridrži otroka za hip, da bo stopila v bližnjo trgovino. Radevolje je napravila Markuševa neznanke to uslugo ter je prevzela v naročje ljubko, kako leto dni staro dete, ki se je takoj oklenilo nove varuške zaupljivo okoli vratu. Čakala je obojica na mater, ki se je dozdevno mudila v trgovini, teklo so minute, da je minila skoro že ura, pa se ni pojavila od nikoder. Ko pa je stopila Markuševa v trgovino ter povprašala po taki in taki ženski, so ji povedali, da je v trgovini ni bilo. Podala se je nato z otročičkom

v rokah na iskanje po mestnih ulicah; ni se mogla v začetku spomniti, da je žena otroka izročila nalašč z namenom, da se ga iznebi. Iskanje je trajalo skoro dolgih pet ur, bilo pa je zaman, ker je nepoznana mati izginita brez sledu. Markuševa je odšla nato s podarjenim otrokom na dom, danes pa ga je prinesla na policijo. Tu so nekaj časa ugibali, kaj bi z zadevo, končno pa so obvestili Dečji dom, ki je malega revčka sprejel pod svoje okrilje. Za materjo, ki se je na tako nenavadno način iznebila otroka, pa je uvedla policija zasledovanje. Mogoče je uboga ženska trpela bedo in pomanjkanje ter se je ločila od lastnega otroka s krvavečim srcem, samo da mu preskrbi boljše usodo ter ga reši pred propastjo. Ker je vedela, da bi ji dete s težavo sprejeli v zavod, kjer imajo itak malih revežev že preveč, ga je enostavno izročila na ulici tuji ženi ter se izgubila med množico.

Smrtna kosa. Na Meljskem hribu je preminul v visoki starosti 75 let zasebnik Jurij Kapun. Blažega pokojnika polože danes popoldne ob pol 5. uri k večnemu počitku na franciskanske pokopališče na Pobrežju. Svetila mu večna luč, žaluzojim naše iskreno sožalje.

Mariborski godovniki imajo jutri v nedeljo ob 10. uri v deški meščanski šoli redni letni občni zbor. Za godovnike udeležba obvezna, vabljeni pa so tudi drugi prijatelji godovniškega pokreta.

Tudi zdravila so nevarna. Žrtev zdravil za živce bi bila skoro postala gospa Pavla K., stanujoča na Koroški cesti 26. Zavžila je zvečer zdravila ter zaspala trdno spanje, iz katerega se najbrže ne bi bila več prebudila, da ji niso včeraj zjutraj reševalci s silo vdrli vrata spalnice. Našli so jo v postelji ležati v nezavesti. Prepeljali so jo v bolnišnico.

Zaključek danskega in moškega krojnega tečaja v Mariboru. 20. t. m. se je zaključil krojni tečaj za krojače in šivilje, ki ga je priredila bankna uprava. Udeleženci in udeležencev v obeh tečajih je bilo 54. Tečaj je vodil strokovni učitelj g. Alojzij Krafelj. Ob zaključku je imel g. Anton Kosar, načelnik kraj. zadruge na udeležencev, lep nagovor. Omenjal je težki položaj obrtnišva in povdarjal naj udeleženci to, kar so se naučili v tečaju, tudi cenijo. G. Anton Bele se je v imenu tečajnikov zahvalil za prireditvev bankni upravi, g. učitelju pa za trud. Gna. Ana Sosič je poklonila g. učitelju lep šopek cvetlic in se mu zahvalila za poživitev. G. učitelj je izrekel zahvalo obrtnemu inšpektorju g. Založniku in Antonu Kosarju, ki imata največje zasluge, da sta se tečaja vršila in ge. Klovzarjevi, ravnateljici dekliske meščanske šole, ki je dala na razpolago učni prostor.

Celje

Sport v nedeljo. V nedeljo se bosta vršili dve nogometni tekmi in sicer obe na travniku pri Skalni kleti. Ob 10 popoldne bo otvoritev jesenske sezone za nogometno prvenstvo celjskega nogometnega okrožja v II. razredu med SK Atletični in SK Šoštanj; ob 4 popoldne bo na istem prostoru III. odločilna kvalifikacijska tekma za vstop v prvezonevno ligo med TSK Slovan Ljubljana in SSK Celje.

Gasilno društvo v Celju. Tedensko službo ima od nedelje 25. t. m. do vštete sobote 1. oktobra 1932 tretji vod pod vodstvom g. Bandeka.

Poizvedovanje

Našla se je manjša vsota denarja. Lastnik naj se zgłosi pri Kocutar, Dunajska c. 12 (veža).

Malih stanovanj ni

Debate in razprave o stanovanjskih problemih so sicer že ponehale, časopisi ne pišejo več toliko o teh stvareh, hiš se je zadnja leta v mestu sezidalo zares veliko, stanovanj je torej vedno več, toda stiska za manjša, cenena stanovanja je v Ljubljani še zmerom velika. Za eno in dvo-sobna stanovanja je vedno dovolj povpraševanja, vsak gospodar tako stanovanje kar brz odda, čim je prosto. Tudi v časopisnih malih oglasnikih vidimo, da ljudje iščejo predvsem manjša, torej cenejša stanovanja. In na vsak oglas, ki ponuja eno ali dvo-sobno stanovanje, se takoj oglasi cela vrsta ljudi. Včeraj je naša uprava dala blizu 50 ljudem naslov manjšega dvosobnega stanovanja, ki je bilo na ponudbo. V ponedeljkih tekaajo ljudje kar v trumah v uprave časopisov, da povprašajo za naslove posameznih malih stanovanj. Vidimo torej, da je stanovanjski problem še prav tako pereč, kakor je bil. Pač je v mestu dovolj večjih stanovanj, ki pa so draga, da jih že srednji sloj težko zmaguje. Kdor bi v teh hudih časih preskrbel malim ljudem cenena stanovanja z eno ali dvema sobama, ta bi pač rešil lepo nalogo.

Portugalka prvovrstna lit. 11 Din
Namizno belo lit. 8 Din

Toči gostilna pri »Fajmostru«, Sv. Petra nasip.

Tatovi koles prijeli

Zadnje čase smo večkrat poročali o raznih tatvinah koles v mestu in na deželi. Zdi se, da je bila na delu večja tatinska družba, ki je na debele kradla kolesa ter jih potem prodajala ljudem. Ljubljanska policija je tem tatincem končno prišla na sled. V policijskih zapornih sede trije grečniki, ki so svojo krivdo pri različnih kolesarskih tatvinah že priznali. Dva tatilca kolesa sta se pred dnevi pripeljala s kolesom iz Celja, kjer sta kolo ukradla, brez Trojane in skozni Črni graben v Ljubljano. Tu sta kolo prodala, potem pa zopet zažela krasni nova kolesa. Z ukradenimi kolesi sta se vozila v bližnjo okolico, kjer sta pri raznih posestnikih za mal denar prodala vsako porabno kolo. V četrtak popoldne so policijski agenti oba tatilca z avtomobilom odpeljali v bližnje Kleče in Ježico, kjer sta oba za vsako kolo posebej pokazala, kje sta ga prodala. Policija je na ta način zaplenila tri kolesa, ki zdaj pri njej čakajo svojih pravih lastnikov. Dva izmed kolesarske tatinske družbe, 20 letni Oskar, rojen nekje v Nemčiji, pristojen pa nekam na Hrvaško, ter 20 letni Anton sta bila že izročena sodišču.

Kaj bo danes?

Drama: »Lopez, Premijera. Izven.

Kino Kodeljevo: Ob 8 »Skrivnost rdeče mačke« (Siegfried Arno).

Nočno službo imata lekarni: mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4 in mr. Ramor, Miklošičeva c. 20.

Naval v bolnišnico. Problem povečanja ljubljanske splošne bolnišnice postaja z dneva v dan bolj pereč. Bolnikov prihaja v bolnišnico vedno več. Do včeraj je sprejela bolnišnica v letošnjem letu skupaj že 16.230 bolnikov, to je okroglo 500 bolnikov več, kakor lani do tega časa. Večinoma vsi oddelki v bolnišnici so stalno prenapolnjeni. Bolniki ne morejo vseh razmestiti po posteljah, marveč morajo ljudje ležati v sobah tudi po tleh, med posteljami.

Pumparec, oblike, trenchcoat najceneje A. Presker, Sv. Petra cesta 14.

Trajne kodre izvršuje po znatno znižanih cenah damsko česalni salon
Gjuđ Aleksander, Ljubljana,
Kongresni trg 6

Dnevna kronika

Kaj pravite?

Razne stvari se dogajajo na svetu. Različni okusi zahtevajo različne jedi in še posebej različno serviranje. Tako že nekaj časa na Slovenskem izhajajo list z naslovom »Fortuna«, ki je, kot točno pove podnaslov »organ za poznavanje ženitve in zabavo«. Koliko je potreba po njem, si lahko vsak sam misli, in kdo so mu odjemalci, prav tako. Jaz sem ga slučajno našel na mizi ene dolenskih gostilni sredi avgusta enkrat in videl, v čem je stvar. Ali do lu stvar ni ne zanimiva ne pisanja vredna. Zgodilo se je nekaj drugega. Belgrajski dnevnik »Vreme« ima, kot je to pri dnevnikih v navadi, posebno rubriko za književnost in v tej rubriki je teden 21. l. m. list prinesel celih 73 vrstic obsega: »o členu o 2. številki te revije« kot jo piše imenuje. Takole glasi en odstavek: »Osam strana one revije pune su skrivenog humora, neočekivanog i nenadnog, onog pravoq humora.« Razen tega je islatoko ponatisnjena tudi prva stran te velepomembne »revije«, ki izhaja na Slovenskem in na katero smo lahko tako ponosni. Menda zato, da bi srbskim čitateljem nazorneje pokazal namen lista. Najzanimivejše pa je to, da je članek podpisal sicer resen belgrajski častnik, ki drugače piše tudi književne stvari in reportaže. Podpisuje se z inicijalami: M. M. P. Tudi pod tem člankom se je svedea podpisal. Imena ne bom izdal, čer se osebno poznava.

Šest let živim v Belgradu. Redno sledim tudi dnevno časopisje. Ali moram reči, da n. pr. »Vreme« še ni spregovorilo o »Domu in svetu«, »Modri ptice«, »Bazpravahe«, »Ljublj. Zvonu« in drugih revijah, ki izhajajo pri nas in ki imajo svojo vrednost in pomen. Kaj šele, da bi napisalo poročilo, ne kritiko, o neki slovenski knjigi, leposlovnih ali znanstveni. Niti ne misli ne na to. Z našimi kulturnimi in umetniškimi vrednotami v svetu sploh zelo težko gre. Nikče jih ne pozna in ne prizna.

Pa vendar, hvala Bogu, da smo na Slovenskem začeli izdajati to pomembno latinsko »Fortuno«, ki nam bo vsaj to slovensko »srečo« prinesla, da bodo nekateri belgrajski dnevniki v kulturnih rubrikah sploh govorili o nas. Doslej, kakor sem rekel, še tega ni bilo. Nekdo, ki ni samo humorist.

Razvedrilo, okrepčilo, vsega dobrega obilo nudi »Daj-Dam« ti izbrano če priromal boš v Ljubljano.

Občinske stavbne takse

Za mesta in nekatere trge je bil letos uveljavljen nov gradbeni zakon. Občine so upravičene, da v smislu § 103. gradb. zakona izdajo pravilnik, po katerem smejo pobirati posebne občinske takse za gotova uradna opravila, katera izzevajo posamezne stranke. K tem opravilom spadajo: 1. Izdajanje stavbnih in uporabnih dovoljenj. 2. Pregled in odobrenje parcelacijskih načrtov. 3. Pregled statičnih računov pri stavbah, kjer je to potrebno.

Razen tega sme občina pobirati posebne pristojbine tudi za razna potrdila, ki jih izdaja strankam glede regulacijskih in nivelacijskih linij, za razna dela, katera izvrše občinski strokovni organi v terenu ter za prevozna sredstva in drugo.

Vse občinske takse se stekajo v regulacijski fond občine. Poleg občinskih mora stranka plačati tudi državne ali druge takse, ki so odredjene s posebnimi zakoni.

Pravilnik o občinskih stavbnih taksah stopi v veljavo, ko ga odobri banska uprava sporazumno z gradbenim ozir. finančnim ministrom. Gradbeno ministristvo je sestavilo navodila, katera naj služijo za podlago pri sestavi pravilnika za pobiranje občinskih stavbnih taks. Po teh navodilih se delijo mesta na tri skupine po številu prebivalstva. Ljubljana bi prišla v drugo skupino, v katero spadajo mesta s 50—100.000 prebivalcev. Višina občinskih taks naj se odmerja po sledečih vidikih: a) velikost stavbe, b) vrednost stavbe, c) obseg uradnega opravila in d) osnovna taksa.

Pri stavbah se odmeri občinska taksa po kubičnem metru; kjer bi to ne bilo mogoče, pa po vrednosti dela, katero se nametava izvršiti.

Provizorične stavbe bi bile razmeroma visoko taksirane.

Za uporabna dovoljenja bi se pobiral četrti del takse, ki je bila plačana za stavbno dovoljenje.

Pri parcelacijah zemljišč na stavbišča bi se ravnala višina občinskih taks po velikosti zemljišča. Razen tega smejo občine ob priliki parcelacije zemljišča pobirati še posebne takse po vrednosti zemljišča, kolikor bi se njegova vrednost po parcelaciji razlikovala od prejšnje vrednosti. To pa samo pri onih zemljiščih, kjer nastane očitna razlika.

Po doslej znanih navodilih za sestavo pravilnika moremo pričakovati, da bodo občinske stavbne takse nekoliko višje kakor dosedanje.

Zmerne in pretirane cene

Litija, 22. septembra.

Štuččajno sem po svojih kupčijskih poslih prišel v Smartnem pri Litiji v družbo, ki je ravno preresetavala cene kruha in mesa v Smartnem. Ker bo javnost to gotovo zanimalo, sporočam, kar sem slišal. Eden od družbe pravi: ne vem, če se kje jedo tako poceni kruh kot pri nas. Že pred par meseci se je cena žemelj, ki so drugod po 50 par, znižala na 25 par, pa žemlje niso nič manjše; podobno se je znižala cena tudi pri drugi vrsti kruha in pečiva. Pred kratkim pa se je cena žemelj so znižala na 20 para, pet za 1 Din, in tako sorazmerno ostala vrsta kruha: od 4 na 3 Din, od 3 na 2.50 Din, od 2 na 1.50. Medtem, ko so peki cene kruha prilagodili krizi, pa mesarji tega še niso storili, kajti meso je dražje kot drugod. Goveje meso je po 10 Din in 8 Din kilogram, goveja pečenka pa kar 14 Din, teletina je po 15 Din in svinjina pa po 14 Din. Če peki lahko dajejo ceneje kot drugje, bi mesarji vsaj po tisti ceni lahko prodajali kot drugje, ko slišimo, da je govedina celo po 4 Din. Skoro nisem mogel temu verjeti, pa sem se sam prepričal, da je res. Glede cen mesa mi je prišla na misel, da v Italiji tožijo, ker je meso 60—70 odstotkov dražje kot je cena živine; kaj bi šele rekli, če bi bila razlika 200 odstotkov ali pa še več kot je v Smartnem pri Litiji. Čemu pa imamo predpise cen in oblast, ki mora skrbeti, da se izvršujejo?

Suša in stiska v laškem okraju

Sv. Rupert nad Laškim, 29. sept.

Dandanes se pač vsem malim ljudem hudo godi; a stiska, ki se urezuje v letošnji jeseni z vsakim dnevom globlje v meso našega kmetijskega človeka, pa postaja naravnost obupna. Strašna suša v avgustu in septembru je v vseh višjih, hribovitih legah domala uničila vse jesenske pridelke; otava se je na travnikih posušila, da cela vrsta kmetijskih posestnikov ni imela niti enega koša krme. Repe sploh ni, zelja ne bo pri mnogih kmetih niti ene glave; ajda je zrastle ponekod 4—5 cm visoko, večnoma je sploh usahnila. Koruza se je v polasti že avgusta posušila in bo komaj za svinjsko krmo; korenje je kakor mišji repi. Ljudje so prisiljeni živino doma zaklati, ker je niti sedaj v jeseni ne morejo več prerediti; svinje za pitanje bodo morale v najkrajšem času pod nož, ker ni krme. V zadnjem času primanjkuje vode tako, da ljudje z največjim naporom po noči ob 1 ali 2 pri studencih stražijo in prestregajo vodo za kuho. Sila med ljudstvom je nepopisna in se stopnjuje vsaki dan.

Pri najvestnejši izdelavi in znižani ceni

nudimo: striženje las, friziranje, manikiro, masažo obraza, trajno in vodno ondulacijo, barvanje las. Zaloga parfumerije svetovnih znamk.

Salon E. & H. Fettich-Frankheim
Ljubljana, Kongresni trg 19.

Smrtonosen strel

Slov. Krajina, 21. septembra.

V Mali Polani se je zgodila nesreča, ki je pretresla vso vas. Zrtev je postal 19letni Bedrnjakov fant.

Fant se je v noči od postelja na soboto vrnil iz Francije, kjer je bil na delu. V soboto zjutraj se je brat spravil k njegovi suknji in je začel iskati po žepih. Iz enega žepa je potegnil revolver. Začel ga je niti »možgajo z buhalci« in ni vedel, kaj mu je fant vzel revolver iz rok. Hotel je vzeti naboje ven. Pri tem je imel cev obrnjeno proti trebuhu. Revolver se je hipoma sprožil, fant je zakrčal in omahnil. Domači so preplašeni prihiteli. Fantu svedea niso mogli pomagati. Takoj so poklicali zdravnika. Ta ga je seboj odpeljal v soboško bolnišnico.

V bolnišnici so vse poskusili, da bi rešili mlado življenje. Vse prizadevanje pa je ostalo brezuspešno. Vsa velike izgube krvi in hudih poškodb, ki jih je prizadela krogla, je mlado življenje ugasnilo. V bolnišnici so ugotovili, da je strel predri žilovodnico in se je zaril v hrbtenico.

Mrliča so prepeljali iz bolnišnice domov in ga tam večraj pokopali. Za umrliem ne žalujejo le domači, marveč vsa okolica. Bil je eden najboljših fantov. Končal je tri gimnazijske razrede, pozneje pa je moral ostati doma. Domače razmere so ga prislile, da je šel v Francijo za zaslužkom. Ves vesel se je vrnil, a že prvi dan ga je zadela nesreča, ki je zahtevala njegovo življenje.

Ne potrebujem reklame, delo govoril
PRALNICA, LIKALNICA IN CISTILNICA OBLEK
Ljubljana, Mestni trg št. 8 (HAMAN)

Koledar

Sobota, 24. septembra: (Kvaterni sobota.) Marija Devica, rešiteljica kristjanov. Gerard, škof.

Osebnosti

— **Francoski poslanik v Južni Srbiji.** AA. Poslanik francoske republike na našem dvoru g. Paul Emile Naggiar odpotuje danes 23. t. m. v vardarsko banovino, ker bi se rad поблиže seznanil s temi kraji naše države. Poslanik bo obiskal Skopje, Bitoli, Veleš, Ohrid in druga mesta. Posebno se zanima za stare cerkve in samostane, spomenike naše slavne zgodovine.

— **Novi šef kirurgije v Ljubljani.** AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja je na predlog ministra za soc. politiko in narodno zdravje postavljen za šefa kirurškega oddelka splošne drž. bolnišnice v Ljubljani v 4. skupini, 2. stopnje dr. Mirko Černič, dozdaj šef kirurškega oddelka banovinske bolnišnice v Mariboru, po natečaju.

— **Imenovanje.** Z odlokom banske uprave v Ljubljani je imenovan g. Josip Goulander, banovinski uradnik, prk. tehnika v VIII. pol. skupini pri okrajnem načelstvu Maribor levj breg.

— **Pogačnikova plezalna steza na Grmado.** Znani in splošno priljubljeni planinec primarij dr. Josip Pogačnik je že pred leti dal inicijativo in na svoje stroške pustil napraviti zanimivo plezalno stezo na Grmado. S tem je privlačnost tega zanimivega vrha ljubljanske okolice izredno pridobila. Cele trume turistov hite ob nedeljah, pa tudi ob delavnih po tej stezi na vrh Grmade in potem dalje na Smarno goro. V zadnjem času je g. primarij dr. Pogačnik na svoje stroške pustil izpopolniti to stezo z novo, še lepšo varianto, ki jo je pravkar prevzelo v oskrbo in varstvo Slovensko planinsko društvo. Priznanje našemu vrlenu in požrtvovalnemu planincu g. dr. Pogačniku!

— **K Jugoslovanski fotografski razstavi.** Prejeli smo: V 215. štev. Vašega cenj. lista je čutil običajni nezadovoljni Kranjec potrebo, da ponerga nad Jugoslovansko fotografsko razstavo na ljubljanskem velesajmu. Človek, ki vidi v borih 2 dinarnih vstopnine najeklatantnejši dokaz, da je kakšna razstava zgrešena (kajti v sosednjem umetniškem paviljonu je bila vstopnina »samo 1 Din«); ki z gesto stoverenega Napoleona izreka sodbo »80% zaniče — brez podrobnih dokazov in specializacij; ki smatra kakšno umetniško delo za nič vredno, ker mu cena ne konvenira; in ki smatra fotografijo zgolj za zabavo v prostem času in luksus; ta človek govori sam dovolj jasno, da ga ne smeš vzeti tragično. Če bi se predznil kdo predpisovati slikarjem, kiparjem, literatom in kakršnimkoli drugim umetnikom, kakor predpisuje fotomaterju, naj svojih del ne prodajajo ali pa samo z manjšim dobičkom, nego ga imata prodalalec kranjskih klobas in štebalov, bi naletel na hud odpor. To resnico naj si spravi za klobuk. Pa še tole: naše društvo nima časa za prekljanje, ker je važnejšega dela dovolj. Zato naj si zapomnijo nergaži in vsi, ki jim je to društvo trn v peti, da se ne bo prav nič umaknilo s svoje poti in da se ne bo prav nič poboljšalo na željo raznih naziranj od znanj, najmanj pa nepodpisanih ljudi. — Odbor Fotokluba Ljubljana.

— **Promet izletniških vlakov se podaljša.** Zaradi ugodnega vremena direkcija izjemoma vpelje v nedeljo, dne 25. septembra in event. tudi prihodnjo nedeljo, dne 2. oktobra še izletniški vlak od Ljubljane v Bistrico Boh. jez. in Kranjsko goro in obratno, na kar se običajno posebno opozarja. Izletniški vlak v Metliko bo vozil predvidno do konca meseca oktobra. Direkcija opozarja, da more v smislu obstoječih predpisov dovoljati izletniški vlak na Gorenjsko le ob zadostni frekvenci in bi v primeru majhnega števila potnikov morala izletniški vlak sploh ukiniti.

— **Ukinjen sprejem v gozdarske šole.** AA. Ministrstvo za gozdove in rudnike dobiva dan za dnem prošnje in vprašanja posameznikov glede sprejema v drž. gozdarske šole. Nekateri prihajajo celo osebno v teh stvareh in si tako delajo nepotrebne stroške. Da ljudje ne bodo več po nepotrebnem izdajali denarja za pot, obvešča ministrstvo za gozdove in rudnike vse prizadete, da je minister za gozdove in rudnike z odlokom z dne 21. septembra t. l. ukinil sprejem učencev v te šole v teku proračunskih let 1932-33 in 1933-34.

Lutz peči kopirane a ne dosežene!

— **Pastoralno bogoslovje.** — Nestrno pričakovana druga izdaja knjige PASTORALNO BOGOSLOVJE, ki jo je napisal dr. Franc Useničnik, je pravkar izšla v založbi Jugoslovanske knjigarnarje v Ljubljani. Avtor je delo pregledal in popravil, izločil iz njega Liturgika, ki izide posebej do Božiča. Nova izdaja Pastoralnega bogoslovja obsega XVI strani uvoda in 591 strani teksta v veliki osm. Cena broširanemu izvodu Din 140.—, trpežno platno vezanemu Din 160.—, v polusjuz vezanemu pa Din 180.—

— **Vlom pri belem dnevu.** Da ni dobro pustiti hiše same, se je prepričal posestnik Hostej iz vasi Brinje pri Slov. Bistrici. Komaj je odšel z ženo na njivo, se je že odnekod priklatil neznan vlomilec, ki je menda oprezal iz bližnjega gozda. Z veliko predzrnostjo se je namreč spravil k svojemu poslu, poiskal je sekuro, ki jo je našel pod skednjem, vdrl z njo sicer močna zadnja vrata, ki vodijo v kuhinjo, ter se, ko mu je bila pot prosta, podal kar naravnost v gospodarjevo spalnico. Spravil se je na nezaklenjeno omaro za obleke. Vzel je 250 Din gospodinj in mašne knjižice, v gospodarjevi suknji pa je iztaknil skoraj enako vsoto, torej skupaj okrog 500 Din medtem ko se poročnih prstanov, ure, obleke in drugega ni dotaknil. Sreča je hotela, da dolgočasnež ni pogledal v gospodarjevo telovnik, kjer je bila shranjena večja vsota denarja. Zadevo preiskuje tukajšnje orožništvo.

— **Korpulentni ljudje morejo s skrbno rabo naravne »Franz-Josef« grenčice doseči izdatno izpraznjenje črev brez napora.** Številna strokovna poročila potrjujejo, da so z učinkom »Franz-Josef« vode zelo zadovoljni tudi bolniki, ki jih muči bolezen na ledvicah, protin, revmatizem, kamena ali sladkorna bolezen. »Franz-Josef« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

— **Velik vihar pri Brodu.** Okoli Broda na Savi je divjala predvečerajšnji velika nevihta, ki je podrla nekaj slabše zgrajenih poslopj in staj. Nekemu kmetu je vihar prevrnil voz, s katerim se je vračal s sejma. Vihar je pahnil voz v globok jarek. Voz je pokopal pod seboj vse, ki so bili na njem. Hušje ranjenih je več oseb, najbolj nevarno pa voznik.

— **Avtomobil je ukradel.** Ljubljanska policija je dobila obvestilo iz Novega Sada, da je tamkaj šofer Stipe Vuemiljenič svojemu gospodarju, direktorju tvornice zrakoplovov »Ikarus«, g. Konjoviču Dimitriju, odpeljal njegov osebni avtomobil znamke Ford. Šofer je vozil gospodarja po službenih potih po Dalmaciji. V Senju je šofer gospodarja pustil, sam pa se je z avtomobilom odpeljal neznanu kam. Zdej iščejo šoferja vse varnostne oblasti v državi. Ukradeni avtomobil ima menda številko 1—2008 (točno niti direktor sam ne ve), je 5 sedežev, temno zelene barve, ima tudi eno rezervno kolo. Sedeži so z belim platnom prevlečeni. Z avtomobilom je šofer odpeljal tudi gospodarjev kovček z raznimi listinami. Kdor bi tak avto kje videl, naj ga zadrži ter brzojavno sporoči tovarni »Ikarus« v Novem Sadu.

— **Razpis.** Uprava moške kaznilnice v Mariboru razpisuje ustmeno javno licitacijo za dobavo živil za dobo od 1. oktobra do 31. decembra t. l. Licitacija se bo vršila 8. oktobra ob desetih pri upravi kaznilnice.

— **Nabava materiala.** Uprava smodnišnice v Kamniku razpisuje licitacijo za nabavo različnega materiala v večjih količinah za 13. in 24. oktobra ob enajstih v pisarni gornje uprave. Pogoj so na vpogled pri upravi smodnišnice v Kamniku in pri Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

— **Umna reja kunccev.** Spisala dr. Andrej Jenko in Alfonz Inkret. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena izvodu Din 16.— Kuncjereja je postala v teh časih zelo važna gošpodarska panoga, zlasti še za revnejše sloje. Ako imaš količkej prostora bodiš na dvorišču ali kje drugje, si lahko sam postaviš skromen hlevček odnosedno kletko za skromno žival, domačega zajca. Žival ti ne dela veliko sitnosti in preglavic. Zadovoljna je z odpadki jedi, ki sicer pridejo na smetišče, poleti pa je zadovoljna s krmo; ki jo dobiš za prav nizko ceno, ali jo sam nabereš v gozdu na sprehodu. Reja domačih zajcev je zelo hvaložna in se obilo izplača. Meso domačega zajca je zelo okusna, lahka ter zdrava jed, ki za teletino kar nič ne zaostaja. Priročna brošura vsebuje vse, kar mora vedeti vsak, kdor se bavi z kuncčerejo. Knjižica je bogata z ilustracijami, z vzorci hlevčev, raznih vrst in pasem domačega zajca. Nudi veliko koristnih nasvetov, razpravlja o negi, zdravju in boleznih, ter koristi te ljubke domače živali. Vsem rejcem kunccev knjižico toplo priporočamo.

— **Blago po zadnji modi — konfekcija Avgust Igljič, Ljubljana, Tavčarjeva 3.**

— **Urbas Marija nasl. Ljubljana, Komenskega ul. 16,** najfinijeje kranjske klobase na drobno in debelo. — Telef. 2965.

— **Absolutno varno tovarniško podjetje v Ljubljani išče kredit do 2 milijona dinarjev.** Posojilo se sprejme tudi v manjših kvotah. Plačilni rok in obrestna mera po dogovoru. Ponudbe pod »Sigurnost« št. 13.717 na upravo »Slovenec«.

— **Centralna vinarna — Ljubljana —** prvovrstna vina po najugodnejših cenah.

FOTOAPARATE

svetovnih vrtdk Zeiss-Ikon, Rodenstock, Voigtlander, Welta, Certo itd ima vedno v zalogi

Ioloodd. Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani

Zahtevajte cenik!

Primerjajte zobno pasto „DIANA“ s katerokoli drugo, stalno boste uporabili le njo. CENA: Normalna Din 5.—, dvojna tuba Din 8.—

Ptuj

V bolnišnico so prepeljali Alojzija Miheliča, posestnikovega sina iz Vurberga, z globoko rano na hrbtu, katero mu je nekdo prizadajal. — Ervin Košir, trgovcev sin iz Ptuj, si je strl levo nogo in so ga tudi prepeljali v bolnišnico. Noeno lekarniško službo ima do 1. oktobra lekarna »Pri Zamorecu«, magister Molitor.

Novo mesto

Vpisovanje vajencev in vajenk v obrtno nadaljevalno šolo v Novem mestu za šol. leto 1932-33 bo v nedeljo 25. septembra od 9—12 v upraviteljski pisarni. Začetniki naj prinesejo s seboj učno pogodbo! Redni pouk se bo pričel za vse razrede v nedeljo 2. oktobra ob 8 zjutraj.

Domžale

Tatvina. Hranilno knjižico in nekaj gotovine je ukradel svojemu svaku pretkani V. L., zato ga je mož postavil spremlj v Kamnik, kjer bo za zaprtim vrati premišljal peto božjo zapoved.

Znamenje časa: Ker je živina letos skoro brez vsake cene, jo lastniki koljejo doma in prodajajo meso dokaj ceneje kot pa je pri mesarjih. Kakor čujemo so tukajšnji mesarji intervenirali pri srezkem načelstvu, da se to prepove. Ali ne bi bilo bolje, da bi mesarji sami znižali nekoliko cene?!

Sport. V nedeljo 25. t. m. začne prvenstveno tekmovalje takozvanega ljubljanskega II b razreda, h kateremu spadata tudi domaška kluba SK Disk in SK Domžale. SK Domžale mora po kostanj v Ljubljano, kjer se že dopoldne pomeri s SK Švobodo-Vič, s katero mu je zmaga sigurna. Težavnije stališče ima SK Disk, ki se na lastnih tleh pomeri z najmočnejšim klubom te skupne, to je z SK Reko, ki bo dozdevno dosegla prvenstvo II b razreda. Vendar pa upamo, da bodo Diskovci napeli vse sile in zaigrali kot v poslednjih tekmah z voljo do zmage in tako častno zastopali ne samo klubske, temveč barve vsaj Domžal. Tekma, ki prične ob 15 bo gotovo privabila obilo gledalcev, ki so prijatelji nogometa.

Narodnega poslanca, ki je pri otvoritvi izpadel nad vse zadovoljivo, bodo ponovili v Društvenem domu v nedeljo zvečer ob 20. Komedija nudi res prvovrsten užitek in bo gotovo zanimala zlasti moški svet.

Trbovlje

Sporod Slomškove proslave v nedeljo popoldne v Društvenem domu bo sledeči: 1. Govor s skioptičnimi slikami. 2. Deklamacija: Tvoja smrt je čudovita pesem. 3. Živa slika s petjem: Glejte že sonce zahaja. 4. Deklamacije: Mož beseda. Sedanji čas, Bog za vse skrbi, Slovo Savinjskim planinam. 5. Petje: Veselja dom, Lahko noč in Predice — živa slika.

Obrotni konzum. V dopolnilo k tozadevnemu poročilu smo bili obveščeni, da je predsednik pripravljalnega odbora g. Pavlen in so v odboru sami ugledni obrtniki. Po teh informacijah izvira misel obrtnega konzuma od g. Pavlenca.

Polzela

Slomškova proslava se bo vršila v nedeljo, dne 25. t. m. tudi na Polzeli. Na sporedu so deklaracije, slavnostni govor, ki ga bo imel g. akademik Rado Miklič, in igra »Trosila bom rožec. Začetek proslave je ob 3 popoldne v Prosvetnem domu. Pridite polnoštevilno vsi, da počastimo spomin velikega škofa.

Slovenska Bistrica

Vodstvo obrtne nadaljevalne šole razglša, da je vpisovanje vajencev v šolo v nedeljo 25. septembra in 2. oktobra od 9—11 dopoldne v pisarni meščanske šole. K vpisu v 1. razred je treba prinesiti šolsko odpustnico in delavsko knjižico. Solnina je 60 Din. Začetek pouka bo 3. oktobra ob 5. Proti vsem, ki se ne bodo pravočasno vpisali, bodo postopali po zakonu.

Slovenske gorice

Sv. Barbara. Grozdtje je pri nas lepo obrodilo; ko bi ga je bilo mogoče vnovčiti, da bi si naš ubogi kmet mogel nekoliko opomoči. — Tudi v naši fari se bo ob nedeljah razprodajal »Slovenec« po sveti maši. Za dva dinarja obilo zanimivih novic in vesti iz naše domovine in vsega sveta. Segnjmo Barbarčani po dobrem in poštemen živju!

Mala Nedelja

Zalosten rekord si postavlja Mala Nedelja s svojimi požari. Komaj teden dni je preteklo od zadnjega velikega požara v Cerkovnjaku, že je spet gorelo dne 19. t. m. zvečer na Moravskem vrhu. Zgorel je Karba-Hanžetov hram. Jasno je, da je bil ogenj podtaknjen, ker v hramu ni tačas nihče stanoval. Nekdo od požigalske tolpe je zažgal ogenj iz maščevanja, ker so prav istega dne vtaknili v zapore dva, ki sta osumljena drugih požarov. Upanje imamo, da bodo tudi ti ptički prišli na vrsto ter bodo dobili zasluženo kazen.

V sredo zjutraj, 21. t. m. pa je gorelo v Draškovičih in sicer pri Rantašovihi. Zgorel je del hleva in podstrešje stanovanjske hiše. Gasit so prišle štiri požarne brambe, toda primanjkovalo je vode, ker je nekdo pred dnevi izpustil vodo iz mlake, ki se je nahajala v bližini.

Ti pogosti požari pri nas se nam zde nekam sumljivi. Ljudje si marsikaj sušljajo. Sam Bog ve, kdo ima tukaj svoje umazane prste vmes.

Konjice

Velika Slomškova proslava se vrši v nedeljo, dne 25. t. m. v Katoliškem društvenem domu. Začetek proslave je že ob trčetrt na 15. Na sporedu je govor o škofu Slomšku, ki ga bo govoril dr. Franc Vatovec iz Maribora, deklaracija, pevsko in glasbene točke, pri katerih sodeluje moški, ženski in mešani zbor, orkester in godba na pihala. Proslavo bo prenašal tudi Radio Ljubljana. Čisti dobiček je namenjen ubogim trboveljskim otrokom. Pokažimo z veliko udeležbo svoje spoštovanje in ljubezen do velikega narodnega buditelja, vzgojitelja in služabnika božjega Antona Martina Slomška.

Prvi radio prenos iz Konjic bo jutri, v nedeljo ob priliki Slomškove proslave. Začetek prenosa bo ob trčetrt na 15.

Atentatorji

Smrt Gorgulova, morilca Doumerja, nas spominja na mnoge njegove predhodnike. Hkrati z njihovimi zločini se spominjamo tudi njihove smrti, s katero so zadostili pravici. — Pustimo morilce kraljev od 16. do 18. stoletja, njihova dejanja so zrasla večinoma iz prenapetosti in čuđaštva in njihova usmritev je bila na barbarski način dopoljena.

Ce gledamo danes nazaj, ne moremo tega časa drugače soditi kakor s pogledom kulturnega zgodovinarja. Drugače pa je pri političnih atentatih, ki so se zgodili v teku zadnjih sto let. Ti namreč časovno niso tako daleč, da ne bi mogli razumeti njihovih moralnih nagibov.

Januarskega večera leta 1858. sta se cesar Napoleon III. in cesarica Evgenija odpeljala v pariško opero. Nenadoma panika! Grozno streljanje se bliža cesarskemu paru. Dve sto žrtev, dvajset med njimi mrtvih. Nekaj ur zatem je policija aretirala atentatorje: Gomez, Rudio in njun voditelj Orsini, visok, lep mož. Ko so ga zasliševali, je povedal, da je hotel ubiti kralja, ker ni držal obljube, da bo sodeloval pri samoosvojitvi Italije. »Mislim sem, je dejal, »da bom zbudil s svojimi dejanji revolucijo v Franciji in da bo Italiji s tem pomagano.« Vedno ista nespametna ideja vseh kraljevskih morilcev, češ, da bodo s svojim dejanjem preobrnil svet. Saj je bil tudi Gorgulov istih misli, da bo zanetil vojno med Francijo in Rusijo.

Samo Rosini, ponosni Rosini, je drugače nastopil kot kozak Gorgulov. Umrl je kot »republikanec« za svojo misel. Ko so mu prinesli poslednji kozarec vina, je zaklical: »Na vaše zdravje, gospod kaznilniški ravnatelj, in na vašo srečo!

Eden njegovih sodrugov je na poti k giljotini neprestano ponavljal: »Eh bien, moi stari, eh bien!« Ponosno in z zaničevanjem ga je Rosini miril. Oba sta bila oblečena v bele, dolge srajce kakor morilci očetov, preko glave črn pajčolan. Rosini je nekaj korakov pred giljotino začel peti republikansko himno. Ko je naslonil glavo k zadnjemu udaru, je zakričal: »Naj živi Francija, naj živi Italija!« Kljub strašnemu dejanju, ki ga je bil storil, so ga radi njegove neustrašenosti in ponosa vsi občudovali.

Drugi je bil Italijan Bresci. Gajetan Bresci je bil navdušen anarhist. Ko je odpotoval v USA, je odšel v Patterson, v mesto anarhistov. Nekega lemera v mestu Monza izvedel. Ker takrat v Italiji da bi ubil kralja Umberto. Leta 1900. je svojo namero v mestu Monza izvedel. Ker takrat v Italiji smrtne kazni niso bile v veljavi, so ga zaprli v podzemsko ječo, kjer je živel ob kruhu in vodi, brez luči in brez besede do svoje smrti.

Nepojasnjene so okoliščine, v katerih je umrl drugi italijanski anarhist Luccheni. Ta je umoril na gostoljubnih švicarskih tleh avstrijsko cesarico Elizabeto. Zabolal jo je nekega septembarskega dne leta 1898. s čevljarско piko. Ko so ga sodili, se je ustil: »Če bi se mi zdaj ne posrečilo, bi poskusil drugič.« Bil je človek nizke izobrazbe, dober delavec; in če je moril, je moril le zato, da bi se za reveže nad bogatimi maščeval. Bil je obsojen na došmrtno ječo v kaznilnici Saint Antoine. Vedno je bil miren le od časa do časa se je grozno razburil in hotel pobiti vse okrog sebe. Leta so prešla, grozno je bilo njegovo poželenje po svobodi. Hotel je bežati, bežati, pa samo ena pot mu je bila odprta. Nekega dne so ga našli v celici obešenega...

Gospodična Macdonaldova se je poročila. Druga hčerka angleškega min. predsednika, Joana Macdonald, se je poročila z zdravnikom dr. Mac Kinnonom. Zanimanje za to poroko je bilo po vsej Angliji zelo veliko. Bilo je toliko ljudi, da so morali plačati za stojišče v cerkvi po 100 mark.

Smrt radi barvanih ustnic

Neka ameriška zdravnica je našla v enem samem letu 700 slučajev smrti, kateri so podlegle dekleta in žene, ki so si barvale ustnice z rdečilom. V dobi krize so si namreč kupovale cenejša sredstva za barvanje, ta pa imajo v sebi med drugim tudi svinec in še drugih strupov. To pa je povzročalo smrt. Je že tako, da gre sodobna ženska rajši v smrt, ko da bi si ohranila svojo naravno lepoto, katero ji je dal Bog.

Letalka dosegla svetovni rekord v skoku s padalom. Pilotka Lola Schröter je skočila v Kielu iz padala 7300 m visoko in je pol ure kesneje pristala 22 km daleč od aerodroma, kjer je startala. S tem je potolkla svetovni rekord, ki ga je doslej nosila Romunka Brascu. Ta je namreč skočila z višine 6000 metrov.

Kdo nosi lase Evropejk?

Odkar so začele nositi evropske ženske kratke lase, se je razvila prava trgovina z njihovimi lasmi. Na eni strani ženske režejo kite, na drugi pa jih daljšajo. Posebno črнке z otoka Trinidada se rade ponašajo z dolgimi lasmi. V ta namen porabljajo lase belih žena, katere drago plačujejo. Prej so dobivale lasulje iz Kitajske a zdaj, ko jih je od tam težje dobiti, so našle bogat vir v belih ženah. Tudi iz Jugoslavije se izvažajo ženski lasje. Preteklo leto jih je namreč šlo preko meje 181 kilogramov v vrednosti 17.000 dinarjev...

★
Dva finančnika se srečata.
»Imam sijajno idejo za novo kupčijo.«
Drugi meni: »Koliko mesecev ječe bo zneslo?«

Novi dunajski nadškoj

Novi dunajski nadškoj. Papež je imenoval univerzitetnega profesorja in bivšega prosvetnega ministra, dr. Teodorja Innitzerja, za nadškofa mesta Dunaja. Z njim je postavljen naslednik znanega kardinala Pifflla, ki je aprila meseca umrl. Ta novoimenovani nadškoj je takoj prve dni pokazal, da hodi po sledi svojega slovitega predhodnika. Naznanil je namreč svojim vernikom, da bo njegova nadškofija priredila leta 1933. katoliški dan na Dunaju. Med drugim pravi v svoji okrožnici, da se bo ta dan pokazala vsa katoliška Avstrija, saj je leto 1933. spominsko leto dograditve stolpa svetega Štefana (1433), srečne obrambe pred Turki (1683) in prvega nemškega katoliškega dne na Dunaju (1853).

Trinajstkrat okrog sveta

V Genovo je dospel te dni 78 letni mož iz Charlestona, ki je že dvajsetkrat objadral svet. To pot se pripelje v trinajsto. Pred leti je opustil vse svoje posle in ker ni vedel od dolgega časa, kaj bi počel, je postal večni mornar. Nikjer nima doma, na voznjah je že zapravil milijone in uporablja vsa prometna sredstva razen letala. Za seboj ima 1 milijon 800 tisoč kilometrov dolgo pot.

Žene v petletki

V boljševiški petletki je preračunano, da bodo zaposlili 800.000 novih ženskih sil, posebej v tekstilni in kovinski industriji. Razen tega mislijo boljševiki čim več žensk zaposliti v poljedelstvu, da bodo močje na razpolago za težja dela. Vendar pa je tudi v Rusiji le malo žensk na vodilnem mestu, prav tako kot v buržujskih državah. Ženske v Rusiji so pač lahko v tolikem številu v industriji, ko jih vendar ne čaka doma otroški živčav. Družinsko ognjišče je tam ugaslo.

Železniške mreže

Nemčija ima po svojem najnovejšem računu 120.000 km železnice. To pomeni, da bi mogli s to daljavo trikrat obteči zemeljsko oblo. To vse mora vzdrževati »Nemška državna železnica«. Na glavne in stranske proge odpade 77.500 km, a ostanek gre na ostale manjše proge. — Ako pomislimo, da ima Rusija le polovico teh prog, a da je prostorno ogromno večja kot Nemčija, potem nam bo jasno, kaka gostota železnic je razmrežena po Nemčiji.

Prebivalci enega izmed berlinskih četrti so si zgradili na lastne stroške in z osebnim kulukom cerkvico. Cela četrt je bila sleherni dan na nogah. Od nekod je pripeljal voz opeko, z druge strani apno, nekdo je nabiral denar. In tako se je cerkvice dvigala, ko da je rasla iz tisočih src te berlinske četrti.

Narod na kolesih

Američane lahko mirne duše nazivamo »narod na kolesih«, zakaj tam pride na vsakih pet oseb po en avtomobil. Ta karakteristika Američanov bi se dala v Evropi prenesti le na Belgijce, pa še tu na motor s pripravo, zakaj ta prevladuje v Belgiji. Tako pride v Flandriji na vsaki dve osebi po en motor s pripravo. — Ako ima vsak avtomobil v Ameriki vsaj za pet oseb prostora, bi to pomenilo, da gre vsa Amerika v avtomobile. Samo tu stoji vprašanje odprto: ali to razmerje po pet oseb velja tudi za onih 11 milijonov brezposelnih v Združenih državah...

Anekdota

Pruski kralj Friderik Viljem, mož kraljice Luize, je bil znan po svojih lakonskih odgovorih. Ko se je mudil v Karlovih varih, mu je adjutant sporočil, da je med letovišnimi gosti tudi neki madžarski veleposelnik, ki je bil baje še bolj kratek v odgovorih kot on.
»Seznantiti!« je velel Friderik.
Ko sta se prvič srečala na sprehodu, ga kralj pozdravi in reče:
»Odkod?« — »Pešta.« — »Kopati?« — »Vrelec.« — »Jetra?« — »Zol!« — »Uspeh?« — »Počakati!« — »Vojak?« — »Magnat!« — »Tako?« — »Policija?« — »Kralj!« — »Cestitam!«

Največ knjig

Največ knjig se tiska v Nemčiji. Vzemimo samo eno leto pa primerjajmo: leta 1926 je izšlo v Nemčiji 29.391 knjig, v Franciji 14.585, v Angliji 12.427, v Združenih državah Severne Amerike 9700 knjig. Med vsemi temi je največ beletrističnih knjig. Na drugem mestu so knjige v Nemčiji o industriji in trgovini, a v Franciji in Angliji zgodovinske. Na tretjem mestu so v Franciji medicinske knjige, a v Nemčiji in Angliji ter Ameriki bogoslovne. Na četrtem mestu so v Nemčiji, Franciji in Angliji sociološke, a v Ameriki knjige o industriji in trgovini. Predvsem je tu jasna razlika med Ameriko in Evropo, med golimi denarniki in misleci. Zadnje leto pa je izšlo v Nemčiji nad 36.000 knjig, to se pravi, vsakih 15 minut se tiska po ena knjiga in vsako uro po štiri knjige.

Ptičji raj

Ne daleč od Tölza na Bavarskem je neki veleposelnik zgradil na svojem ogromnem posestvu ptičjo postajo, kjer živi preko 80.000 ptic, med katerimi je samo lastavic do 20.000. Te ptice pojedjo dnevno 25 centov raznih škodljivih kukcev in gosence, pa je tako veleposelnik, tudi sadovnjak, rešeno slehernega škodljivega mrčesa.

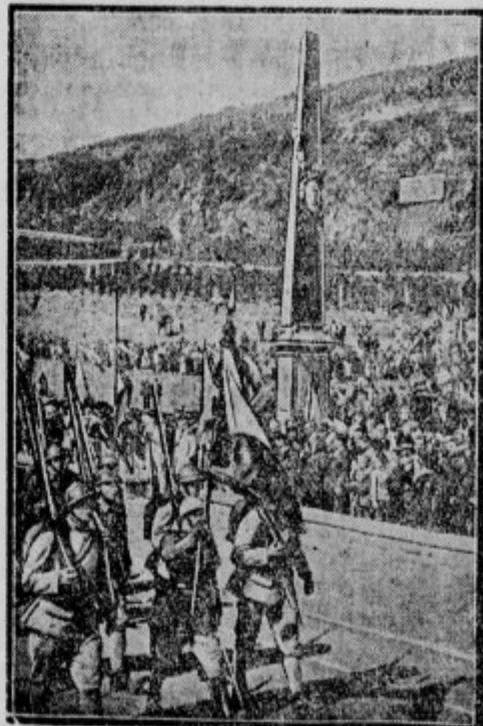
Kitajski »Krez« v Nemčiji. V Berlinu živi začasno eden najbogatejših Kitajcev, 70-letni finančnik Ho Tung iz Honkonga. Naša slika ga kaže v družbi žene in hčerke. Ho Tung je pred kratkim odlikoval angleški kralj in je eden najbolj denarnih ljudi na Kitajskem. Ta mož je predsednik 17 električnih, premožnih, hotelskih in paroplovnih družb.

Umobolnice se polnijo

V mnogih državah se število umobolnih v velikih poskokih veča, zato poskušajo zdravniki vsa sredstva, kako bi tovrstno bolezen preprečili. Posebno po svetovni vojni so se vse umobolnice napolnile: mnogo je krivo trpljenje na bojnem polju, mnogo sedanje pomanjkanje, premnogo pa jebrzdano življenje. — V Zedinjenih državah Severne Amerike se število umobolnih poveča vsako leto za 75.000 bolnikov. Ameriške oblasti poskušajo vse, da bi širjenje te bolezni preprečile in trošijo letno tristo milijonov dolarjev za vzdrževanje umobolnic. To bi se po naše reklo 16,8 milijard dinarjev. Pred 40 leti je prišlo približno na sto tisoč prebivalcev v Združenih državah samo 80 umobolnih, a danes je to število naraslo na 250.

Največji zvon

Največji zvon je pač oni, ki visi v starem templu v bližini japonskega mesta Osaka. Ta zvon je visok osem metrov, širok 17 metrov, a težak je 140.000 kg. Drugi največji zvon na svetu je v Kremlju v Moskvi. Visok je pet metrov, širok 18 metrov, a težak 120.000 kg. Tretji največji zvon na svetu pa ima stolna cerkev nemškega mesta Köln. Visok je 3,25 m, širok 3,50 m, a težak je 26.250 kilogramov.

Spomenik maršalu Turennu. V Türkheimu v Alzaciji so odkrili spomenik francoskemu maršalu Turennu. Naša slika nam kaže defile francoskih polkov, ki korakajo mimo spomenika. Turenne je bil najodličnejši vojskovodja Ludvika XIV., ki je s svojo zmago v bitki pri Türkheimu mnogo pripomogel k aneksiji Alzacije.

Gospa: »Kaj hočete še? Dala sem vam dinar!«
Berač: »Bojim se, da me je videl stražnik, ki tam-le stoji. Ali me ne bi prijeli pod roko, pa malo z menoj pokramljali, potem bo mislil, da sem vaš mož...«

Zahteve ljubljanske trgovine

Iz seje uprave Združenja trgovcev

V četrtek dne 23. septembra t. l. se je vršila širša seja uprave združenja trgovcev pod predsedstvom veletržca g. Ivana Gregorca. Uvodoma je g. predsednik omenil spremembo v osebi direktorja drž. žel. ing. Klodiča, kateremu je k imenovanju čestital. Spomnil se je tudi prerano umrlega člana nadzorstva blagopok. Roberta Kollmanna, mesena trgovskih ustanov. Nato je prešel na poročilo predsedstva, iz katerega posnemamo, da se je na seji predvsem ponovno razpravljalo o posledicah moratorija ter je odločil soglasno odobriti stališče eksekutive, ki ga je zavzela v svoji seji že v mesecu juniju in ki je sklenila sklepno v zvezi s obsega zboru v Laškem. Obširno razpravo je dala med navzočimi vprašanje ukinitve odmere občne pridobnine pri ljubljanski davčni upravi po inšpektorju ministrstva financ dr. Perčiča, ki je odredil, da se mora prvotna odmera podlaga spremeniti in kakor se čuje, se bo ta tudi precej povišala. Ugotovilo se je, da je predsedstvo uprave v zaščito interesov ljubljanskih davkoplačevalcev — trgovcev — storilo vse potrebno, pa so žal vse intervencije na merodajnih mestih brezuspešne. Davčni odbor, ki bo, kakor smo poučeni, zasedal najbrž sredi oktobra, bo imel mnogo težje nalogo braniti interese ljubljanskih trgovcev, kakor bi bilo pri prvotno določeni odmeri.

Sklenilo se je, obvestiti člane ponovno in točno o pričetku poslovanja davčnega odbora, da bodo pravočasno imeli priložnost povedati svoje želje.

Glede izvedbe sklepa obsega zboru o socialnem zavarovanju je uprava sklenila, da se pobere še od onih članov, ki še niso podpisali, podpisati za izvedbo tega načrta. Predsednik se je nato v svojem nadaljnjem poročilu bavil posebno v vprašanju novih davkov in taks ter podal obširno poročilo, kako težko obremenjuje nove davšne ljubljansko trgovstvo.

Nato je sledilo poročilo o strok. šolstvu, iz katerega je razvidno, da se je letos vpisalo v I. letnik šole združenja 64 vajencev in vajenk, v ostale

letnike pa 169, tako da obiskuje šolo skupno 233 vajencev in vajenk. Šola se je pričela 12. t. m. Ker se je v zmislu novega obrtnega reda prva uprava gremija spremenila v Združenje trgovcev, je Zbornica za trgovino, obrt in industrijo potrdila nova pravila ter istočasno potrdila sklepe rednega letnega obnove zboru ter odobrila prenos poslov na novo upravo, končno odobrila tudi proračun za leto 1932.

Uprava je potrdila sklep predsedstva, da se predlaga banki upravi, da naj bi bile vse točilnice in okrepčevalnice, v katerih se prodajajo mizna jedila, odprte do 8 zvečer, vendar naj bi te po 7 zvečer prodajale le za konsum v lokalu.

Razmere na živilskem trgu

Uprava se je tudi izčrpno pečala o razmerah, ki so zavladale glede prodajalcev sadja na Pogorčarjevem in Vodnikovem trgu. Sklenila je soglasno, da se poda k mestnemu tržnemu nadzorstvu, kakor tudi k g. županu odsek uprave združenja za komunalne zadeve ter ga naprosi v zaščito svojih članov, da v upoštevanju njihove želje, ker so v zadnjem času mali trgovci s sadjem vsled ostre konkurence Bosancev ogroženi. Bosanci naj bi prodajali na ta deželo, ne pa na drobno. Če pridejo naši kam drugam prodajat, jih kratkoma zavrnejo, češ da imajo svojih trgovcev dovolj. — Tudi glede krošnjarstva, ki škoduje trgovcem s kurivom, bodo podzveti potrebni koraki.

Nadalje se je uprava izčrpno pečala tudi v vprašanju novega občinskega proračuna in bo prihodnje dni enkrat sklicala posamezne stroke in posamezne okraje na sestanke, na katerih se bo razpravljalo o predlogih, ki naj se stavijo mestni občini glede mestne uvozarne ter drugih davšnin, ki obremenjujejo ljubljansko trgovstvo. Seveda bodo razpravljali tudi o ostalih strokovnih zadevah.

Blagajnik g. Soss je podal poročilo o finančnem stanju združenja ter je bilo sklenjeno, pospešiti izlirjavo doklade.

Kliring z Holandijo. Iz Rotterdama poročajo, da je nizozemsko-jugoslovanska trgovinska zbornica izbrala odbor, ki naj bi preštudiral vprašanje kliriranja med obema državama. Ker je bilanca z Holandijo za nas pasivna, je omeniti, da gre mnogo našega blago skozi Romunijo in je kot romunsko blago izkazano v holandski statistiki.

Velik konkurz v Nemčiji. Iz Berlina poročajo, da je bil razglašen konkurz o imovini Industriell-Handelsbank, ki je bila last znanega inflacijskega dobičkarja Jakoba Michaela, katerega so svoj čas primerjali s Stinnesom. Sedaj je predlagan konkurz tudi o njegovi osebni imovini. — Kakor znano, je bil do prevzema Hrvatske banke v Zagrebu po italijanskem kapitalu konzern Michael pri njej glavni delničar.

Izjava finančnega ministra. »Tempo« prinaša iz Beograda izjavo finančnega ministra, da Jugoslavija ne bo napovedala moratorija za zunanje dolge. Na inozemskih tržiščih notira dinar približno 8.50 švic. franka (za 100 Din), toda na notranjem trgu prekaša njegova kupna moč 11 švicarskih frankov.

Borza

Dne 23. sept.

Denar

V današnjem deviznem prometu so ostali neizpremenjeni tečaj Curiha, Prage in Trsta, dočim so vsi drugi tečaj narasli. Odstotek bonifikacije je ostal neizpremenjen.

Ljubljana. Amsterdam 2308.74—2320.10, Berlin 1365.09—1376.49, Bruselj 797.18—801.12, London 198.86—200.16, Curih 1108.35—1113.85, New York 5724.92—5753.18, Pariz 225.29—226.41, Praga 170.01 do 170.87, Trst 294.35—296.75.

Skupni promet na zagrebški borzi je znašal brez kompenzacij 68.580 Din.

Curih. Pariz 20.3275, London 17.965, New York 518.50, Bruselj 71.925, Milan 26.61, Madrid 42.50, Amsterdam 208.325, Berlin 123.425, Stockholm 92.30, Oslo 90.50, Kopenhagen 93.40, Sofija 3.74, Praga 15.35, Varšava 5.8, Atene 3.15, Carigrad 2.475, Bukarešta 3.05, Heisingfors 7.72.

Vrednostni papirji

Danes so bili 7% inv. pos. in agrarji čvrstejši. Vojna škoda pa je nadalje popustila. Med dol. papirji je ostal 8% Bler.

Zagrebski promet je bil: 7% Bler. 4000 dol., 6% Begl. obv. 75.000, 7% inv. pos. 50.000, vojna škoda 250 kom.

Ljubljana. Vojna škoda 190 bl., 8% Bler. pos. 45 bl., 7% Bler. pos. 43 bl., Stavbna 40 den., Ruše 125 den.

Zagreb. Narodna banka 4200 den., Priv. agrar. banka 219—228, 7% inv. pos. 50—55 (50), agrarji 26—30, vojna škoda 184—186 (186, 187.50), 10. 185 do 191, 6% begl. obv. 34—34.50 (34.50), 8% Bler. pos. 45.45. 7% Bler. pos. 42.25—42.75 (41.75, 42.25), 7% pos. DHB 46—47.

Belgrad. Narodna banka 4000 den. (4000), Priv. agr. banka 228—229 (228, 227), 7% inv. pos. 50—51 (50), agrarji 24.25—25.25, vojna škoda 184—185 (186, 184), 6% begl. obv. 34—34.25 (34), 7% pos. DHB 46 den.

Dunaj. Don. sav. jadr. 70.85, Zivno 63, Aussiger Chemische 124, Alpine 13.40, Trboveljska 22.85, Prager Eisen 210, Leykam 1.75, Rima Murany 31.95.

Žitni trg

Položaj za pšenico je zelo čvrst. Povpraševanje je znatno, ponudbe pa ni nobene. Cene pšenice so danes zopet narasle za 2 in pol pare, pa brez zaključka.

Novi Sad. Pšenica: bč. ok. Novi Sad 142.50 do 145, bč. ok. Sombor 142.50—145, sbč. 142.50—145, gbč. 142.50—145, bč. potiska 145—147.50, bč. ladja Tisa 147.50—150, bč. ladja Begej 145—147.50, gbn. 137.50—140, ban. par. Vršac 133—137.50, srem. 142.50—145, — Moka: bč. ban. št. OO 225—235, št. 2 207.50—215, št. 5 185—195, št. 6 155—165, št. 7 135—145, št. 8 82.50—88.50. — Vse ostalo brez spremembe. Tendenca vzdržana. — Promet: 56 vag.

Sombor. Pšenica: bč. ok. Sombor 140—145, bč. 142.50—147.50, srem. slav. 137.50—142.50, bč. potiska 145—150, ban. Potisje 142.50—147.50, ban. 140—145, — Koruza: bč. 90—92, bč. okol. Sombor 91—93, — Moka: bč. ban. št. OO 217.50—227.50, št. 2 197.50—207.50, Otrubi: bč. pšen. novi 57.50—66, Fižol: bč. uzanjeni novi 102.50—107.50. — Ostalo brez spremembe. Tendenca čvrsta. — Promet: 67 in pol vagonov.

Budimpešta. Tendenca: živahna. Pšenica: okt. 12.65—12.78, zaklj. 12.78—12.80; marec 14.01—14.21, zaklj. 14.21—14.22. Rž: okt. 8.02—8.12, zaklj. 8.08 do 8.10; marec 9.25—9.40, zaklj. 9.37—9.38. Koruza: maj 9—9.27, zaklj. 9.27—9.28.

Živina

Mariborski sejem 23. septembra. Na današnji svinski sejem je bilo pripeljanih 239 svinj. Cene so bile sledeče: Mladi prašiči 5—6 tednov stari

Sport

JUTRISNJI PROGRAM

Na igrišču Primorja bo imel Čakovački SK svoj prvi nastop v Ljubljani. Takoj v prvi tekmi naletel na Primorje; s katerim, drugače solidno moštvo Čakovca, ne bo imelo ravno lahkega stališča. Tudi pri Primorju vse kaže, da je že prebolelo krizo. Čakovec je našemu sportnemu občinstvu nepoznano moštvo. Z zagrebškimi klubi je imel redne stike in je dosegel proti njim vedno lepe rezultate. Vodilni klubi, ki so v Čakovcu nastopali z kompletnimi moštvi so le redko dosegli pozitivne uspehe. Tako je bilo pred leti, seveda, kako igra danes to moštvo ne vemo. Pričakujemo pa od njega, da bo naš prvi razred s Čakovčani pridobil. Vsaj bolj pestro bo tekmovalje. Prvenstveno tekmovalje prične jutri, čeprav še niso določeni vsi nasprotniki. Radi precej čudnega sklepa poslovnega odbora LNP, je prva tekma med Celjem in Slovonom razveljavljena, ker so baje goli prenikli. Ne vemo ali obo, ali samo tisti, v katerem je stal vratar Slovana. Če sta obo, so bile šance enake, najbrže je bil preniklec samo tisti gol, v katerem je stal vratar Slovana. Prepričani smo, da če bi kdo meril gole pri vseh klubih, ki imajo stara igrišča, bi našel, da so prav povsod goli nižji. Zemlja se vsede, da goli niso prenikli, kaj je našla komisija včeraj, pa še ne vemo. Naj bo že karkoli, ni še določeno ali bo sodelovalo Celje ali Slovan. Po igri, ki smo jo zadnjič videli, ni posebna pridobitev ne eno ne drugo moštvo. V Mariboru mora Svoboda, kjer ima za nasprotnika Rapid. V Ljubljani se prične tudi prvenstvena tekma prvega razreda. Jadran igra na Rakovniku z novincev in prvem razredu Korotanom. Torej kot vidimo nobenih iger, ki bi posebno vleklo.

Zato imajo v Zagrebu gotovo najvažnejšo igro vse sezone. Hajduk pride v Zagreb, kjer nastopi v revanži igri proti Gradjanskemu, ki je preteklo nedeljo izgubil s 3 : 0 v Splitu. Gradjanski mora zmanjšati precejšen naskok Hajduka. Ravno nemogoča naloga to ni, Gradjanskemu je že marsikaj večje uspelo. Toda nekateri najboljši igralci so bleztrani, nastopiti bo moral z rezervami. Tekma v Splitu ima čudno ozadje. Po izjavah funkcionarjev Gradjanskega je sodnik marsikaj spregledal v korist Hajduka. Zato tudi tako visoka zmaga. Mogoče je nekaj res na teh govoricah, toda metode Gradjanskega, če izgubi, so nam dobro znane. Na vsak način bo v Zagrebu ena najvažnejših iger letošnje sezone. Najbrže tudi ena najlepših. Zveza je svojo prakso glede sodnikov spremenila, ter zaprosila Dunajčana Frankensteina za vodstvo te igre. Oboja kluboma gre za vse. Precej drugačna je situacija v Belgradu. Tamkaj se srečata Bask in BSK. Tudi tu ima BSK tri gole na varnem, nasprotnik je pa gotovo slabši. BSK je skoro siguren zmagovalac, sigurnejši od Hajduka, ki ima sicer teoretično tudi že zasigurano sodelovanje v semifinali. Jutrišnja nedelja bo torej v znamenju nogometa. Predvsem od naših klubov pričakujemo, da ne bodo pozabili, da je vsaka igra propagandna in, da je treba privabiti izgubljene gledalce nazaj.

RAZNE SPORTNE VESTI

Letos najbrže ne bo več nočnih iger. Zadnji sta bili v Zagrebu in Novem Sadu. V Zagrebu je gostovalo mestno zastopstvo Budimpešte. Madjari so poslali svoje najboljše igralce, hoteli so popraviti svoj zadnji poraz 7 : 1, ki so ga doživeli v Zagrebu. No revanž jim je temeljito uspel. 5 : 0 so zmagali. Justin ni imel srečne roke. Starim dosluženim kanonom je dal premilado druščino, pa ni nikamor šlo. Se celo v prazen gol niso mogli poslati žoge. Polomijado zagrebških nogometašev je gledalo skoro 7000 gledalcev. No ja, malo mrzel tuš nikomur ne škoduje.

V Zagrebu je bil svojim moštvom tudi glavni tajnik madjarske nogometne zveze, dr. Fodor. V razgovoru z zagrebškimi sportniki je izjavil, glede našega spora z Italijani, da je imel pri zadnji konferenci Mitropa Cupa priliko govoriti z Zanettijem. Ta pravi, da Italijani ne bodo delali posebnih težav. Od naše Zveze žele samo izjavo, da obžaluje dogodke ob priliki tekme Juventus Gradjanski. Italijanska Zveza bo to opravičilo vzela na znanje in izjavila, da jim je žal, ker ni bilo rednih sportnih odnošajev z nami. Vršila se bo tudi posebna konferenca v Benetkah. Upajmo, da sedaj, ko so znani, vsaj v glavnem pogoji Italijanov, ni daleč čas, ko bodo pri nas gostovali italijanski nogometaši. Od njih se bomo marsikaj naučili. Sportni mir z Italijo bo najbrže dosežen že v prihodnjih dneh.

Se več gledalcev kot v Zagrebu je bilo v Novem Sadu, kjer so prav dobri aranžerji velikih tekem. Ker sami nimajo dobrih klubov, povabijo kar dva tuja. Ponavadi enega iz Budimpešte, enega pa iz Belgrada. V sredo zvečer so imeli tudi prvo nočno tekmo, igrala sta Jugoslavija in Ferencvaros. Torej vsi predpogoji za rekordni obisk. Iz vsega Banata so vozili avtobusi. Se celo poseben vlak so imeli, na igrišču pa radi tega 8000 gledalcev. Igra je končala neodločeno z 2 : 2, pririditelji so pa spravili lep denar v svoje blagajne. V krizi je treba najti tudi svojevrsten način rešitve.

50—80 Din, 7—9 tednov stari 90—120 Din, 3—4 mesece 150—250 Din, 5—7 mesecev 300—320 Din, 8—10 mesecev stari 300—400 Din, eno leto stari 450—580 Din, 1 kg žive teže 6—6.50 Din, 1 kg mrtve teže 9—10 Din. Prodanih je bilo 137 komad.

Ptujski sejni. Zadnji živinski sejem dne 22. t. m. je bil še precej dobro obiskan. Priganjih je bilo 132 krav, 68 telic, 115 volov, 31 bikov in 64 konj, skupaj 409 glav. Prodanih je bilo 205 glav. Cene: krave 1—2.75 Din; telice 2—3.5 Din; voli 2—3.60 Din; biki 2—2.75 Din za 1 kg žive teže; konji so se prodajali po 250—2800 Din, od tega 14 za Avstrijo. — Svinjski sejem dne 21. t. m.: prpeljanih je bilo 258 svinj, prodanih pa 103. — Cene: 5—7 Din za 1 kg žive teže. Drobničarja 60 do 140 Din komad.

Hmelj

Zatec, 23. sept. Nakupovanje se nadaljuje po neizpremenjenih cenah 16 do 18 Din za 1 kg. Prvovrstno brezhibno izbrano blago dosega 19 do 20 Din za kilogram. Zaključena tendenca je mirna.

Zatec, 23. sept. I. Nakupovanje hmelja je nadaljuje. V mestu in po deželi po neizpremenjenih cenah 600 do 850 Kč, izbrano blago 900 Kč. V javni signirnici je bilo do danes signiranih in odpravljenih 4.767 bal, t. j. 12.137 stotov po 50 kg brutto.

Nürnberg, 23. sept. I. Po železnici je bilo pripeljanih 130 bal, z vozovi 20 bal. Prodanih je bilo 100 bal. Cene: hallertauski 100 do 150 mark, spalterski 135 do 145 mark, tetnanski 170 mark, gorski pa 75 do 135 mark. Tendenca mirna, cene čvrste. Skupno je bilo v tem tednu pripeljanih 550 bal in prodanih tudi 550 bal. Začetek novega tedna je miren.

Naznanila

Ljubljana

Vpisovanje na obrtnih šolah. V smislu sklepa šolskega odbora za obrtno-nadaljevalne šole z dne 16. septembra 1932, se vrši vpisovanje na vseh ljubljanskih obrtno-nadaljevalnih šolah v nedeljo, dne 25. septembra 1932 od 9—12 dopoldne. — Pouk se prične s 1. oktobrom. Šolnina znaša kakor doseda Din 20 mesečno za vsakega vajenca. Vpisnina Din 2.

Maribor

Na kn. šk. Bogoslovnem učilišču in Duh. Semenišču v Mariboru se začne šolsko leto 1932/33 dne 1. oktobra 1932. Vpisovanje vseh letnikov je dne 1. oktobra, v soboto od 10—12 ter od 16—18. Vpisnina za vsakega slušatelja znaša 50 Din. Radi šolnine naj si vsi slušatelji oskrbijo pri pristojnih davčnih uradih potrdila o višini neposrednih davkov ter jih pri vpisovanju ravnateljstvu predložijo. Vse drugo je razvidno iz razglasov na deski Ravnateljstva.

*

Prvo slovensko pevsko društvo »Lirac« v Kamniku vabi tem potom vse bivše člane — pevce »Lirac«, da se blagovolijo prostovoljno javiti za skupen nastop na zlatem jubileju »Lirac« dne 16. oktobra t. l. V Ljubljani bivajoči pevci imajo pevsko vajo v Mestnem domu v društvenih prostorih pevškega društva »Ljubljanski Zvon« pod vodstvom skladatelja in profesorja v pok. g. Emila Adamiča, ki bo na slavnosti dirigiral zbor pevcev — starinov. »Glasbena šola v Kranju« ima dne 7. okt. t. l. ob 20 v glasbeni sobi gimnazije redni občni zbor. Dnevni red: 1. Zapisnik poslednjega občnega zboru. 2. Poročila društvenih funkcionarjev. 3. Poročilo nadzorstva. 4. Vojitev odbora. 5. Predlogi in nasveti. — Člani društva in prijatelji glasbe se vlnudno vabijo k obilni udeležbi.

Obča obrtno-nadaljevalna šola v Litiji. Vpisovanje bo v nedeljo 25. sept. od 8 do 12 v pisarni narodne šole. Novinci naj prinese s seboj zadnje šolske izpričevalo (odpustnico) in učno pogodbo. Štari učenci pa naj predložijo zadnji izkaz obrt. nadaljevalne šole. Vpisnina je 40 Din in se jo lahko plača v 2 obrokih.

Cerkveni vestnik

Vzdih po Materi. 14 Marijinih pesmi za mešani zbor. Al. Mav C. M. — V kratkem izide 2. natis te priljubljene zbirke Mavovih Marijinih. Prvi je pošel že pred 2 letoma. Ker pa se je od mnogih strani izrazila želja, naj se izdajo tudi posamezni glasovi, se bo ugodilo tudi tej želji. Cena partituri bo kakor pri prvem natisu 12 Din, posameznim glasovom (po 2 glasova skupaj) pa 4 Din. Dobivali se bodo od drugega tedna oktobra naprej v Jugoslovanski knjigarni in v misijonski hiši, Ljubljana, Tabor 12.

V Salezijanskem mladinskem domu na Kodejevem bo jutri misijonska nedelja. Ob pol 7 bo pridiga in sv. maša z blagoslovom, katero bo daroval misijonar Josip Kerec. Ob 8 govor in šolska sv. maša, ob pol 10 govor in sv. maša. Pri vseh sv. mašah bo pridigal misijonar Josip Kerec. Po vsaki pridigi bo darovanje za salezijanske misijone na Kitajskem. Popoldne ob pol 3 govor, litanije in blagoslov.

Naše dijaštvo

Akademiki. V času inšpekcijske bo na univerzi poslovala informacijska pisarna, ki bo dajala potrebne informacije. Obenem bo pobirala članarina za Zvezo slušateljev Aleksandrove univerze. Vsakdo, ki hoče uživati številne ugodnosti, ki jih nudi Zveza (popust pri nakupovanju knjig in drugih potrebščin, posredovanje pri inštrukcijah, podpora v boleznih, gledališki kuponi za polovično vstopnino itd.), se mora izkazati, da je plačal članarino. Po inšpekcijski se bo članarina zvišala.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

DRAMA

Začetek ob 20

Sobota, 24. septembra: LOPEZ. Premijera. Izven. Nedelja, 25. septembra: ZLOČIN IN KAZEN. Izven. Ponedeljek, 26. septembra: LOPEZ. Abonma.

Radio

Programi Radio-Ljubljana

Sobota, 24. septembra: 12.15 Plošče. 12.45 Dnevne vesti. 13.00 Čas, plošče. 18.00 Salonski kvintet. 19.00 Gimnastične vaje (Ciril Soukal). 19.30 Zabavni kotiček (g. Biležnik). 20.00 Prenoš iz Zagreba: Gotovac: Morana, ljudska opera. 22.30 Čas, poročila.

Nedelja, 25. septembra: 9.30 Prenoš cerkvene glasbe iz franč. cerkve. 10.00 O 10 božjih zapovedih (dr. R. Tominc). 10.30 Slomšek v našem vzgojstvu (Etbih Bojč). 11.00 Salonski kvintet. 12.00 Čas, poročila, plošče. 15.15 Slomškova proslava (Erjavce). 15.45 Prenoš iz Konje. 17.15 Citre solo, izjava g. Mezgolič. 20.00 Pester večer. Izvajata gđ. Barbičeva in g. P. Rasberger, člana marib. narodnega gledališča. 21.15 Salonski kvintet. 22.00 Čas, poročila, salonski kvintet.

Dragi programi

Sobota, 24. septembra: Zagreb: 20.00 Operni prenos iz zagrebškega Narodnega gledališča. »Morana«, ljudska opera, — Barcelona: 21.05 Radio orkester. 21.30 Moderni ples. 22.00 Igra. — Stuttgart: 20.00 Pester večer. 22.45 Plesna glasba. — Berlin: 20.00 Koncert. 22.00 Poročila, nato plesna glasba. — Belgrad: 20.00 »Morana«, opera; Gotovac, Zagreb. V odmoru poročila. — Po končanem prenosu plesna glasba. — Beromünster: 20.00 Kompozicije za flavto in klavir. 20.25 Dialektna igra. 21.45 Plesna glasba. — Langenberg: 20.00 Slavnostni večer. 22.20 Plesna glasba. 23.00 Jazz. — Praga: 20.00 Johann Strassov koncert. 21.00 Benešev koncert. —

Nedelja, 25. septembra:

Zagreb: 20.30 Poljudni koncert zagrebškega komornega tria. — 22.00 Radio orkester. 22.40 Laska glasba. — Milano: 20.30 »Romanticism«, opera. — Stuttgart: 20.00 Poljudna glasba. 22.20 Poročila. 22.45 Plesna glasba. — Berlin: 20.00 »Fatima«, kom. opera, Flotow. 21.40 Poročila, nato plesna glasba. — Belgrad: 20.00 Laska gl. 21.05 Plesi in pesmi. 22.25 Saksophon. 22.55 Ciganska glasba. — Rim: 20.45 Operetni prenos. — Beromünster: 20.45 »Bratec lepos«, opereta. 21.45 Večerni koncert. — Langenberg: 20.00 »Fatima«, komična opera; Benno Bardi. 21.35 Koncert. 22.30 Plesna glasba. — Praga: 21.10 Radio orkester. 22.35 Pestra glasba. — Dunaj: 20.00 »Cloeoe«, opereta v 3. dej. F. Lehar. 22.15 Poročila. 22.30 Plesna glasba. — Budapest: 20.00 »Manolita«, opereta. 23.10 Ciganska glasba.

Naša zunanja trgovina v avgustu

Sedaj so že objavljeni podatki o naši zunanji trgovini v mesecu avgustu. Iz podatkov razvidno, da se letos naš izvoz te razvija ugodno. Kajti lansko leto je bila naša trgovinska bilanca zelo aktivna, dočim je letos pasivna. Pomisliti pa je treba, da smo lani imeli rekordno letino pšenice, kar je povzročilo, da smo lani v avgustu zabeležili rekorden izvoz pšenice za 232.4 mil. Din. Če to vsoto odbijemo, pridemo za lanski avgust na vsoto 252.5 mil. Če upoštevamo to vsoto, potem je v primeri z lanskim letom naš izvoz padel samo za 17%.

V ostalem je znašal naš izvoz v avgustu letos 176.271 ton v vrednosti 216.45 mil. Din. V primeri z avgustom lani je padel naš izvoz po količini za 51.4%, po vrednosti pa za 63.0%. Istočasno je znašal naš uvoz 106.200 ton v vrednosti 233.4 mil. Din. V primeri z avgustom lani je padel torej uvoz po količini za 7%, po vrednosti pa za 40%.

V mesecu avgustu je bila naša zunanja trgovina pasivna za 16.9 mil., dočim je bila lani v avgustu aktivna za znatno vsoto 195.5 mil. Din. Seveda ta visoka aktivnost nam ni prišla v dobro, ker so prispela plačila za našo pšenico v kasnejših mesecih.

Skupno je znašal izvoz v prvih osmih mesecih t. l. 1.435.569 ton za 1760.8 mil., dočim je lani v prvih osmih mesecih znašal 2.249.765 ton za 3251.6 mil., izvoz je torej padel po količini za 36.2%, po vrednosti pa za 45.85%. Nadalje je v prvih osmih mesecih t. l. znašal naš uvoz 531.421 ton za 1822.84 mil., lani v istem času pa je dosegel 762.137 ton v vrednosti 3358.5 mil. Din. Uvoz je torej padel po količini za 30.3%, po vrednosti pa za 45.7%. Letos je naša trgovinska bilanca pasivna za 62.1 mil. Din, lani v istem času pa je bila za 106.9 mil. Din.

Seznam zunanje trgovine po predmetih kaže, da je med uvozom posebno in izredno narasel uvoz bombaža, kar je v zvezi s sezono in pa tudi dvigom cen za bombaž. Narasel je tudi uvoz nafte zaradi znanih benecinskih zadev v preteklem mesecu. Za preskrbo za zimo je narasel tudi uvoz premoga.

Izvoz pa kaže dvig pri svežem sadju, zdravilnih rastlinah, živini, posebno pri prašičih, nadalje pri jajcih in lesu. Med industrijskimi proizvodi je narasel posebno izvoz kalcijevega cianamida.

Glavni predmeti našega uvoza so bili v avgustu naslednji (vse v mil. Din, v oklepajih podatki za julij): bombaž sirov 18.9 (4.2), pred

Mali oglasi

V malih oglaših velja vsaka beseda Din 1.—; ženitovanjski oglasi Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglaš Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka peltina vrstica po Din 2-50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Vsaka beseda 1 Din

Manufakturst

majša moč, želi premeniti sedanje službovanje. Naslov v upravi »Slovenca« pod značko »Dober prodajalec« 13.835. (a)

Vajenci

Vsaka beseda 1 Din

Trgovsko vajenko

močno, najraje z dežele, sprejme takoj trgovka Cerar Antonija, Krašnja pri Lukovici. (v)

Zasluzek

Vsaka beseda 1 Din

Dober zaslužek

se nudi agilnim zavarovalnim zastopnikom. Ponudbe poslati na upravo »Slovenca« pod »Solidna zavarovalnica« 13.808. (z)

Službo dobe

Vsaka beseda 1 Din

Prodajalko

mešane stroke, ki bi bila zmožna samostojna vodstva trgovine ter bi pomagala v gostilni, iščem. Potrebna kavčija do 10 tisoč dinarjev. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod št. 13.804. (b)

Mesto hišnika

se odda s 1. novembrom v novo zgrajeni enodružinski vili za Rimsko cesto zakonskemu paru. — Stalno zaposleni profesionalisti, večji posluževanja centralne kurjave ter instalacijskih del, imajo prednost. Ponudbe pod dr. C./13.738 na upravo »Slovenca«. (b)

Naznanilo!

Vljudno naznanjam cenjenemu občinstvu, da sem otvoril **v Mariboru, Glavni trg 32.** (v novi palači pri mestni avtobusni postaji, sadni trg za vozove), **trgovino z električnimi potrebščinami**

V ZALOGI: Vsakovrstne žarnice, svetilne priprave, likalniki, kuhinjski aparati, motorji, različni instalacijski materialji, žice — Radio aparati in pritlikline Z dobrim materialom, nizkimi cenami in solidno postrežbo si hočem pridobiti Vaše zaupanje
Karol Florjančič, Maribor, Glavni trg 23
elektrotehnična trgovina

Sirarja

z večletno prakso sprejme takoj Mlekarska združenja, Ribno, p. Bled. b

Korespondente

poverjenike (mlajše pensioniste, učitelje itd.) — iščemo za vsa večja in srezka mesta cele države. Mesto stalno in honorarno. Delo je tako, ki se ga more opravljati doma. Samo resni reflektanti, ki dobro poznajo mestne navade, tržišča in okolice, naj se javijo na Jugoslovanska odbrana, Beograd, Poštini predal 264. (b)

Denar

Vsaka beseda 1 Din

Za posojilo 2000 Din

za tri mesece, za prevez mline v najem, dam 20 odstotno obresti. Alojzij Podlipnik, mlinar — Kres. Poljane, p. Kresnice. (d)

Pouk

Vsaka beseda 1 Din

Ga. Orthaberjeva

sprejme še nekaj otrok za dopoldanski pouk nemščine. Gosposvetska 12, dvorišče. 10—12; 14—20. Istotam vodijo kompetentne moči tečajne francoščine, nemščine, angleščine za odrasle. (u)

Poizvedbe

Vsaka beseda 1 Din

Črna koščena očala

in ura zapestnica izgubljena ob Savi na Ježici. Najditelj dobi nagrado. Naslov pove uprava »Slovenca« št. 13.750. (e)

Sirite »Slovenca«!

Stanovanja

Vsaka beseda 1 Din

IŠČEJO:

Išče se

v sredi Ljubljane stanovanje 8 do 9 sob s pritliklinami za 1. oktober. Vzameta se tudi dve stanovanji v skupno istem obsegu, drugo poleg drugega. Ponudbe pod »Čimprej« št. 13.757 na upravo »Slovenca« Maribor. c

ODDAJO:

Stanovanje

treh sob s pritliklinami se odda s 1. novembrom — Miklošičeva cesta. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 13.696. (c)

Stanovanja,

poslovni lokali! Dve trisobni s vsem komfortom ter poslovni lokali v strogem centru mesta, se oddajo takoj oziroma s 1. novembrom t. l. Naslov pove uprava »Slovenca« št. 13.580. (c)

Trisobno stanovanje

komfortno — popolnoma solnčna lega, se v neposredni bližini Obrtne šole odda takoj ali s 1. novembrom. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 13.785. (e)

Sobo in kuhinjo

oddam na Tržaški cesti. Solnčno, čisto, suho, 220 Din mesečno. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 13.810. (c)

Stanovanje

v podprtiličju: kuhinja, soba, kabinet in pritlikline, se odda za 400 Din. Baragova ulica 8. (e)

Prazna soba

se odda starejšemu gospodu ali gospej. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 13.806. (s)

2 novoopremlj, sobi

čisti, s kuhinjo, oddam. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 13.802. (s)

Vnajem

Vsaka beseda 1 Din

IŠČEJO:

Delavnico

prostorno in svetlo, na dvorišču, iščem za takoj. Plačam tudi za daljšo dobo naprej, tudi si sam preuredim in popravim. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Sredi mesta« št. 13.791. (m)

ODDAJO:

Večji lokal

na prometni točki Ljubljane, primeren za obrtnika ali skladišče, se takoj odda. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 13.787. (n)

Večji trgovski lokal

se takoj odda. Florijanska 15. (n)

Objave

Vsaka beseda 1 Din

Člane »Vzaj. pomoči«

opozarjamo, da sprejema »Solidarnost« v zavarovanje svoje članov »Vzajemne pomoči« do 70. leta starosti pod izredno ugodnimi pogoji le še do konca oktobra 1962. Po tem roku se ukine vsaka ugodnost. V lastnem interesu naj se torej člani zgledajo v pisarni »Solidarnosti«, reg. pom. blagajne v Ljubljani, Koldvorska 8 čimprej osebno ali pismeno. Za pismen odgovor je priložiti znamko za 2 Din. (o)

Auto-motor

Vsaka beseda 1 Din

Mehaniki, pozor!

Nudimo Vam na znižane cene rezervnih delov Renault avtomobilov še 15 odstotkov popusta. Prodaja le Zastopstvo »Renault«, Cesta na Rožnik št. 19. (f)

Dieselmotor 20 KS

v dobrem stanju, po zelo ugodni ceni prodaja Inženjska pisarna »Unitas« Selenburgova 7/I. Posredovalnica za rabljene stroje. Bogata evidence priložnosti. Lastno komisijsko skladišče. (f)

1400 kg lipovega

cvetja, zdravega, suhega, belega — prodaja L. Nourak, Bos. Dubica. (l)

Obrt

Vsaka beseda 1 Din

Moderniziranje

damskih klobukov po najnovjših modelih. Preoblikovanje 28 Din. Salon La Femme Chic, Anica Puhek, Selenburgova ul. 6/I. (t)

Talarje in birete

za veleč. gg. duhovnike izdeluje H. Himmelreich, Ljubljana — Pred škofijo 9/II. (t)

Nagrobne spominske

slike, na porcelan vžgane, izdelane po vsaki fotografiji, naročate pri Kunc Franc, fotograf, Ljubljana, Wolfova ulica 6. Zahtevajte cenik. (t)

Mlinarji!

Re. prosa. sje do in lečema kupite naiceneje pri **A. VOLK, LJUBLJANA** Renčeva cesta 24. Veletrgovina fita in moka.

Prodamo

Vsaka beseda 1 Din

Če avto svoj stari prodajaš

al' motorja bi znebil se rad. brž kupcev ti mnogo prižene Slovenčev najmanjši inserat

Med

Razpošiljam cvetlič. med po ceni 11.50 Din za kg franko žel. postaja naročnika. Po pošti pošiljam v pločevinastih škatljah po 5 kg brutto za ceno 65 D. Vse pošiljate po povzetju. Anton Milfaj, župnik-čebelar, Brodjanec, p. Bizovac, Slavonija. (l)

Štedilnike

raznih vrst; vrtno, balkonske in stopniške ograje, dimn. vratica, brzozarilnice, nudi po najnižjih cenah ključ. podjetje Ciril Podraž, Ig pri Ljubljani.

Volna, svila, bombaž

stalno v bogati izbiri v vseh vrstah, za strojno pletenje in ročna dela. po najnižjih cenah pri tvrdki Karli Prelog, Ljubljana — Zidovska ul. in Stari trg.

Nogavice, rokavice,

robce, perilo, torbice, kravate

nizke cene. samo pri **PETELINC-u** Ljubljana, ob vodi blizu Prešernovega spomenika.

Konfekcija — modal

Najcenejši nakup. Anton Presker, Sv. Petra cesta št. 14. Ljubljana. (l)

Vinske sode

prvovrstne, po 76 in 80 hektolitrov, poceni prodam. Gjuro Valjak, Maribor, Kino Union. (l)

Prenovljena koža v 3 dneh

Razširjene znojnice in črne pike so izginile za zmerom.

Neznosne črne pike, mozolji, grde luskinne in kožni izrastki, rumene in temne pege, vse to so neprijetnosti, ki kaze obraz radi razširjenih znojnic, zato, ker so se le — te napolnile z maščobno nesnago, ki se ne da iztisniti ne z umivanjem izprati. Vsako tako razširjenje pride od draženja znojnic.

Krema Tokalon bele barve, suha, takoj vnikne v znojnice, pomirja draženje žlez v koži, razkrajja in odstranja nesnago, ki se je nabrala na dnu znojnic, čisti črne pike, oži in zapira odprte in razširjene znojnice do njihove prave mere in napravlja temno in trdo kožo belo in nežno. S svojim popravljanjem, zbiranjem in hranjenjem zdravi in krepi celo kožno tkano samo, ki se je že povsem posušila in zamrla. Z njo se da povsem odpraviti kot olje mastni nosni sij.

Krema Tokalon bele barve, suha, vsebuje zdaj neko novo čudežno voščeno maso, ki je nežna in topljiva in jo izloča razno cvetje v naravi. Ta masa se meša s svežo kremo in najbolj fino očiščenim oljnim oljem. Zato da krema Tokalon bele barve lahko že v treh dneh koži nenavadno lepoto, zato po njej postane koža bela in sveža kot pomladni dih jutranje zore, kar se na noben drug način ne da doseči.

Uporabljajte vsako jutro kremo Tokalon bele barve!

Zobozdravnik v Ljubljani

sprejme asistenta Dr. med. s splošno pravico prakse specialista ali nespécialista za dobo najmanj dve let za 1. oktober. Ponudbe z navedeno višino plače na »Aloma Company« Ljubljana pod »200«

Okrasite si Vaš dom, Vaše stanovanje

z novodobno opremo pohištva, katero kupite najceneje pri:
ANDREJ KREGAR in SINOVA
tovarna pohištva
ST. VID NAD LJUBLJANO — TELEFON ST. 12
(nasproti kolodvoru)
Ilustrir. ceniki se pošiljajo proti 20 Din predplačila

CIRKUS „COLUMBIA“ V MARIBORU

Po daljši dobi je posetil Maribor zopet večji cirkus. Za magdalenskim parkom je tekom včerajšnjega in današnjega dne zrastle iz tal šotorsko mesto cirkusa »Columbia«, ki je del bivšega znanega cirkusa Kludsky. Nocoj bo v cirkusu prva otvoritvena predstava. »Columbia« spada v razred največjih cirkusov ter uživa svetovno sloves. Znani so njegovi komiki, akrobati in akrobatinje, ki zanjejo povsod splošno občudovanje. Zlasti zabavni komiki ugajajo, ker razpolagajo s skoraj neizčrpnim programom; občinstvo se bo od njihovih produkcijah do solz nasmejalo. Veliko privlačnost tvori tudi cirkusova menedžerija z velikim številom eksotičnih živali in zverin, ki nastopajo tudi v areni. Predstave pričenjajo ob delavnikih zvečer ob 8.30, ob praznikih in nedeljah pa dve predstavi dnevno z izbranim programom. Cirkus je doslej povsod beležil velike uspehe in nedvomno bo dosegel isto tudi v Mariboru.

Lorna Doone

Roman iz Exmoora

Marsikdo bi bil na mojem mestu nemara prav srečen, kajti naša dolina je zavarovana pred ledenim zimskim mrazom in pripekajočim poletnim solncem, tudi je ne nadlegujejo viharji ali megle, ki pokrivajo planine okoli nas. Dežuje sicer prav pogosto, toda baš zaradi tega je trava pri nas izredno bujna, potoki so tako bistri in živahni, cvetje tako razno in pisano, da poleg tega človek ne bi mogel biti otožen.

No, saj zarana, ko dlha okolj mene prijetni jutranji zrak, ko se solnce polagoma dviga in se vse veseli smehljajoče se svetlobe, tudi jaz nisem zaprtja za lepote zemlje. Toda kadar se zvečeri in prevleče nebo mračna otožnost, ko zatone solnčni dan, leže name občutek žalostne osamljenosti kakor noč. Zaman iščem odgovora na vprašanja izven svojega duševnega sveta, zaman hrepenim po miru in pokoju v višavah nad seboj, brezčutna sem celo do milega zvezdnega svila.

Okoli mene je samo nasilje in razbojništvo, razuzdano veselje in divja strast ter brezskrbne poroge brez upanja na smrt. Je li potem kaj čudnega, če ne morem živeti v taki družbi, če ne morem pustiti v nemar svoje duše in živeti nalik živali? Nikogar nimam, ki bi mi pokazal pravo pot in me poučil, kaj je dobro in krepkosto. Prekletstvo leži na moji mladosti in me bo spremljalo na veke.

Tu je Lorna trenotno umolknila in pričela tako grenko plakati, da nisem vedel, s čim bi jo mogel potolažiti. Po mojem mišljenju je bilo najbolje ohraniti mir in se delati veselega. Nato sem ji začel brisati objokane oči, čeprav nisem vedel, se li to spodobiti ali ne.

»Gospod Ridd,« je izpregovorila iznova, »sram me je in boli me, da sem tako otroško neumna. Toda vi, ki imate doma mater, katera drži, kakor pravite, tolikanj do vas, ki imate sestre in miren dom, vi ne morete pojmiti, kaj pomeni biti sam, sredi divjih, krutih možakarjev. Vpričlo mene se sicer ne bahajo s svojimi sramotnimi dejanji, toda skrivoma prihajajo čisto k meni in mi ponujajo cele zavoje blestečega se nakita in lišpa, prstanov, verižic in draguljev, ki so bili še pred kratkim last drugih ljudi.

Sprejela, ali bolje, izprosila sem si od njih zgolj eno dobroto: skalno zaklonišče tukaj, kjer je dolina najožja in najtežje pristopna, je moja last, saj drugače ne bi bila sedaj midva tako brez skrbi in nadlegovanja na tem mestu. Razen straže mojega deda, svetnika in Karverja ne prestopi tega kraja živa duša.

Z obraza vam berem, gospod Ridd, da ste že kaj slišali o Karverju Doonu. Po svoji telesni moči, pogumu in sposobnosti slovi za prvaka med našimi moškimi, kakor tudi pristoji svetnikovega sinu. Toda sin je povsem drugačen ko njegov oče: silno je vročekrvn, divji in nepremišljen. Moj stric svetnik ga navaja k vsemu dobremu, priporoča mu krepkosto življenje, modrost in besednost, dasi se sam prav nič ne drži svojega nauka.

Razen teh živi tukaj neko dekletce iz Kornwallisa z imenom Gwenny Karfax. Oče ji je bil baje rudar in je prišel z njo in večjim številom tovarišev po materini smrti v Exmoore. Čez dober teden dni, odkar so ji pokopali mater, jo je oče Simon pustil samo v gozdu, ji izročil svoj klobuk, položil poleg nje na tla kruha in sira in ji naročil, naj ga počaka, dolder ne pride ponjo. Gwenny ga je še videla, ko je splezal po lestvi v globok rov, toda nazaj ga ni dočakala. Tri dni in noči je ostala sama v

gozdu. Ko je zaspala, so zadelali delavec vhod v jama, na kar ga ni mogla več najti. Strah in lakota sta jo prisilila, da se je odpravila iz gozda in pričela iskati očeta križem sveta.

Oni dan sem se kakor po naključju vrnila od bolniške postelje svoje tete Sabine. Ker ni hotela biti teta pokopana v Doonski dolini, so na njeno željo odnesli bolnico v neko kočvo v samotni dolinici. Ko sem se žalostna in malodušna vračala odondod, sem nenadoma zagledala malo Gwenny, ležečo kakor mrtva na travi. V ustih je imela kos črne koreninice in trohico volne, a pri nogah ji je ležala jajčja lupina neke močvirske ptice.

Poskušala sem jo dvigniti, toda bila je prezačetna in pretežka za moje roke; vtila sem ji v usta nekaj kapljic krepčilne pijače, ki sem jo imela s seboj; tedaj se je kmalu zavedla in z velikim tekom použila vso mojo zalogo v košarici.

Prvi hip je menila deklica, da je sam angel varuh prišel ponjo, zato mi je drage volje sledila, kamor sem jo povedla. Od tedaj živi pri meni doma kot moja edina tovarišica. Kmalu se nas je privadila in čez nekaj dni je že nabunkala in odpočila več naših dekletec, ki so se po svoji stari navadi rada potikala okoli naše hiše, da se niso več upala blizu. Celo najbolj divjih možakarjev se ne boji in se ne briga za njih tatvine, razgrajanje in pijančevanje, češ da je to njihova zadeva, ki se nje nič ne tiče. Mojega strica pa gleda vedno s spoštovanjem in otroško poslušnostjo. Ker je obzirna do naših ljudi, si je pridobila njih zaupanje in se svobodno kreče kjerkoli in kadarkoli ji je drago. V mesečnih nočeh se čisto odpravi daleč čez barje in porečja, da bi nalezela kje na svojega izgubljenega očeta, in ko se vrne domov, ni nikoli potra in pobita, temveč upa trdno, da ga prej ali slej najde.

S tem mi daje dober zgled strpljivosti in zado-

voljstva, ki ju jaz tako zelo pogrešam. Pogosto me prevzame taka divja jeza na početje okoli sebe, da bi najrajši pobegnila iz te strašne doline v nepoznani svet, in da nimam sreča do svojega starega deda, bi že zdavnaj to storila. Toda ob misli, da bi mogel starec umreti, ne da bi kdo stal s tolažbo in nego ob njegovi bolniški postelji, pa kakšni spori bi nastali potem zaradi nasledstva, se vselej premagam in prenašam naprej jarem nadloge.

Gorjé mi! Znano mi je, da so na svetu kraji, kjer prebivajo ljudje mirno in prijazno drug poleg drugega in si počitno služijo vsakdanji kruh. Pri nas tukaj pa ni bilo nikoli in tudi po vsem videzu ne bo nikdar kaj takega in spričo današnjega stanja se ne moremo preživljati drugače k s tatvinami in z razbojništvom. Jaz sem sicer že imela nekoč priložnost za beg, toda imela sem tehtne pomisleke proti temu. Obiskal me je namreč neki bogati sorodnik in mi obetal prostost in zlato gradove v vselem, solnčnem svetu. Cetudi me je zelo mikalo uiti, nisem povsem zaupala njegovim obetom. To se je tako žalostno dokončalo, da se še danes tresem od groze ob tem spominu. Odehmal sem se popolnoma spremenila, minilo me je veselje do igre in prirodne lepote in pred seboj gledam zgolj smrt in temo in svojo težko usodo. Ne poizveduj več od mene, gospod Ridd, sicer ne boste mirno spali.

Jaz sem bil pa mlad in željan pustolovskih novic in ko je Lorna to sprevidela, je sama od sebe pripovedovala svojo zgodbo dalje.

Fotomateriji!

Vaših negativov Vam lepo in poceni napravi fotooddelek Jugoslov. knjigarne Ljubljana. Zahtevajte cenik!

Ameriški Slovenci nas vabijo na čikaško razstavo

Prihodnje leto bo v Chicagu svetovni velesejem ali svetovna razstava. Velike priprave se delajo v ta namen. Chicago dobiva dnevno ob bajno lepem Michiganskem jezeru novo lice. Gradijo posebna poslopja, v katerih bodo razstavni sejemski paviljoni. Zastopane bodo vse industrije na svetu. Grand Park, ki je bil že precej razvit ob času evharističnega kongresa, ima sedaj kar drugo lice. Odtedaj se je obala razširila ker so jezera zasuli za skoro pol milje in na tem na novo nastalem prostoru je lepo zaraščen zelen park, ki daje Chicagu krasno obalno lice, tako, da je to tri in pol milijonsko mesto s tem dobilo lep in velik zelen vrt pred svojim pročeljem.

Mesto Chicago je staro komaj 100 let. Od prvih naseljencev ob ustju reke Chicago in ob obali Michiganskega jezera je namreč komaj 100 let. Dan ustanovitve mesta, ko se je mesto uradno in korporiralo pa je 6. novembra 1833. Vojaške posadke so bile po teh krajih že prej. Chicago bo slavilo 100 letnico svoje ustanovitve mesta torej prihodnje leto. Tudi za te proslave so v teku obsežne priprave.

Govore in zadnje mesece močno razpravljajo o gradnji največjega stolpa na svetu, ki bo 2100 čevljev visok. Eifflov stolp v Parizu meri le okrog 920 čevljev. Čikaški naj bi bil še nad 1100 čevljev višji. Ta stolp naj bi bil slovesno odprt na svetovnem velesejmu prihodnje leto. Prostor v podnožju na zemlji bi zavzemal cel mestni blok. Do 1.00 čevljev višine bi vozile štiri električne vzpenjače, dve gori, dve pa ob istem času doli. Od višine 1200 do vrha bi vozilo le dvoje dvigal, eno gori in drugo ob istem času doli. Stolp bi stal na betonskem temelju, ki bi bil zalit v zemljo do 200 čevljev globoko in bi segal do kamene trdne podlage. Pričetnik tega načrta trdijo, da bi se vsi stroški za gradnjo in drugo tekom treh let pokrili s primerno vstopnino, ki bi se računala obiskovalcem stolpa.

Že prkar se je čulo, da obišče čikaški svetovni velesejem tudi več naših rojakov iz domovine. Kaj gotovega v tem oziru od domovine same, ali kakih njenih predstavnikov se doslej še ni čulo. Govori se sicer o jugoslovanski udeležbi, toda koliko jih pride iz Slovenije, nam tu ni znano. Na vsak način bi bilo dobro za nas tukaj in za vas v domovini, ako bi se udeležila kaj večja skupina, recimo za en železniški voz, da bi potovali skupaj. Poskušali bi dobiti cenejšo vožnjo in bi na ta način, ko bi se mudili že v Chicagu, obiskali vsaj na osrednjem zapadu in vzhodu nekatere večje slovenske naselbine. Dobili bi na ta način pojm, kako vaši bratje v tej tuji zemlji živijo. Tak obisk bi v veliki meri vplival na okrepitev našega narodnega duha in bi ustvaril nove medsebojne vezi med domovino in ameriško Slovenijo. Odločujoči naj bi o tem malo razmišljali in nato naj pripravijo primerne načrte.

Koristno bi bilo za staro domovino, ako bi njeni gospodarski izvedenci ob tej priliki proučili ameriški trg za kakšne jugoslovanske izdelke. Mnogo bi se dalo izvažati iz stare domovine sem, ko bi bilo mogoče dobiti zato ameriški trg. Naj omenim, da so sedaj ameriške veletrgovine — Department Stores — po vsem mestih vse preplavljene z lesnimi izdelki iz Nemčije in Češkoslovaške. In ti izdelki niso nič posebnega. Otroške tugače, pletene košarice, izdelki iz gline itd. Marsikaj takega bi se izdelovalo doma pri nas. Seveda mora biti narejeno tako, da ugaja ameriškim kupcem takih predmetov. Tu bi se morda našlo polje, ki bi uporabilo dober del delovnih moči doma, da bi ne bilo treba misliti vedno na izseljevanje z domače grude.

Svetovni velesejem je sredstvo, na katerem se bodo seznanili kupci in prodajalci vsega sveta. Podpredsednik velesejma Mr. Petterson, ki je pred kratkim obiskal Jugoslavijo je te dni priporočal na nekem jugoslovanskem sestanku, da ima Jugoslavija precej predmetov med svojimi izdelki, ki bi našli ugoden trg med ameriško publiko. Najbolj bi šli predmeti za ceno od 25 centov, ne pa višje kot 5 dolarjev. Glede uvozne carine je izjavil, da bo prosta in carina se bo plačala le od prodanih predmetov. Za vse te nadaljne podrobnosti bi se morali uvozniki seveda obrniti za natančna navodila in pojasnila na ameriške konzularne predstavnike v Jugoslaviji ali na poslaniški urad v Belgradu. Glede določbe, kaj naj bi se poslalo na velesejem, bi bilo najbolj priporočljivo, da to določijo bivši znani ameriški Slovenci, ki so zadnja leta prišli iz Amerike, so dolga leta bivali tukaj in ti naj bi določili, oziroma svetovali in povedali, kaj bi šlo po njihovem mnenju v denar na ameriškem trgu. Odbor petih takih članov bi zadostoval za določitev takih predmetov.

Požari in požigi vsepovsod

Blizu Kamnika je gorelo

Kamnik, 23. sept.

V teku enega meseca je danes ponoči gasilska tromaža že tretjič budila ljudi iz spanja. Ob pol 4 zjutraj je nenadno izbruhnil ogenj na Vrhpoljah pri Kamniku. Gorel je dvojniki (topler) s kozolcem, last Ferdinandu Novaka, župana v Nevljah.

Dvojniki in kozolec sta bila natrpana krme: zgorole je 12 do 13 tisoč kg sena, 3 do 4 tisoč kg slame in detelje, približno 300 kg fižola in en voz — samec. Kljub temu, da so bili gasilci iz Nevljah takoj na mestu, ni bilo mogoče rešiti drugega kakor voz. Škoda se ceni skupno na približno 75 do 80 tisoč Din, lastnik pa je zavarovan komaj za eno četrtino vrednosti.

Splošno sumijo, da je bil ogenj podtaknjen.

K požaru v Novi vasi

O požaru v Novi vasi pri Ptujju smo obširno poročali in tudi omenili, da je posestnik Ivan Pernek izginit, predno so prišli sosedje gasit. Danes se je javil pri orožniški postaji, ker je slišal, da ga iščejo. Pravi, da je zbežal v bližnji gozd, kjer je ležal dva dni v nezavesti. Na levi roki ima globoko rano in trdi, da si jo je prižgal s sekuro z namenom, da se usmrti. Da bi bil zanetil požar, zanika; priznava pa, da je sežgal obleko svoje žene v peči in da je v kleti izžil jabolenik iz sodov. Pernek napravi vtis obupnega in nenormalnega človeka. Spravili so ga v zapore okrajnega sodišča. Njegova žena je že zapustila bolnišnico.

Pred smrtjo poročen

V prijazni naselbini La Salle, Illinois, kjer živi kakih 2000 naših rojakov, se je dogodilo v sredo, 7. septembra t. l. naslednje naključje: 28 letni Frank Blatnik iz bližnjega mesteca Spring Valley in gdč. Elizabeta Papež sta sklenila stopiti v zakon. Poroka bi se imela vršiti v ponedeljek 12. septembra. Ženin je pet dni pred poroko obolel na slepiču in je moral takoj k operaciji. Ženin in nevesta sta se hotela na vsak način poročiti in se je zato na njuno željo izvršila poroka tik pred operacijo v bolnišnici. Takoj po poročnih obredih je bil pacient prenešen v operacijsko sobo, kjer je bil operiran, žal pa se operacija ni posrečila in mladi ženin je moral za drugo nevesto, belo smrtjo, v večnost.

Grozen zločin nad slovenskim rudarjem

Dne 1. septembra t. l. so našli slovenskega rudarja Martina Viranta, starega okrog 36 let, doma iz St. Jerneja na Dolenskem, mrtvega v ječi, v Peorii, Illinois. Mesto Peoria je kakšnih 160 milj južnozpadno od Chicaga in leži na bregovih precej velike reke Illinois. Prebivalcev šteje 76.000.

Konec meseca avgusta je bil umorjen pri nekem pretepu Američan Nelan, umorjenega Nelana so ubijalci položili na železniški tir, da bi odvrnili sum umora od sebe čes, da je izvršil umorjeni samomor ali pa da se je zgodila nesreča. Virant je bil, kakor poročajo, edina prič tega umora, odločno pa je tajil, da bi imel on kaj opraviti z dotičnim umorom. Najbrže je dogodek videl ali pa je zanj izvedel od morilcev. Ko je stvar povedal drugim, so kmalu prišli šerifi ponj, ga aretirali in zaprli v okrajno ječo v Tazewell okraju, ki leži na južnozvodni strani reke Illinois. Med tamšnjimi prebivalci pa je nastalo zaradi umora Nelana veliko ogorčenje in moglo bi se zgoditi, da bi navalili na jetnišnico ogorčeni ljudje, vzeli iz nje našega rojaka Viranta in bi ga linčali. Da so se pred tem zavarovali, so Viranta prepeljali v Peorijsko ječo.

Dne 1. septembra pa najdajo rudarja Viranta mrtvega v peorijski jetnišnici. Na vratu je imel zadržan svoj pas, na katerem pa ni visel. Jetniški pazniki so najprvo poročali, da se je obesil in da je Virant izvršil samomor. Zdravniška preiskava pa je dognala, da Virant ni umrl zaradi zadušitve kot obesenec, temveč radi silnih udarcev po telesu. Te je moral dobiti Virant od šerifov pri izpraševanju in najbrže so uporabili nad njim tako zvani »Third degree«, to je, da z raznim pretepanjem in deloma mučenjem izsilijo od zločincev izpoved. Zadeva je bila takoj predložena veleporoti in ta je dne 6. septembra obtožila šerifa C. O. Skinnerja umora.

Domneva se, da so Nelana mogli spraviti s poti njegovi politični nasprotniki. Virant je moral po nesreči za zadevo na kak način izvedeti ali jo je videl sam in so se ga bali, da bi jih izdal. Najbrže so osumili njega in hoteli na vsak način izsiliti iz njega priznanje. Ker ni bil kriv, ni mogel krivdve priznati. Mučili so ga dalje do poškodb, za katerimi je na to v peorijski ječi umrl.

Sodna preiskava je sedaj v teku in ta bo do gnala, kaj je na zadevi. Pokojni Martin Virant je bil član SNPJ društva št. 489.

Novi slovenski grobovi v tujini

V Forest City, Pennsylvania, je umrl rojak John Gliha, star 54 let, doma iz Čateža pri Litiji. — V Red Lodge, Montana, se je ubil med vožnjo z avtomobilom rojak John Kastelic. Na hudem klancu so mu odpovedale zavore, zdrvel navzdol pri čemur se je avto prekucnil in Kastelic je obležal na mestu mrtev. — V Clevelandu, Ohio, je umrl rojak Rudolf Mesojevec, star 39 let, rodom iz Češče vasi, fara Prečna pri Novem mestu. V Ameriko je prišel pred 22 leti. — V Gilbertu, Minnesotta, je te dni preminul Alojzij Tanko, star 24 let, rojen v Minnesotti. — V Chisholmu je umrl Frank Pucelj, doma iz Sodražice pri Ribnici. V Ameriki je bival okrog 25 let. — V Pittsburg, Kansas, je ubilo v premoškopu rojaka Franceta Debeljaka, doma iz Podbrezja, star 51 let. — V New Yorku, je preminul zadet od kapi Frank Potočnik, star naseljenec. — V Tacomi, Washington, pa je umrla Rozinka Čekada, iz Jelsan v Istri. — Naj sveti vsem v tuji zemlji večna luč!

Iz Slovenskih gor

Sv. Anton. Požar je izbruhnil v Smolincih dne 12. sept. iz nepojasnjenega vzroka. Začelo je goreti pri svinjaku. Gasilec se je posrečilo po napornem gašenju, da so požar omejili. — Jutri v nedeljo dne 25. t. m. proslavljamo naša župnija 70 letnico smrti A. M. Slomška. Dopoldne bo cerkvena slovesnost, popoldne po večernicah v Društvenem domu akademija. Na sporedu je: slavnostni govor, deklamacija, petje Slomškovih pesmi, rajanje otrok in dramatični prizor »Veseli god«. Pri proslavi nastopi društvo starih vojakov z godbo na fanfare. Antonjevičani, počastite spomin velikega mladinskega in narodnega probuditelja.

Ortopedski kongres v Zagrebu

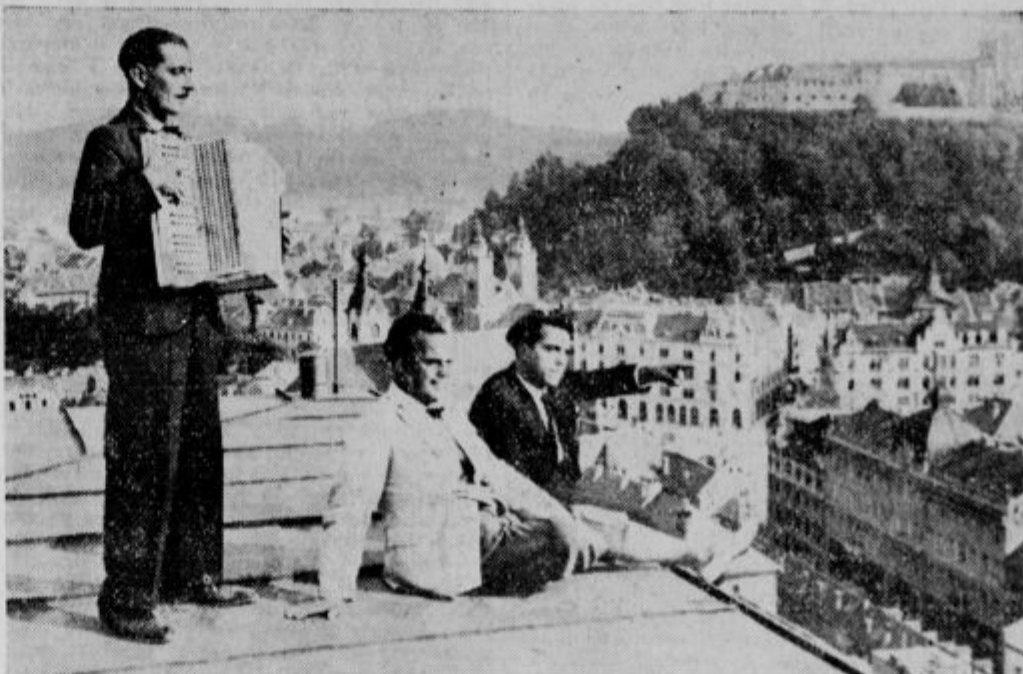
V začetku meseca oktobra bo v Zagrebu skupni kongres češkoslovaških in jugoslovanskih ortopedov. Predsednik jugoslovanskega ortopedskega društva je univ. prof. dr. Božidar Špišič. Kongres bo v glavnem razpravljal o boleznih, ki povzročajo pri otrocih ohromelost, to je o zunanjih tuberkulozi, rahitidi in o otroški paralizi. Prav zadnja bolezen je zadnje tedne pomorila v Zagrebu več otrok in se še vedno širi. Tudi v Belgradu se je že pojavila. V Ljubljani pa k sreči dosedaj ni niti enega primera. Ni pa izključeno, da se bolezen ne pojavi seveda tudi pri nas in zato morajo biti naši zdravstveni činitelji stalno na straži. V Zagrebu graje sedaj ortopedsko in zobno kliniko, kamor bodo hodili tudi bolniki iz Slovenije. Če se ortopedskega kongresa v Zagrebu udeležijo tudi kak Slovenec, nam še ni znano.

Ljubljani in domovini

Ljubljana, 23. septembra.

Sredi Ljubljane je zrastle letos nebotičnik. Ves bel je, pa naj ga očarja sonce letošnje pozne jeseni ali pa naj se dviga v luč reflektorjev v mraku in ponoči, lep je in kolikor ima gledalcev, toliko ima občudovalcev. Kakor okrog Gradu, tako se je Ljubljana strnila tudi okoli njega. Belina njegovih visokih sten se kosa z vsemi barvami in palači, ki ga ne dosega sicer v višini, ven-

ko so čutili vse, kar je potrebno za dobro voljo: bili so sredi zraka, obsijani od solca, vsa vedrost dneva in mladost jim je oplajala njihovo pesem. Bili so to gosp. kapelnik Cvrtin, ki zna menda igrati na vse instrumente in seveda tudi na harmoniko, drugi je bil operni pevec Jelačin, ki je pel v najlepših arijah slovenske pesmi, in tretji je bil g. konservatorist Zaggar. Bilo je prelepo, da bi hitro minilo, zato so ujeli ta prizor na zvoč-

dar pa so tudi one deležne njegovega bleska. Ljubljana je naš ponos, je naše ljubljeno mesto in višek tega ponosa, najbolj izrazito znamenje slovenske delovne volje, je nebotičnik.

Dober del naše domovine pregleda z vrha nebotičnika. Od Julijskih Alp in Karavank, čez vso Ljubljansko kotlino do Krima, ljubljanskega vrha, tja do Savinjskih planin. Srce se ti širi, ko si ogleduješ to lepo polje, te vrtove in gozdove, vmes pa vasice s cerkvicami, — tu je res lepota doma.

Trije prešerni ljubljanski fantje so stopili te dni enkrat na vrh nebotičnika. S seboj so imeli fantovsko židano voljo, našo lepo pesem in pa harmoniko. Pa so jo zaigrali, pa so zapeli pesem in pozdrav vsem slovenskim ljudem, vsej domovini, v kolikor jo je in kolikor je ni doseglo oko raz nebotičnik. Zvedavo so gledali ljudje iz bližnjih ulic okrog nebotičnika, odkod godba, odkod petje. Fantje pa so peli navdušeno, in kaj ne bi,

Gagern - Noblov nagrajenec?

Noblove nagrade, ki jih podeljuje vsako leto akademija v Stockholmu in univerza v Oslu najboljšim znanstvenikom in leposlovcem ter politikom miru, se zde, da so kar nekako rezervirane za germanske narode. Do sedaj so dobili Noblovo nagrado skoraj izključno Nemci, Angleži in Američani, le malo Romanov, najmanj pa Slovanov, to se pravi le nekaj Rusov in Poljakov. Noben Češkoslovak in noben Jugoslovjan pa še ni dobil Noblove nagrade, čeprav bi mogli tudi ti narodi pokazati na celo vrsto odličnih znanstvenikov, leposlovcev in uspešnih politikov miru.

Zanimivo pa je, da je že en Ljubljančan dobil Noblovo nagrado. Sicer ne Slovenec, pač pa Nemec, ki se je rodil v Ljubljani. Leta 1930, je dobil namreč nagrado za medicino vodja zdravstvenokemičnega instituta v Gradcu prof. dr. Fritz Pregl, ki se je rodil v Ljubljani. Nagrado je dobil zaradi svojega odkritja o uporabi jodove raztopine v zdravljenju.

Sedaj pa napovedujemo, da bo drug pripadnik nemške manjšine v Sloveniji dobil Noblovo na-

gradno sredstvo.

Pesem Ljubljani in domovini, to je bilo, kar so ti trije hoteli zapeti raz najvišjo stavbo v Ljubljani, in zapeli so jo lepo, iz vsega srca.

»Svetlotone«-družba nam sporoča iz Zagreba, da je nadaljnjih 600 m filma pravo dobro uspele. Vsa snemanja so se zelo lepo posrečila: slike so jasne, plastične, zvok pa je čist in razumljiv. Še ta teden bo ves film razvit in kopiran; nato se ves film po prizorih razvrti, manj uspele mesta se odstrižejo in zlepijo. Ko je montaža filma gotova, se pošlje film v cenzuro filmske centrale. »Svetlotone« je z največjo hitrostjo pri delu in trdno upa, da se bo »Bela Ljubljana« je prihodnji teden predvajala v Ljubljani. Datum krstne predstave prekrasnega, prvega domačega zvočnega filma bomo še javili.

Slov. brusnice v Zagrebu

Iz Zagreba poročajo, da prihaja na tamka,šnji trg že dolgo časa vedno več brusnic ki jih nosijo tja kmetice iz Slovenije. Kakor v Ljubljani in drugih slovenskih mestih, tako privablja tudi v Zagrebu ta sadež star in mlado s svojo svetlo in veselo barvo. Brusnice surove sicer niso bogve kako dobre, pač pa so najboljše sadeže, če so vkuhanne. Otroci pa brusnice jedo radi celo surove, ker jih pač vabi njihova vesela rdeča barva. Medtem ko se je v Ljubljani že davno udomačilo za ta sadež ime, ki ga je naše ljudstvo vedno uporabljalo, pa strše po zagrebškem trgu še vedno »prajzelberjice«, dasi so »brusnice« tudi najbolj splošni hrvaški izraz za ta sadež, ki mu ponekod na Hrvaškem pravijo tudi borovke ali celo borovnice. Borovnice seveda so pri nas na Slovenskem drug sadež. Cene brusnicam na zagrebškem trgu so že kaj primerne in uboge kmetice iz Dolenjske ter Stajerske, ki nosijo tako daleč prodajati ta gozdni sadež, pri tem še zaslužijo nekaj dinarčkov.

Otročiček utonil

Šoštanj, 22. septembra.

Danes okrog pol enih popoldne je družino g. Kozlevarja, mesarskega mojstra pri Kolodvorski cesti, zadela težka nesreča. Njen 2 letni sinček Andrija je našel žalostno smrt v strugi Pake, ki teče skozi rov pod Vasletovim hotelom na Brišnikov mlin. Nesreča se je zgodila izredno naglo. Po kosilu se je še Andrija živahno kretal po dvorišču. Vesel in zdrav, kakor vedno. Naenkrat pa je izginit; nikjer več ga ni bilo. Ker na klice ni bilo nobenega odziva, so ga začeli iskati. Domači vjencec je, sluteč nesrečo, stopil pred kolesje Brišnikovega mlina, kjer priteče omenjena struga zopet na svetlo. Pred takozvanimi mlinskimi grabljami je res našel — Andrija. Poklicali so takoj zdravnika, ki pa ni mogel več obuditi mladega življenja.

Kje je nesrečni Andrija padel v vodo, ni videl nihče. Najbrže je stekel skozi dvorišče k strugi, ki teče tik za poslopjem. Tam je padel vanjo, nakar ga je voda nesla s seboj skozi rov. Kruto prizadetim naše sožalje!

Mladina v Županovi jami

Grosuplje, 22. septembra.

Prebivalci Dolenskega do Grosuplja so imeli danes zjutraj priliko opazovati izreden osebni vlak, ki je imel dvajset vagonov. Vsa okna teh vagonov so bila polna samih mladih in veselih obrazov in človek je lahko ugani, da mora biti to izletniški vlak. Toda kam in kdo?! ... V Županovo jamo, v dolensko »Postojnsko jamo«.

Ravnateljstvo II. drž. realne gimnazije v Ljubljani je namreč organiziralo celodnevno ekskurzijo cele šole v Županovo jamo.

Nekako ob pol devetih je prisopihal zgoraj omenjeni izletniški vlak na postajo Grosuplje, kjer se je vsulo iz njega, kakor roj z nad tisoč dijakov in dijakinj, odkoder so ju mahnil proti Županovi jami. Dasi je bilo vreme zjutraj precej žalostno, se jih je kljub temu zbralo veliko število, skoraj vsi. Kakor reka najrazličnejših barv jih je bilo videti, ko so se pomikali po cesti proti Ponovi vasi. Odtod so hodili še tri četrt ure in že so bili za »male krajcarje« v Županovi jami. Tako velik udeležbi da namreč Jamsko društvo izreden popust in sicer plača vsaka oseba samo dva dinarja. Vožnja na vlak na je četrtinska, ki stane do Grosuplja 4.50 Din. Toraj za 6.50 Din si je v takem slučaju možno ogledati našo »Postojnsko jamo«. Zato pripravljamo tudi drugim zavodom, naj dajo dijakom priliko, da si lahko z majhnim denarjem ogledajo to dolensko krasoto. Nazaj grede pa se lahko pri g. Jožetu Permetu, ki jeodkupilo to jamo, odpočijejo in okrepijo. On ima tudi gostilno in rad poceni »ostreze« z izvrstnimi jedili in z brezalkoholno pijačo. Seveda, če si pa kdo zaželi vina, ga pa tudi lahko dobi, pa še kako dobrega.

Za prijaznost pa se je treba tudi zahvaliti ljubljanskemu žel. ravnateljstvu, ki je bilo tako naklonjeno, da je dalo kar poseben vlak na razpolago, ki je počakal na postaji Grosuplje do četrta na pet, nakar jih je zopet odpeljal nazaj v Ljubljano. Torej se nudijo vse najboljše ugodnosti, da se lahko obišče Županova jama in zato ne zamudite sedaj, dokler je še odprta. Pa tudi drugi imate ugodne zvoze z vlaki.

Beli zobje: Chlorodont

prijetno osvežujoča zobna pasta s poprovo meto tuba Din 8.— in Din 13.—

Ljubljanske ceste tlakujejo

Zdaj tlakujejo obenem ceste za Gradom ter Bleiweisovo cesto. Prihodnji teden pa bodo najbrž začeli tlakovati tudi Resljevo cesto. — Cesto za Gradom so ob tej priliki tudi nekoliko razširili. Napravili so tudi nov železobetonski hodnik, ki visi nad Gruberjevim prelivom. Ta cesta, ki doslej hodnika sploh ni imela, bo zdaj dobila docela nov izgled. Hodnik bo seveda asfaltiran. Hodnik visi nad brezino Gruberjevega kanala v vsej svoji širini. Zanimivo je, da kljub temu hodnik nima nobenega opornika, ker so pod cesto vzdani močni železobetonski piloti, ki drže hodnik tesno prilepljen k cesti. Hodnik bo imel tudi železno ograjo, kakor je taka ograja že zdaj bila ob vsej cesti za Gradom. Na drugi strani ceste hodnika ne bo, ker zanj ni prostora. Cesta bo na ustju Strelške ulice nekoliko znižana. Strelško ulico pa bodo na tem koncu za spoznanje zvišali. S tlakovanjem Ceste za Gradom so prav te dni pričeli ter je do sledje tlakovan prostor ob Karlovski cesti. V sredini ceste je na delu še parni valjar, dočim dalje proti Strelški ulici ceste šele razkopujejo. — Bleiweisovo cesto so začeli razkopavati v začetku tedna.

Robniki ob hodnikih so položeni že do železniskega prehoda h kolodvorskim skladiščem. Desni hodnik proti Dunajski cesti bo zelo razširjen, zato so morali izkopati celo vrsto lipovih dreves, ki so dolga leta krasila Bleiweisovo cesto. Na drugi strani ceste, ob železnici, bo hodnik tudi razširjen, toda tam bodo lipe zaenkrat še lahko ostale. Zanimivo pa je, da morajo na obeh straneh ceste zopet predstavljati cestne požiralnike, ki so jih komaj lansko jesen vzdali v cesto. Zakaj se že takrat ni točno določila cestna linija, nam pač ni znano. Požiralnike morajo zdaj predstavljati ponekod kar za par metrov. Zanimivo je dalje, da so pri tlakovalnih delih na Bleiweisovi cesti ugotovili, da je kopanje cestne podlage s kompresorji počasnejše in dražje, kakor kopanje s krampi, torej z ročnim delom. Kompresor se je obnesel samo na trših podlagah, pri betonskih ali skalnatih plasteh, na cestah pa ne. Bleiweisova cesta bo menda v dobrih treh tednih vsa tlakovana, ako ne bo preveč nagajalo vreme. Zdaj je na tej cesti zaposlenih okrog 40 delavcev.

Drobna pustolovščina mladeniča

Ljubljana, 23. septembra.

Nekaj časa je ves skršen in potr taval po najsamotnejših potih tivolskega hriba. Taval je zdaj sem zdaj tja, brez cilja in upanja. Samo nekaj dinarčkov, si je morda krčevito želel v svojem obupu, samo nekaj dinarčkov, da bi imel — in vse bi bilo dobro. Vsaj glad bi si lahko potolažil, če že drugega ne...

In sam Bog ve, kaj bi se bilo zgodilo z njim, ubogim fantom, da ga ni zdajci obšla rešilna misel. Porodila se je v njem ob pogledu na starega, betežnega berača, ki mu je prišel naproti. V fantu je zaplala nova čudežna moč. Ozrl se je okoli sebe — človek, ki to piše in ki je bil neprostovoljna priča fantovskega preropenja, se je potajil, kakor da ne vidi in ne sliši nič — in jo ubral z urnimi koraki po poti navzdol.

Na razpotju, kjer se križajo štiri poti: prva na desno stran hriba, druga na levo, tretja navzgor, četrta navzdol, je obstal. Se enkrat je previdno oplazil svojo okolico z očmi — in tedaj se je zgodilo nekaj izredno čudnega z njim: njegove noge, ki so bile še pravkar zdrave in brez najmanjše hibe, so postale — krevljava. Sepajoč jo je mahnil v najbližji drevored, ki je posut z dolgo vrsto klopmi. Na prvi klopi sta sedeli dve stari, dobri ženi. Fant je prišel od njih in se jima ponižno odkril: »Prosim vas, lepo vas prosim za majhno podporo! Ze tri dni nisem ničesar jedel. Službe pa ne morem dobiti, ker imam pokvarjene noge...»

Zenici sta se zazrli v njegov blede, izmognani obraz in pri srcu se jima je nekaj narahlo zgenilo. Segli sta vsaka v svojo torbo — in prva dva drobna, žvenkljajoča dinarčka sta pobožala fantovo dlan.

Na drugi klopi sta sedela dva mlada študenta s knjigami v naročju. To je bila druga postaja

fantove drobne pustolovščine. Proseče ju je pogledal in jima pomolil roko, ki je bila nekoč vsa črna in žuljava, zdaj pa je od brezdolja že vsa gladka in bela...

Študenta sta se v zadregi spogledala in se jela tipati po žepih. Nazadnje, po skoraj enominutnem molku in iskanju, je eden od študentov res otipal droben 50 parski novič sredi starih gumbov in zarjavelih peres v žepu ter ga zmago-slavno izročil fantu...

Tako mu je šla pšenica v klasje. Pri vsaki klopi mu je nekaj malega kanilo na dlan. Le tam, na zadnji postaji njegove drobne pustolovščine, pri klopi, ki stoji na koncu drevoreda, je doživel bridko razočaranje. Na tej klopi je sedel mogočen gospod, ki ima v svojem poklicu ogromen hleb kruha v rokah, in ga reže in deli po mili volji. Ta gospod je fanta osorno premeril od nog do glave, mu puhnil širok slap dima pod nos in zarohnel: »Delat pojdi, potepuh! Da te le ni sram takole na javnem prostoru beračiti! Če se mi pri priči ne poberes, pokličem policajo! Marš!«

Fant je prebledel. Grožnja je učinkovala nanj kot bomba. Do smrti prestrašen se je ozrl okoli sebe — in ko je neke daleč rez zagledal uniformo, ki je bila podobna policijski, je pozabil na »šepaste« noge, vzvel podplate pod pazduho in bežal, bežal, kakor da mu je cel kordon stražnikov za petami...

»Saj sem dejal,« se je samozavestno obrnil gospod z debelo kubo v ustih k dami, ki je poleg njega sedela in si rdčila ustnice, »saj sem dejal — takšna baraba! Ga vidite, kako zdaj gladko teče?! Vistlice zasluži, ali pa še kaj več, slepar!« Človek, ki je vse to videl in slišal, se je zamislil. In je premišljeval dolgo, dolgo. In se je domislil marsikaj — a molči.

Kar Slamič odreže,
obilje zaležel
Kar Slamič nalije,
se sladko povžijel

Na ribjem trgu je bilo večeraj dovolj blaga, pa tudi mnogo živahne kupčije. Največ zanimanja je pač za ščke, ki so jih pripeljali več velikih košar ter razprodali vse. Ščke so prodajali po 14 Din kilogram. Klini iz Save so se dobili celo po 10 Din kilogram. Tunino je prodajalo ribarsko društvo iz Njivice na otoku Krku po 26 Din kilogram. Veliko je bilo tudi žabjih krakov z Izanskega, ki so jih dajali po 2 in 3 za dinar. Raki so bili po 2—3 Din.

V obupu... Čudne misli rojijo ljudem po glavah; o različnih samourjih in poskusih samourja beremo dan za dnem. V četrtek zvečer okrog pol 8 so našli pred žensko bolnišnico mlado žensko, ki se bila zgrudila na hodnik. Ženska je v obupu popila nekaj osetne kisline. Na hodniku ležeča sta jo pobrala dva mimoidoča človeka, ki sta jo odnesla v bližnjo žensko bolnišnico. Od tam so jo prepeljali v splošno bolnišnico, kjer pa so jo že zvečer poslali domov v Moste.

Umetnostno zgodovinsko društvo priredi v sredo, 28. t. m. ob 8 popoldne ogled bogoslovne knjižnice (krasne Quagliève freske) in stolnice. Vsi prijatelji umetnosti so vabljeni. Vodi msgr. Viktor Steska, sestanek pred semeniščem.

Kulturni obzornik

LJUBLJANSKA DRAMA.

Zločin in kazen

V januarju 1930 so bili poslednji pri nas Hudožestveniki in igrali tudi »Zločin in kazen« s Hmaro kot Razkolnikovim; Pavlov je igral Porfirija Petroviča. Dramatizacija ni bila dobra, proračunjena bolj na film — Hmara je bil prišel od filma — je obsegala 10 krajših slik od umora Alene Ivanovne do Razkolnikove izpovedi. Poudarjala je glavne dramatične trenotke in izpovedi, bolj kriminalno stran v romanu Dostojevskega. Učinek je bil porazen, ne pa očarljivo.

»Zločin in kazen«, ki ga je pripravilo letos naše gledališče v režiji Bratka Krefta, se bistveno razlikuje od hudožestveniske dramatizacije. Odrska prireditev P. F. Krasnopoljskega izbera v 9 slikah vso dramatično etično stran romana, zato opušča v začetku zločin in celo izpoved na koncu, zakaj zločin je v Razkolnikovu dozorel že davno prej in se je ob razgovoru z Marmeladovim le usodno sprožil ob izpovedi Sonji in ob slovosu z materjo in sestro pa nastopil človeško očiščenje. Vse kriminalne zunanosti bi v tej psihološki tragediji motile. Zato ta dramatizacija tem močnejše razvija psihološke in etično-ideološke globine romana in je za gledališče zelo primerna in hvaležna.

Naša uprizoritev je pri premieri dosegla prav lep uspeh. Na višku sta bila G. Kralj kot Razkolnikov in G. Lipah kot Porfirij Petrovič — pa tudi druge osebe, zlasti G. Cesar (Marmeladov), ga. V. Juvanova (Sonja), ga. Medvedova (mami Razkolnikova), Skrbinšek (Ilja Petrovič), Sanein (Razumihin). Obširnejše poročilo bomo prinesli po prvi ponovitvi.

Tako tudi tretja letošnja predstava podaja najboljšo upanje za uspešno delo naše drame.

F. K.

Isreden uspeh Toneta Kralja v inozemstvu. Ob zaključku ogromne mednarodne razstave religiozne umetnosti v Padovi je bil naš znani slikar in kipar odlikovan s srebrno medaljo za svojo kolektivno sliko.

DRŽ. RAZREDNA LOTERIJO

SREČKE

HERMES

JELAČICEV-TRG-6-POD-ZIDOM-6

VEDNO DOBIVAJO

KOLEKTURA ZAGREB

Mariborski živilski trg in higijena

Kako je z mlekom - Moka v popru - Glina v cimetu

Zdravje velikega mesta je komplicirana reč. Nad njim čuvajo posebni uradi z zdravniki in obsežnim aparatom osebja, da zadržijo v kali vse poskuse bolezenskih navalov. Dragga stvar je ta aparat, bil bi pa dostikrat brez moči, da se mesta ne poslužujejo še drugega sredstva, s katerim čuvajo nad zdravjem svojih občanov. To sredstvo je stroga kontrola vseh živil, ki se na področju mesta prodajajo in sicer z ozirom na svežost, čistost in zdravju škodljive sestavine. Ta naloga je poverjena mestnemu tržnemu nadzorstvu, ki poleg tega vrši še kontrolo nad cenami tržnega blaga. — V Mariboru imamo organizirano tržno nadzorstvo povsem na moderni podlagi, kar je zasluža njegovega šefa veter. nadsvetnika Hinterlechnerja. Z neumornim prizadevanjem je uvedel na mariborskem živilskem trgu red, da lahko služi za vzor drugim mestom. Očitajo našemu tržnemu nadzorstvu šestokrat, da je trdo in neizprošno. Dasi ti očitki nimajo podlage, je vendar trda roka na trgu bitna potreba vsega reda. Zlasti kar se tiče kontrole živil z ozirom na njihovo zdravstveno plat.

Taka kontrola živil je zelo težavna. Ni mogoče vsakega komada, ki pride na trg, preiskati posebej. Tržno nadzorstvo se mora omejevati izključno na odvzemljanje vzorcev, katere potem preiskuje samo, ali jih pa pošilja v preiskavo Higijenskem zavodu v Ljubljano in v zadnjem času mariborskemu Zdravstvenemu domu, katerega vodja dr. Vrtovec je pokazal za prizadevanja mariborskega tržnega nadzorstva mnogo razumevanja ter mu gre po možnostih na roko. Glavno paznjo posveča tržno

nadzorstvo ljudskim živilom, ki prihajajo na trg v velikih množinah ter so posebno prikladna za razne poskuse ponarjanja ali mešanja z manj vrednimi in škodljivimi sestavinami. V prvi vrsti spada med ta živila mleko. V prvih 6 mesecih letošnjega leta je odvzelo tržno nadzorstvo prodajalcem mleka v mlekarnah in na trgu skupno 211 vzorcev mleka. Preiskava je dognala v 112 slučajih, da mleko ne odgovarja higijenskim predpisom; bilo je mešano z vodo, pokvarjeno, nesnažno itd. Največ pokvarjenega mleka je našla preiskava prvi mesec, to je 63% vseh vzorcev. Potem pa so prodajalci kmalu spoznali, kako opasno je spravljati na trg pokvarjeno mleko, tako da je znašal v šestem mesecu odstotek pokvarjenih vzorcev komaj 30% in to kljub poletni vročini, ko se mleko rado kvari. Sedaj je odstotek še manjši. Stroške preiskave so morali nositi za slučaj pokvarjenega vzorca producenti, oziroma prodajalci sami ter so znašali skupno 14.410 Din. Poleg mleka so tvorili objekt preiskav še meso, sadje in sadni sokovi, sir, klobase, kruh, umetne brezalkoholne pijače, kava in suragati, vino, barvila za živila, zlasti pa razne zmlate začimbe. Slednjih je bilo odvzetih raznim trgovcem skupaj 112 vzorcev, od tega pa je preiskava dognala 41 kot neprimernih. Tako je bil popru prinesena moka, cimetu zdroljena glina itd. Tudi v teh primerih so nosili prodajalci stroške preiskave, ki so znašali 5850.— Din. Tržno nadzorstvo bi imelo poleg tega še možnost ovaditi vse prestopke sodišču, vendar je pokazalo v tem oziru mnoge uvidevnosti za težaven položaj kmeta in trgovca, ki sta dobavitelja mariborskega živilskega trga.

Na ulici podarjen otrok

Izročila otroka in izgnila v množici.

Maribor, 23. sept.

Zgodba, ki se čuje kakor pravljica, se je pripetila večeraj v popoldanskih urah na mariborskih ulicah. Na Glavnem trgu je stala gospa Matilda Markuševa, iz Terna pri Mariboru ter si ogledovala tržno vrvenje. K njej je pristopila kakih 25 let stara kmečko opravljena močna žena, ki je držala v naročju malega fantička. Žena je naprosila Markuševu, naj ji pridriži otroka za hip, da bo stopila v bližnjo trgovino. Radevolje je napravila Markuševa neznaniki to uslugu ter je prevzela v naročje ljubko, kako leto dni staro dete, ki se je takoj oklenilo nove varuške zaupljivo okoli vratu. Čakala je obojica na mater, ki se je dozdevno mudila v trgovini, teklo so minute, da je minila skoro že ura, pa se ni pojavila od nikoder. Ko pa je stopila Markuševa v trgovino ter povprašala po taki in taki ženski, so ji povedali, da je v trgovini ni bilo. Podala se je nato z otročičkom v rokah na iskanje po mestnih ulicah; ni se mogla v začetku spomniti, da je žena otroka izročila nalašč z namenom, da se ga iznebi. Iskanje je trajalo skoro dolgih pet ur, bilo pa je zaman, ker je nepoznana mati izgnila brez sledu. Markuševa je odšla nato s podarjenim otrokom na dom, danes pa ga je prinesla na policijo. Tu so nekaj časa ugibali, kaj bi z zadevo, končno pa so obvestili Dečji dom, ki je malega revčka sprejel pod svoje okrilje. Za materjo, ki se je na tako nenavaden način iznebila otroka, pa je uvedla policija zasl-

dovanje. Mogoče je uboga ženska trpela bedo in pomanjkanje ter se je ločila od lastnega otroka s krvavečim srcem, samo da mu preskrbi boljše usodo ter ga reši pred propadjo. Ker je vedela, da bi ji dete s težavo sprejeli v zavod, kjer imajo itak malih revežev že preveč, ga je enostavno izročila na ulici tuji ženi ter se izgubila med množico.

*

Smrtna kosa. Na Meljskem hribu je preminul v visoki starosti 75 let zasebnik Jurij Kapun. Blagega pokojnika položijo danes popoldne ob pol 5. uri k večnemu počitku na frančiškansko pokopališče na Pobrežju. Svetila mu večna luč, žalujočim naše iskreno sožalje.

Mariborski gozdovniki imajo jutri v nedeljo ob 10. uri v deski meščanski šoli redni letni občni zbor. Za gozdovnike udeležba obvezna, vabljeni pa so tudi drugi prijatelji gozdovniškega pokreta.

Tudi zdravila so nevarna. Žrtev zdravlil za živec bi bila skoro postala gospa Pavla K., stanujoča na Koroski cesti 26. Zavila je zvečer zdravila ter zaspala trdno spanje, iz katerega se najbrže ne bi bila več prebudila, da ji niso večeraj zjutraj reševalci s silo vdrli vrata spalnice. Našli so jo v postelji ležati v nezavesti. Prepeljali so jo v bolnišnico.

Slomškova proslava je drevi v tukajšnjem gledališču. Pričetek točno ob pol 21.

Katoliška mladina ima jutri ob desetih popoldne v Omladinskem domu svoj sestanek. Na sporedu je poučno predavanje in razgovor o delovanju v zimski sezoni.

Nočno lekarniško službo ima od 25. t. m. pa do vključno prvega oktobra Königova lekarna pri Mariji Pomažani na Aleksandrovi cesti.

Zaključek damskega in meškega krojnega tečaja v Mariboru. 20. t. m. se je zaključil krojni tečaj za krojnice in šivilje, ki ga je priredila banska uprava. Udeleženk in udeležencev v obeh tečajih je bilo 54. Tečaje je vodil strokovni učitelj G. Alojzij Krafelj. Ob zaključku je imel G. Anton Kosar, načelnik kraj. zadruga na udeležence lep nagovor. Omenjal je težki položaj obrtništva in poudarjal naj udeleženci to, kar so se naučili v tečaju, tudi cenijo. G. Anton Bele se je v imenu tečajnikov zahvalil za prireditev bankski upravi, G. učitelju pa za trud. Gna. Ana Sosič je poklonila G. učitelju lep šopek cvetlic in se mu zahvalila za požrtvovalnost. G. učitelj je izrekel zahvalo obrtnemu inšpektorju G. Založniku in Antonu Kosarju, ki imata največje zasluge, da sta se tečaja vršila in ge. Klovzarjevi, ravnateljici dekliske meščanske šole, ki je dala na razpolago učni prostor.

Celje

Občni zbor Krekove družine v Celju se vrši v nedeljo, dne 25. septembra t. l. ob 9 dopoldne v Domu v Samostanski ulici. Tovariši in tovarišice, pridite gotovo in točno vsi, da napravimo račun za preteklo poslovno leto in se pripravimo za novo sezono. Vabljeni tudi vsi naši odkritosrčni prijatelji.

Sport v nedeljo. V nedeljo se bosta vršili dve nogometni tekmi in sicer obe na travniku pri Skalini kleti. Ob 10 dopoldne bo otvoritev jesenske sezone za nogometno prvenstvo celjskega nogometnega okrožja v II. razredu med SK Atletik in SK Soštanj; ob 4 popoldne bo na istem prostoru III. odločilna kvalifikacijska tekma za vstop v podzvezno ligo med TSK Slovan Ljubljana in SSK Celje.

Nočno lekarniško službo ima od sobote, dne 24. t. m. do včetrtega peika, dne 30. t. m. lekarna pri Krležu na Kralja Petra cesti.

Gasilno društvo v Celju. Tedensko službo ima od nedelje 25. t. m. do včetrte sobote 1. oktobra 1932 tretji vod pod vodstvom G. Baneka.

Poizvedovanja

Našla se je manjša vsota denarja. Lastnik naj se zgasi pri Kocutar, Dunajska c. 12 (veža).

Malih stanovanj ni

Debate in razprave o stanovanjskih problemih so sicer že ponehale, časopisi ne pišejo več toliko o teh stvarih, hiš se je zadnja leta v mestu sezidalo zares veliko, stanovanj je torej vedno več, toda stiska za manjša, cenena stanovanja je v Ljubljani še zmerom velika. Za eno in dvo-sobna stanovanja je vedno dovolj povpraševanja, vsak gospodar tako stanovanje kar brž odda, čim je prosto. Tudi v časopisnih malih oglasiških vidimo, da ljudje iščejo predvsem manjša, torej cenejša stanovanja. In na vsak oglas, ki ponuja eno ali dvo-sobno stanovanje, se takoj oglasi cela vrsta ljudi. Večerja je naša uprava dala blizu 50 ljudem naslov manjšega dvosobnega stanovanja, ki je bilo na ponudbo. V ponedeljkih tekajo ljudje kar v trumah v upravo časopisov, da povprašajo za naslove posameznih malih stanovanj. Vidimo torej, da je stanovanjski problem še prav tako pereč, kakor je bil. Pač je v mestu dovolj večjih stanovanj, ki pa so draga, da jih že srednji sloj težko zmaguje. Kdor bi v teh hudih časih preskrbel malim ljudem cenena stanovanja z eno ali dvema sobama, ta bi pač rešil lepo nalogo.

Portugalka prvovrstna lit. 11 Din
Namizno belo lit. 8 Din

Toči gostilna pri »Fajmoštru«, Sv. Petra nasip.

Tatovi koles prijeli

Zadnje čase smo večkrat poročali o raznih tatvinah koles v mestu in na deželi. Zdi se, da je bila na delu večja tatinska družba, ki je na debeleto kradla kolesa ter jih potem prodajala ljudem. Ljubljanska policija je tem tatvinam končno prišla na sled. V policijskih zapornih sede trije grešniki, ki so svojo krivdov pri različnih kolesarskih tatvinah že priznali. Dva tatvina koles sta se pred dnevi pripeljala s kolesom iz Celja, kjer sta kolo ukradla, čez Trojane in sikozi Crni graben v Ljubljano. Tu sta kolo prodala, potem pa zopet zažela krasni nova kolesa. Z ukradenimi kolesi sta se vozila v bližnjo okolico, kjer sta pri raznih posestnikih za mal denar prodala vsako popoldne. V četrtek popoldne so policijski agenti oba tatvina z avtomobilom odpeljali v bližnje Kleče in Ježico, kjer sta oba za vsako kolo posebej pokazala, kje sta ga prodala. Policija je na ta način zaplenila tri kolesa, ki zdaj pri njej čakajo svojih pravih lastnikov. Dva izmed kolesarske tatinske družbe, 20letni Oskar, rojen neke v Nemčiji, pristojen pa nekam na Hrvaško, ter 20letni Anton sta bila že izročena sodišču.

Kaj bo danes?

Drama: »Lopez«. Premijera. Izven.
Kino Kodoljevo: Ob 8 »Skrivnost rdeče mačke« (Siegfrid Arno).

Nočno službo imata lekarni: mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4 in mr. Ramor, Miklošičeva c. 20.

Naval v bolnišnico. Problem povečanja ljubljanske splošne bolnišnice postaja z dneva v dan bolj pereč. Bolnikov prihaja v bolnišnico vedno več. Do večeraj je sprejela bolnišnica v letošnjem letu skupaj že 16.230 bolnikov, to je okroglo 500 bolnikov več, kakor lani do tega časa. Večinoma vsi oddelki v bolnišnici so stalno prenapolnjeni. Bolnikov ne morejo vseh razmestiti po posteljah, marveč morajo ljudje ležati v sobah tudi po tleh, med posteljami.

Pumparce, obleke, trenčeost najceneje A. Presker, Sv. Petra cesta 14.

Trajne kodre izvršuje po znatno znižanih cenah damsko česalni salon

Gjud Aleksander, Ljubljana,

Kongresni trg 6

Atentatorji

Smrt Gorgulova, morilca Doumerja, nas spominja na mnoge njegove predhodnike. Hkrati z njihovimi zločini se spominjamo tudi njihove smrti, s katero so zadostili pravici. — Pustimo morilce kraljev od 16. do 18. stoletja, njihova dejanja so zrasla večinoma iz prenapetosti in čudaštva in njihova usmrtnitev je bila na barbarski način dopolnjena.

Ce gledamo danes nazaj, ne moremo tega časa drugače soditi kakor s pogledom kulturnega zgodovinarja. Drugače pa je pri političnih atentatih, ki so se zgodili v teku zadnjih sto let. Ti namreč časovno niso tako daleč, da ne bi mogli razumeti njihovih morilnih nagibov.

Januarskega večera leta 1858. sta se cesar Napoleon III. in cesarica Evgenija odpeljala v pariško opero. Nenadoma panika! Grozno streljanje se bliža cesarskemu paru. Dve sto žrtev, dvanajst med njimi mrtvih. Nekaj ur zatem je policija aretirala atentatorje: Gomez, Rudio in njun voditelj Orsini, visok, lep mož. Ko so ga zasliševali, je povedal, da je hotel ubiti kralja, ker ni držal obljube, da bo sodeloval pri samoosvoboditvi Italije. »Mislim sem, je dejal, da bom zbudil s svojimi dejanji revolucijo v Franciji in da bo Italiji s tem pomagano.« Vedno ista nespametna ideja vseh kraljevskih morilcev, češ, da bodo s svojim dejanjem preobrnil svet. Saj je bil tudi Gorgulov istih misli, da bo zanetil vojno med Francijo in Rusijo.

Samo Rosini, ponosni Rosini, je drugače nastopil kot kozak Gorgulov. Umril je kot »republikanec za svojo misel. Ko so mu prinesli poslednji kozarec vina, je zaklical: »Na vaše zdravje, gospod kazniški ravnatelj, in na vaše srečo!

Eden njegovih sodrugov je na poti k giljotini neprestano ponavljal: »Eh bien, moj stari, eh bien!« Ponosno in z zaničevanjem ga je Rosini miril. Oba sta bila oblečena v bele, dolge srajce kakor morilci očetov, preko glave črn pajčolan. Rosini je nekaj korakov pred giljotino začel peti republikansko himno. Ko je naslonil glavo k zadnjemu udarcu, je zaklical: »Naj živi Francija, naj živi Italija!« Kljub strašnemu dejanju, ki ga je bil storil, so ga radi njegove neustrašenosti in ponosa vsi občudovali.

Drugi je bil Italijan Bresci. Gajetan Bresci je bil navdušen anarhist. Ko je odpotoval v USA, je odšel v Patterson, v mesto anarhistov. Nekega lemero v mestu Monza izvedel. Ker takrat v Italiji da bi ubil kralja Umberta. Leta 1900. je svojo namero v mestu Monza izvedel. Ker takrat v Italiji smrtne kazni niso bile v veljavi, so ga zaprli v podzemsko ječo, kjer je živel ob kruhu in vodi, brez luči in brez besede do svoje smrti.

Nepojasnjene so okoliščine, v katerih je umrl drugi italijanski anarhist Luccheni. Ta je umoril na gostoljubnih švicarskih tleh avstrijsko cesarico Elizabeto. Zabol je je nekega septemberskega dne leta 1898. s čevlarsko pilo. Ko so ga sodili, se je ustil: »Če bi se mi zdaj ne posrečilo, bi poskusil drugič.« Bil je človek nizke izobrazbe, dober delavec; in če je moril, je moril le zato, da bi se za reveže nad bogatimi maščeval. Bil je obsojen na dosmrtno ječo v kaznilnici Saint Antoine. Vedno je bil miren le od časa do časa se je grozno razburil in hotel pobiti vse okrog sebe. Leta so prešla, grozno je bilo njegovo poželjenje po svobodi. Hotel je bežati, bežati, pa samo ena pot mu je bila odprta. Nekega dne so ga našli v celici oboženega...

Novi dunajski nadškoj

Novi dunajski nadškoj. Papež je imenoval univerzitetnega profesorja in bivšega prosvetnega ministra, dr. Teodorja Innitzerja, za nadškofo mesta Dunaja. Z njim je postavljen naslednik znanega kardinala Piffla, ki je aprila meseca umrl. Ta novoimenovani nadškoj je takoj prve dni pokazal, da hodi po sledi svojega slovitega predhodnika. Naznanil je namreč svojim vernikom, da bo njegova nadškofija priredila leta 1933. katoliški dan na Dunaju. Med drugim pravi v svoji okrožnici, da se bo ta dan pokazala vsa katoliška Avstrija, saj je leto 1933. spominsko leto dograditve stolpa svetega Štefana (1433), srečne obrambe pred Turki (1683) in prvega nemškega katoliškega dne na Dunaju (1853).

Trinajstkrat okrog sveta

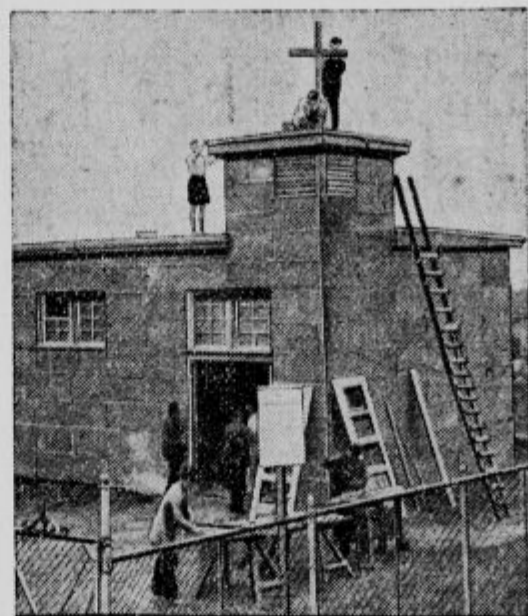
V Genovo je dospel te dni 73 letni mož iz Charlestona, ki je že dvanajstkrat objadral svet. To pot se pripelje v trinajsto. Pred leti je opustil vse svoje posle in ker ni vedel od dolgega časa, kaj bi počel, je postal večni mornar. Nikjer nima doma, na vožnjah je že zapravil milijone in uporabil vsa prometna sredstva razen letala. Za seboj ima 1 milijon 800 tisoč kilometrov dolgo pot.

Zene v pelletki

V boljševiški petletki je preračunano, da bodo zaposlili 800.000 novih ženskih sil, posebej v tekstilni in tovarnski industriji. Razen tega mislijo boljševiki čim več žensk zaposliti v poljedelstvu, da bodo moške na razpolago za težja dela. Vendar pa je tudi v Rusiji le malo žensk na vodilnem mestu, prav tako kot v buržujskih državah. Zenske v Rusiji so pač lahko v tolikem številu v industriji, ko jih vendar ne čaka doma otroški živčav. Družinsko ognjišče je tam ugaslo.

Železniške mreže

Nemčija ima po svojem najnovejšem računu 120.000 km železnice. To pomeni, da bi mogli s to daljavo trikrat obteči zemeljsko oblo. To vse mora vzdrževati »Nemška državna železnica«. Na glavne in stranske proge odpade 77.500 km, a ostanek gre na ostale manjše proge. — Ako pomislimo, da ima Rusija le polovico teh prog, a da je prostorno ogromno večja kot Nemčija, potem nam bo jasno, kaka gostota železnice je razmrežena po Nemčiji.

Prebivalci enega izmed berlinskih četrti so si zgradili na lastne stroške in z osebnim kulukom cerkvico. Cela četrta je bila sleherni dan na nogah. Od nekod je pripeljal voz opeko, z druge strani apno, nekdo je nabiral denar. In tako se je cerkvica dvigala, ko da je rasla iz tisočih src te berlinske četrti.

Narod na kolesih

Američane lahko mirne duše nazivamo »narod na kolesih«, kakaj tam pride na vsakih pet oseb po en avtomobil. Ta karakteristika Američanov bi se dala v Evropi prenesti le na Belgijce, pa še tu na motor s priprego, kakaj ta prevladuje v Belgiji. Tako pride v Flandriji na vsaki dve osebi po en motor s priprego. — Ako ima vsak avtomobil v Ameriki vsaj za pet oseb prostora, bi to pomenilo, da gre vsa Amerika v avtomobile. Samo tu stoji vprašanje odprto: ali to razmerje po pet oseb velja tudi za onih 11 milijonov brezposelnih v Združenih državah...

Anekdota

Pruski kralj Friderik Viljem, mož kraljice Luize, je bil znan po svojih lakonskih odgovorih. Ko se je mudil v Karlovi varih, mu je adjutant sporočil, da je med letoviščnimi gosti tudi neki madžarski veleposestnik, ki je bil baje še bolj kratek v odgovorih kot on. »Seznaniiti!« je velel Friderik. Ko sta se prvi srečala na sprehodu, ga kralj pozdravi in reče: »Odkod?« — »Pešta.« — »Kopati?« — »Vrelec.« — »Jetra?« — »Žolče!« — »Uspeh?« — »Počakati!« — »Vojak?« — »Magnati!« — »Tako?« — »Policija?« — »Kralj!« — »Čestitam!«

Največ knjig

Največ knjig se tiska v Nemčiji. Vzemimo samo eno leto pa primerjajmo: leta 1926 je izšlo v Nemčiji 20.391 knjig, v Franciji 14.585, v Angliji 12.427, v Združenih državah Severne Amerike 9700 knjig. Med vsemi temi je največ beletrističnih knjig. Na drugem mestu so knjige v Nemčiji o industriji in trgovini, a v Franciji in Angliji zgodovinske. Na tretjem mestu so v Franciji medicinske knjige, a v Nemčiji in Angliji ter Ameriki bogoslovne. Na četrtem mestu so v Nemčiji, Franciji in Angliji sociološke, a v Ameriki knjige o industriji in trgovini. Predvsem je tu jasna razlika med Ameriko in Evropo, med golimi denariki in misleci. Zadnje leto pa je izšlo v Nemčiji nad 36.000 knjig, to se pravi, vsakih 15 minut se tiska po ena knjiga in vsako uro po štiri knjige.

Pličji raj

Ne daleč od Tölza na Bavarskem je neki veleposestnik zgradil na svojem ogromnem posestvu pličjo postajo, kjer živi preko 80.000 ptic, med katerimi je samo lastavic do 20.000. Te ptice pojedno dnevno 25 centov raznih škodljivih kukcev in gošenec, pa je tako veleposestvo, tudi sadovnjaki, rešeno slehernega škodljivega mrčesa.

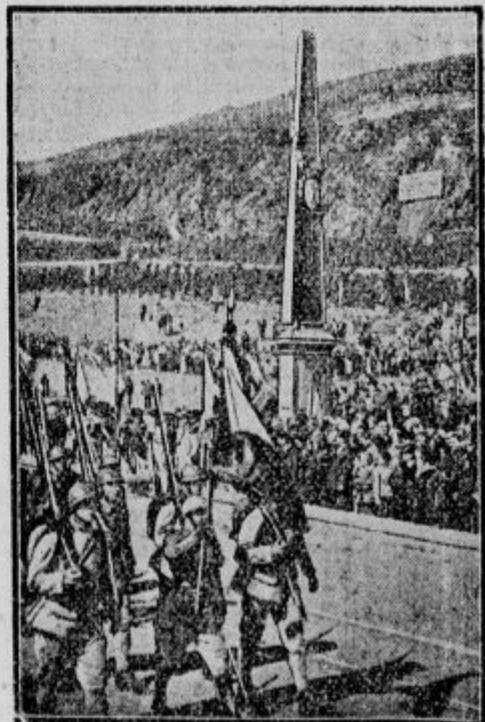
Kitajski »Krez« v Nemčiji. V Berlinu živi začasno eden najbogatejših Kitajcev, 70-letni finančnik Ho Tung iz Honkonga. Naša slika ga kaže v družbi žene in hčerke. Ho Tunga je pred kratkim odlikoval angleški kralj in je eden najbolj denarnih ljudi na Kitajskem. Ta mož je predsednik 17 električnih, premogovnih, hotelskih in paroplovnih družb.

Umobolnice se polnijo

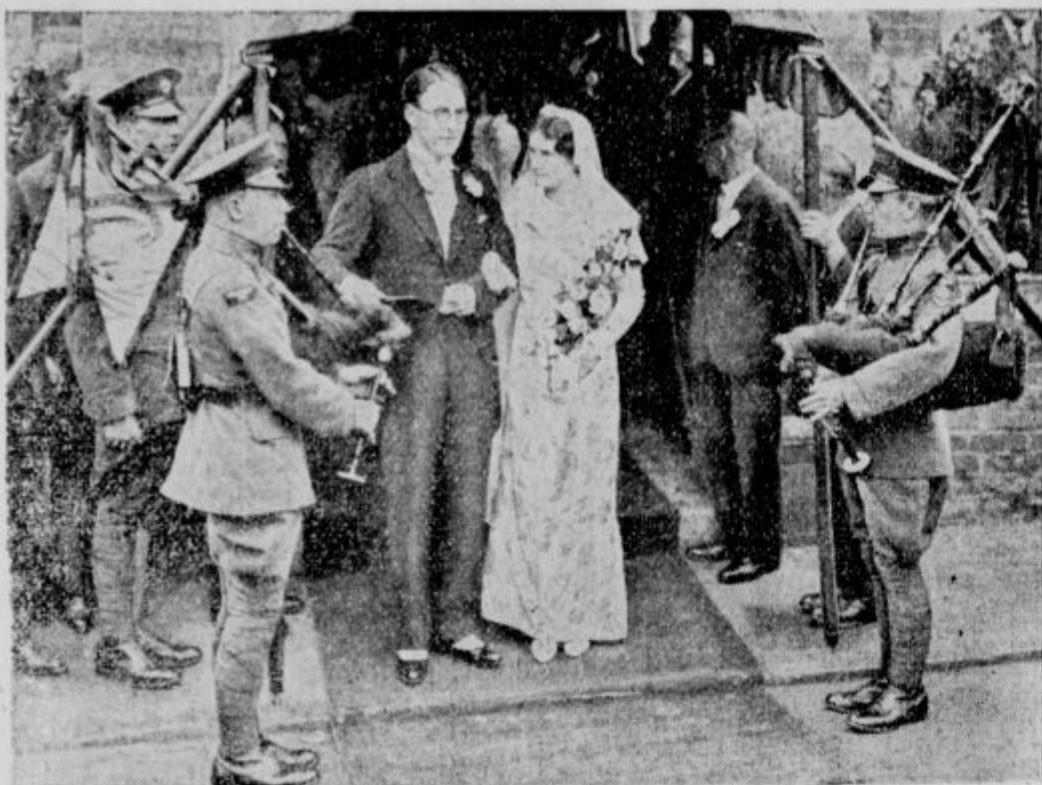
V mnogih državah se število umobolnih v velikih poskokih veča, zato poskušajo zdravniki vsa sredstva, kako bi tovrstno bolezen preprečili. Posebno po svetovni vojni so se vse umobolnice napolnile; mnogo je krivo trpljenje na bojnem polju, mnoge sedanje pomanjkanje, premnogo pa zbrzdano življenje. — V Zedinjenih državah Severne Amerike se število umobolnih poveča vsako leto za 75.000 bolnikov. Ameriške oblasti poskušajo vse, da bi širjenje te bolezni preprečile in trošijo letno tristo milijonov dolarjev za vzdrževanje umobolnic. To bi se po naše reklo 16,8 milijard dinarjev. Pred 40 leti je prišlo približno na sto tisoč prebivalcev v Združenih državah samo 80 umobolnih, a danes je to število naraslo na 250.

Največji zvon

Največji zvon je pač oni, ki visi v starem templu v bližini japonskega mesta Osaka. Ta zvon je visok osem metrov, širok 17 metrov, a težak je 140.000 kg. Drugi največji zvon na svetu je v Kremlju v Moskvi. Visok je pet metrov, širok 18 metrov, a težak 120.000 kg. Tretji največji zvon na svetu pa ima stolna cerkev nemškega mesta Köln. Visok je 3,25 m, širok 3,50 m, a težak je 26.250 kilogramov.

Spomenik maršalu Turennu. V Türkheimu v Alzaciji so odkrili spomenik francoskemu maršalu Turennu. Naša slika nam kaže defile francoskih polkov, ki korakajo mimo spomenika. Turenne je bil najodličnejši vojskovodja Ludvika XIV., ki je s svojo zmago v bitki pri Türkheimu mnogo pripomogel k aneksiji Alzacije.

Gospodična Macdonaldova se je poročila. Druga hčerka angleškega min. predsednika, Joana Macdonald, se je poročila z zdravnikom dr. Mac Kinnonom. Zanimanje za to poroko je bilo po vsej Angliji zelo veliko. Bilo je toliko ljudi, da so morali plačati za stojišče v cerkvi po 100 mark.

Smrt radi barvanih ustnic

Neka ameriška zdravnica je našla v enem samem letu 700 slučajev smrti, kateri so podlegle dekleta in žene, ki so si barvale ustnice z rdečilom. V dobi krize so si namreč kupovale cenejša sredstva za barvanje, ta pa imajo v sebi med drugim tudi svinec in še drugih strupov. To pa je povzročalo smrt. Je že tako, da gre sodobna ženska rajši v smrt, ko da bi si ohranila svojo naravno lepoto, katero ji je dal Bog.

Letalka dosegla svetovni rekord v skoku s padalom. Pilotka Lola Schröter je skočila v Kielu iz padala 7300 m visoko in je pol ure kesneje pristala 22 km daleč od aerodroma, kjer je startala. S tem je potolkla svetovni rekord, ki ga je doslej nosila Romunka Brascu. Ta je namreč skočila z višine 6000 metrov.

Kdo nosi lase Evropejk?

Odkar so začele nositi evropske ženske kratke lase, se je razvila prava trgovina z njihovimi lasmi. Na eni strani ženske režejo kite, na drugi pa jih daljšajo. Posebno črнке z otoka Trinidada se rade ponajajo z dolgimi lasmi. V ta namen porabljajo lase belih žena, katere drago plačujejo. Prej so dobivale lasutje iz Kitajske a zdaj, ko jih je od tam težje dobiti, so našle bogat vir v belih ženah. Tudi iz Jugoslavije se izvažajo ženski lasje. Preteklo leto jih je namreč šlo preko meje 181 kilogramov v vrednosti 17.000 dinarjev...

★

Dva finančnika se srečata. »Imam sijajno idejo za novo kupčijo.« Drugi meni: »Koliko mesecev je že bo zneslo?«

Otroški zakoni

Odbor devetih Indcev in ene angleške zdravnice je proučil, v kakih starosti stopajo indski otroci v zakon. Rezultati tega pregledovanja kažejo, da je v Indiji 30 milijonov žena, ki so stopile v zakon pred štirinajstimi leti, 2.350.000 pa jih je, ki so se poročile pred devetimi letom. Kajpada, da slede takim zakonom težke posledice v duševnem in telesnem pogledu. Proti tem strašnim običajem se je izjavil tudi Gandhi in seveda tudi angleška oblast. Leta 1929 je bil sklenjen zakon proti otroškim zakonom.

Tako je v Indiji. In Indijci sami uvidevajo, da vodijo ti mladi zakoni sto in sto tisoče v nesrečo.

Iz podatkov, ki si jih je nabralo šolsko nadzorništvo v Newyorku, pa vidimo, da se je tudi v tem največjem mestu sveta razpasel ta čudni običaj, da silijo starši svoje otroke v zakonski jarem. Sicer je od šolarjev, ki so poročeni, 67 odstotkov srednješolcev, vendar pada dobršno število tudi na ljudske šole. Kajpada so učitelji newyorkških šol odločno »nastopili« proti neumnosti nekaterih nespametnih staršev, pa bo menda vse zaman. Amerika je pač še zmerom torišče vseh ekstravagantnosti, pa je tako tudi tukaj.

*

Teta ima pred posteljo razprostrto kožo bernardinca. Mali Poldi se ustavi pred kožo.

»Mi imamo tudi takega psa doma. Samo tako razhodili ga še nismo...«

Gospa: »Kaj hočete še? Dala sem vam dinar!« Berač: »Bojim se, da me je videl stražnik, ki tam-le stoji. Ali me ne bi prijeli pod roko, pa malo z menoj pokramljali, potem bo mislil, da sem vaš mož...«